

YENİ KİTAPLAR / NEW BOOKS

TEMMUZ-ARALIK 2012 ARASI TÜRKİYE'DE YAYINLANAN YENİ KİTAPLARDAN SEÇMELER

ABDÜLHAK ADNAN ADIVAR, *Tarih Boyunca İlim ve Din I-II* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 720 ss. ISBN 978-605-360-706-9

Düşünen beşeriyeti çok eski zamanlardan beri meşgul eden ilim ve din arasındaki münasebetler meselesi, hiçbir vakit ne tamamen hallolunmuş, ne de tamamen unutulmuştur. Meşhur filozof A.N.Whitehead'a göre, tarihin gelecekteki seyrinin, bugünkü neslin ilim ve din arasındaki münasebetler hakkında vereceği karara bağlı olduğunu iddia etmek bir mübalağa sayılmaz.

THEODOR W. ADORNO, *Ahlak Felsefesinin Sorunları* [çeviren Tuncay Birkan] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2012), 208 ss. ISBN 978-975-342-874-3

Ahlak Felsefesinin Sorunları, Adorno'nun 1963 tarihinde Kant'ın ahlak felsefesinden hareketle verdiği on yedi dersi bir araya getiriyor. Adorno'nun sağlığında yayımladığı kitaplarının dışında, Almandada 90'lı yıllarda yayımlanmaya başlamış, ders notlarından, teyp kayıtlarından ve yazılarından oluşan geniş bir külliyatı vardır. Bu külliyatın ciltlerinden biri olan *Ahlak Felsefesinin Sorunları*, bir yandan *Minima Moralia*'nın yazarının "Bugün doğru hayat mümkün müdür?" sorusu etrafındaki araştırmasını, diğer yandan da, çok daha zor bir çalışması olan *Negatif Diyalektik*'teki belli başlı temaların çoğunun ilk kez ortaya konuluşunu temsil eder derslerin önemi buradan gelir.

TANER AKÇAM ve ÜMİT KURT, *Kanunların Ruhu: Emval-i Metruke Kanunlarında Soykırımın İzini Sürmek* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 272 ss. ISBN 978-975-051-116-5

Osmanlı Ermenilerinin 1915'te yaşadıkları büyük felaket sadece insanların hayatlarına mal olmadı. Geride onların Anadolu'daki varlıklarının simgesi, kültürlerinin izi olan pek çok emlakın da kalmasına sebep oldu. Ermeni mallarının ne olacağı, tehcire tâbi tutulan Osmanlı vatandaşlarının dönüp mallarını alıp alamayacakları tartışması uzun yıllar devam etti. Osmanlı İmparatorluğu dağılıp Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda da sorun yakıcılığını koruyordu. *Kanunların Ruhu*, Osmanlıdan Cumhuriyete aktarılan emval-i metruke tartışmasını bu konuda çıkarılan kanunlar ışığında ele alıyor. Emval-i metrukelerin geri verilmesi konusunda Osmanlıdan Cumhuriyete devredilen dirayetin izini sürüyor.

BELMA AKÇURA, *Olay Yargıya İntikal Etmiştir!* (İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları, 2012), 303 ss. ISBN 978-975-533-724-1

Bu kitapta, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan günümüze kadar yargının verdiği pek çok siyasi ve hukuksuz kararı bulacaksınız. Bir Ermeniyle arkadaş olmayı dava konusu yapan, bir Yahudinin mülkünü yargı kararıyla elinden alan, bir Kürdün kardaki ayak izini delil sayan, işkencede ölenlerin dosyalarını kaybeden, işkence edenleri ise salıveren mahkeme kararlarını okuyacaksınız. Trajikomik adli vakaları da bir tiyatrocunun sahnede canlandığı karaktere göre suçlu olup olmadığını tespit etmeye çalışan karakollarımızdan, adliyelere uzanan derin yargı kararlarına kadar her şey bu kitapta. Türkiye bir hukuk devleti midir? Değil midir?

HANNAH ARENDT, *Devrim Üzerine* [çeviren Onur Kara] (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 398 ss. ISBN 978-975-051-121-9

Hiç kimse, kamusal mutluluktan pay almadan mutlu addedilemez; hiç kimsenin, kamusal özgürlük deneyimi yaşamadan özgür olduğu söylenemez ve hiç kimse, kamusal iktidara katılmaksızın ve orada bir pay sahibi olmaksızın mutlu ya da özgür olamaz. Devrim bir başlangıçtır; fakat şiddetle yoğrulmuş savaşa yaklaşan ve siyasal alanın dışına itilen bir devrim, yıktığı tiranlığın yerine yeni bir tahakküm odağını geçirmekten kaçabilir mi? Devrim, halkın iktidarını getirecek bir araçtır; fakat halkın tam katılımını engelleyen ve yeni güç odakları yaratmaktan öteye gitmeyen bir devrim hareketi kamusal mutluluğu ve iktidarı yaratabilir mi? Mutluluğa erişmenin yolunu şiddete ve zor kullanımına dayandıran bir devrim özgürlüğün yolunu açabilir mi? İfade etme, tartışma ve karar verme yetkisini halkın kendisine değil, yalnızca temsilcilerine veren bir devrim amacına ulaşabilir mi? Fransız ve Amerikan devrimlerini karşılaştırarak devrim olgusunu modern perspektifte değerlendiren Hannah Arendt, devrim hareketlerinin amaçlarıyla vardıkları nokta arasındaki uçurumda bugünün yakıcı sorunlarının köklerini ortaya koyarken, devrimler tarihini başka bir gözle görmemizi sağlamakla kalmıyor, gerçek bir devrim ihtimaline uzanan yollara da ışık tutuyor.

MAHİR AYDIN, *Abdülhamit'in Seraskeri Rıza Paşa'nın Anıları* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012) 138 ss. ISBN 978-605-539-751-7

1774 KüçükKaynarca Antlaşması'ndan sonra Osmanlı'nın bekası, Avrupa'nın kuvvet ve menfaat dengesine bağlı kalır. İzleyen 100 yıl, bu acımasız yargının sayısız örnekleri ile doludur. 1878 Berlin Antlaşması da, Hıristiyan unsurları ayırtırınca, geriye bir İslam İmparatorluğu kalır. Bu yüzden Sultan Abdülhamit içe kapanır ve 30 yıl boyunca, elde var olan değer üzerinden ve devlet benim anlayışı ile siyaset yapar. Ancak bu süreçte, devletin hayat parçacıkları olan bürokrasinin de içi boşalır. Kimin sadrazam olduğu, ister Sait Paşa isterse Kamil Paşa, artık fark etmez. Bu yaklaşımda, 17 yıl Seraskerlik makamında görev yapan Rıza Paşa da, diğer bürokratlar kadar, etkili ve yetkili olur.

ALİ BADEMCI, *Cengiz ve Yasası - Timur ve Tüzükâtı* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 312 ss. ISBN 978-975-437-912-9

Cengiz Han ve Emir Timur, iki asra yakın ara ile tarihe hükmetmiş iki büyük cihangirdir. Tabii ki bir görüşe göre de iki büyük barbar. 18. asırda başlayıp 19. yüzyıl içinde muazzam bir tırmanma gösteren Şarkiyatçılık (Oryantalizm), yahut da Doğu Bilimciliği nazarında özellikle Cengiz Han dünya tarihinin en gaddar barbarıdır. Osmanlı'nın öyle uzun boylu bir şark siyaseti olmadığı, batlıların da tıpkı müspet ilimler sahasındaki çalışmaları gibi bizi sormaması veya bu zamanın bizim devletimizin çöküş yıllarına denk gelmesi sebebiyle, bizim olan Türkoloji, Gazi'nin yüksek himayeleri ve engin Türkçülüğü ile Cumhuriyetten sonra başlamıştır. Bu sebeple biz, özellikle Cengiz Han ve onun "tamamen Türk"e dayalı devletini ancak Cumhuriyetten sonra tanıyabilmişizdir. Anadolu Türklüğü için Timur'un ayrı bir hususiyeti vardır ki, devletimizi yıkmış olduğundan onu Osmanlı tarihçilerinin yoğun küfürleri ile tanımaktayız. Emir Timur'un Sultan Bâyezid'e muamelelerini ise çocukluğumuzdan beri dinleriz. Bu sebeple bizdeki Timur düşmanlığı fazladır. Esasında gerek Cengiz Han gerekse Emir Timur hakkındaki görüşler tartışılmadığı gibi, hâdiselerin tahlilleri de doğru dürüst yapılabilmiş değildir. Nedendir bilinmez ama Moskova'ya bile girmemiş olan Emir Timur'dan Ruslar şiddetle nefret ettikleri halde, birkaç sefer aynı ülkeleri talan ettiği halde Cengiz Hanı daha şirin görürler. Rus bilim adamlarının da Türkoloji ile ilgili çalışmaları aynı za-

manda başlamış olduğundan bu kanaat aynen batılılara da geçmiştir. Batı'nın Cengiz Han ve Emir Timur'a karşı açtığı bu kabil kampanyaların, Türklüğün tam bir çöküş devri olan 18. ve 19. yüzyıl boyunca alabil-diğince bir süratle devam etmesi, aynı zamanda peşinden bir Türk düşmanlığını da getirmiştir. Bu sebeple mezkûr yüzyıllarda Avrupa ve Orta Doğu da, hatta Rusya'da, tarihin en büyük Türk organizasyonu olan Osmanlıya karşı haksız ve hukuksuz bir kampanya başlatılmış, Orta Asya'da Çarlık Rusya'sı tarafından bir milletin yok edilişi işte bu yanlış ve yanlış Avrupalı görüşten de cesaret almıştır.

ALAIN BADIOU ve SLAVOJ ZIZEK, *Komünizm: Fikri Berlin Konferansı, 2010* [çeviren Okan Doğan, Savaş Kılıç, Haluk Barışcan] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2012), 280 ss. ISBN: 978-975-342-884-2

“Komünizm” kelimesini sahip olduğu anlam kaymalarından nasıl arındırabiliriz? Bugün küresel kapitalizme karşı mücadele etmek ve hayatını başka türlü biçimlendirmek isteyenler için komünizm fikri nasıl bir anlam taşıyabilir? Tarihsel olarak başarısızlığa uğramış girişimlerin hataları nelerdi? Komünizm fikrinde ne tür reformlar gerekli? Bu tür sorulara yaratıcı cevaplar getirmeyi amaçlayan Komünizm Fikri, başta Alain Badiou ve Slavoj Zizek olmak üzere, komünizmin sadece geçmişte kalmış bir ideal olmadığına, bugün hâlâ insanlığın ufkunda yer aldığına inanan düşünürlerin bir araya geldikleri konferans dizisinin ikincisinde, 2010 Berlin Konferansı'nda sunulmuş makaleleri bir araya getiriyor.

ALEX BALTAZZI, GEORGE GALDIES ve GEORGE POULIMENOS, *Lexicon of Smyrneika: İzmir Rumcası Sözlüğü* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 170 ss. ISBN 978-975-333-284-2

Smyrneika (ya da Smyrniotika) eski İzmir'in günlük hayatta kullanılan, Yunancanın Sakız adası lehçesine benzeyen dilidir. İzmir'in kozmopolit nüfusunu oluşturan farklı milletler ve etnik gruplar arasında kullanılan araçsal bir dil olarak İzmir'in gayrimüslim semtlerinde ve bunları çevreleyen mahallerde yaygın bir şekilde konuşulan Smyrneika, İzmir civarındaki Osmanlı Rumlarının ve hatta birçok Levantenin ana diliydi. İzmir Levantenleri dünyanın dört bir yanına göç edip dili de beraberlerine götürene değin söz konusu dil 1960'lara kadar bu topluluk tarafından konuşulmaya devam etti. Smyrneika-İngilizce-Türkçe sözlük, bugün ölmeye yüz tutmuş bu dil üzerine yapılmış ilk çalışmadır.

CHRISTINE BARD, *Pantolonun Politik Tarihi* [çeviren İsmail Yerguz] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 343 ss. ISBN 978-975-570-590-3

Nedir pantolon? Belimizden ayaklarımıza kadar olan bölümünü örten ve iki bacağımızı kaplayan bir giysi olarak adlandırılabilir. Ancak giysi, toplumsal düzeni yansıtır ve onu yeniden üretir. Dolayısıyla pantolonun öyküsünün ardında koca bir anlam yatar, ne de olsa kişisel olan politiktir. Carl Flügel, erkeğin pantolon giymesini güzellik iddiasını bırakıp, biricik amacının yararlılık olmasına yorar. Simone de Beauvoir Kadın gibi giyinmek kadar doğal olmayan bir şey yoktur; hiç kuşkusuz erkek kıyafeti de yapaydır ama daha rahat ve daha sadedir, hareketlerin engellenmesi için değil desteklenmesi için tasarlanmıştır, der. Pantolon başlangıçta bir erkeklik simgesidir ve kadınların giymesi yasaktır. Hatta kılık değiştirmek bir sahtecilik suçudur. Fransız Devrimi'nde yeni toplumu ve düzeni yansıtan en önemli unsurlardan biri olur. Dönemin radikalleri “sans-culottelar” da ismini pantolondan alır. Öte yandan Fransız Devrimi'nin de ortadan kaldırmadığı cinsiyet ayrımcılığının sembolü olmayı sürdürür. Kadınların son iki yüzyılın bu önemli simgesini keşfetmeleri ise politik boyutu olmayan bir bireysel kimlik ya da pratik bir giysi tercihi değil cinsi-

yetlerin eşitlik arzusunun ve mücadelesinin ifadesidir. Pantolonun Politik Tarihi, giysinin politik diline tercümanlık eden kayda değer bir kültür tarihi çalışması ekseninde, literatürde kendisine yer ediniyor.

KAREN BARKEY ve MARK VON HAGEN, *İmparatorluk Sonrası: Sovyetler Birliği ve Rus, Osmanlı ve Habsburg İmparatorlukları* (İstanbul: Versus Kitap, 2012), 272 ss. ISBN 978-605-569-168-4

Kitap siyaset bilimi, tarih ve tarihsel sosyoloji alanlarında faaliyet gösteren tanınmış akademisyenlerin, imparatorlukların gerileme ve çöküş nedenlerinin incelenmesi amacıyla bir araya getiriyor. İmparatorlukların gerilemesi kaçınılmaz mıdır? Yoksa bir tür emperyal kararlılık tanımsız bir süre boyunca korunabilir mi? Bu tür büyük ve karmaşık siyasi sistemleri yürütmek için gerek duyulan bürokrasilerin genişlemesi ekonomik ve siyasi durgunlukta ne gibi bir rol oynar? Merkez ile çevre bölgeler, baskın milliyet ile azınlıklar arasındaki “güç dengesi” nedir? İmparatorluklar ayak uydurmak için ne gibi mekanizmalar geliştirmeye meyleder ve bu mekanizmaların nasıl bir etkisi olur? Modernleşme imparatorlukların gerilemesi ve nihayetinde çökmesinin kaçınılmaz sebebi midir? Çöküş sonrasında siyasi, sosyal ve ekonomik yeniden yapılanma için imparatorlukların mirası da dâhil ne gibi kaynaklar elverişlidir? Bunlar bu kitabı yönlendiren soruların birkaçıdır.

ENİS BATUR, *Geronimo'nun Ölümü* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 144 ss. ISBN 978-975-570-575-0

Enis Batur, bu kitaba Usame bin Ladin'in öldürüldüğü gecenin sabahında başladı. 11 Eylül 2001 sabahına dönerek, iki sabah arası sayısız hareketli ve hareketsiz görüntüyü belleğimize doldurdu yazılı ve görsel medya: Yazar, bu çılgın gibi büyümüş imge taşkınlığının içinden bize gösterilmek istenen, bize gösterilmek istenmeyen iki filmin ortak, bileşik senaryosunu dokumaya, “başkalarının acısını seyretmek” durumumuzu yorumlamaya girişiyor.

SHERI BERMAN, *Siyasetin Öncelliği 20.Yüzyılda Avrupa'da Sosyal Demokrasinin İnşası* (İstanbul: Phoenix Yayınevi, 2012), 416 ss. ISBN 978-605-465-707-0

Gelişmiş sanayi dönemindeki siyasi tarih, açık bir biçimde sosyal demokrasinin tartışmayı kazanması ile sonuçlandı. Sosyal demokrasi bir ideoloji ve bir siyasi hareket olarak bütün etkileyciliğine karşın, ne var ki, yanlış anlaşılmaktan kurtulamamıştır. Sheri Berman 19. yüzyıldan günümüze sosyal demokrasi tarihinin kökenlerine bakarak klasik liberalizm, ortodoks marksizm ve onun kuzenleri olan faşizm ve nasyonel sosyalizm gibi rakipleri karşısında sosyal demokratik alternatifini öne çıkararak savunmaktadır. Siyasetin öncelliği: Sosyal demokrasi ve Avrupa'da 20. yüzyılın inşası, kapitalizmin ve demokrasinin uzlaşmaz görünen sorunlarına siyasetin öncelliği perspektifinden bakarak tartışan ve Avrupa sosyal demokrasisini bu yönüyle tanımlayan bir kitaptır.

SHERI BERMAN, *Sosyal Demokrasi Dönemi İki Dünya Savaşı Arasındaki Dönemde Avrupa* (İstanbul: Phoenix Yayınevi, 2012), 424 ss. ISBN 978-605-465-703-2

Sosyal Demokrasi Dönemi, geçen yüzyılın dönümünde ortaya çıkan sol siyasetin siyasi karar alma süreçlerine olan etkisini ele almaktadır. Siyasi partilere ve siyasetçilere, kritik konulardaki bir eylem planının yerine alternatif olarak bir diğerini seçmek için yol gösteren temel etkenleri incelemektedir. Bir yan-

dan dñşünel akımlarla siyaset arasındaki yaşamsal bağı ele almakta; diğeryandan da fikirlerin siyasi aktörlerin davranışlarını hangi dönemlerde ve nasıl etkilediğini incelemektedir. Tarihsel açıdan ise, Avrupa'daki sosyal demokrasi hareketinin I. Dünya Savaşı ile II. Dünya Savaşı arasında geçen zor yıllarda nasıl bir yönelim izlediğini ve nasıl evrildiğini gözler önüne sermektedir.

MEHMET ALİ BEYHAN, *Türkiye'de İskân ve Şehirleşme Tarihi* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012), 169 ss. ISBN 978-605-539-754-8

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezinin 2010 yılı semineri konusu, Tarih Bölümü öğretim kadrosunun ortak kararıyla Türkiye'de İskân ve Şehirleşmeye tahsis edilmişti. On sekiz bildiri başvurusunun yapıldığı seminer, 25 Mayıs 2010 tarihinde dört oturumda gerçekleştirilmiştir. Bu bildirilerin konu başlıkları, içerik bakımından Anadolu ve Trakya coğrafyasında eski çağlardan Cumhuriyetin kuruluşuna kadar geniş bir zaman diliminde iskân ve şehirleşme tarihine geniş bir pencere açmıştır: İzmir'de Nif Dağında Bir Kale Yerleşimi: Balıcaoluk; Selçuklu Türkiyesinde Bir Hayal Şehir: Simre; XI-XIV. Yüzyıllarda Diyar-ı Rumda Şehirlilik Süreci ve Uzantıları; Hızır İlyas Kültünün Yerleşim Birimlerine Yansımaları: Osmanlı Döneminde Anadolu Şehir ve Kasabalarında Hıdırlık; Amerikalı Misyonerlerin Şehircilik Faaliyetleri-Antep Örneği; Osmanlı Devletinde 1881-1882/1893 Nüfus Sayımı ve Meydana Gelen Hadiseler; Cumhuriyetin Kuruluş Yıllarında Bir Ticaret Şehri Olarak İzmir'in Yeri ve Önemi; Amasyada Kent Dokusunun Gelişimi ve Bu Gelişime Yön Veren Etkenler ve Cumhuriyet Medeniyetinin Model Şehri: Atatürk'ün Şehri Yalova. Bildiriler kronolojik bir sıra içinde kitapta yer almışlardır.

DEREK BICKERTON, *Âdemin Dili: İnsan Lisanı Nasıl Yarattı, Lisan İnsanı Nasıl Yarattı* [çeviren Mehmet Doğan] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 288 ss. ISBN 978-605-423-888-0

Derek Bickerton, bugün sahip olduğumuz haliyle bir lisan yaratmak için biyolojinin ve kültürün nasıl bir etkileşim içine girmiş olabileceğini araştıran az sayıdaki kişiden birisidir. Sanırım bazı insanlar, gitgide zekâları artan atalarımızın bir gün uyanıp, o küçük zeki kafalarıyla lisanı doğaçlama icat ettiklerini düşünüyor hâlâ diyor. Bickerton'a göre lisan evrimsel bir adaptasyondur, zira öyle olmak zorundadır; tıpkı dik yürümek, vücut kıllarının dökülmesi ya da kavrayıcı başparmaklar gibi. Fakat tam olarak ne tür bir evrim söz konusudur? İşte bu kitap bu soruya yanıt arıyor. Başta insan olmak üzere pek çok türün, ellerinden geldiği ölçüde çevre şartlarını kendi gereksinimlerine uydurduğu artık bilinen bir gerçektir. Dil yetisi de, niş inşasının, yani çevresel şartları kendi gereksinimlerimize uydurmamızın bir parçasıdır. Bickerton'a göre lisan, özgül bir nişten doğmuş ve gitgide daha incelikli nişler kurmamızı mümkün kılmıştır. En son araştırmalar göstermektedir ki atalarımız başlangıçta, büyük hayvanların leşleriyle besleniyordu ve öteki leşçillerle vahşi bir rekabete girişmişti. Bickerton'a göre bu rekabette başarıyı, ancak yeterli sayıda adam toplayarak yakalamış olmaları makul bir çıkarımdır. Bunu yapmanın tek yolu vardı; karıncaların ve arılarınki gibi bir hayvan iletişim sisteminin ötesine geçmek. O halde yaklaşık iki milyon yıl geriye gidelim ve nelerin gerçekleşmiş olabileceğine bir bakalım.

SADIK MÜFİT BİLGE, *Osmanlı Çağında Kafkasya 1454-1829* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012), 690 ss. ISBN 978-605-539-740-1

Binlerce yıldır halkların, uygarlıkların ve imparatorlukların hayat alanı, geçiş bölgesi ve çatışma alanı olan Kafkasya'nın dört yüzyıla yakın bir dönemine ışık tutmayı amaçlamaktadır. Kafkasya için mücadele eden devletlerin, yerel hükümdarlar, padişahlar, şahlar ve çarlar ile onların vezirleri, hanları, generalleri, bürokratla-

rı ve askerlerinin mücadelelerini, politikalarını, faaliyet ve uygulamalarını, bunun yanında Kafkasya halklarının yaşadıkları zorlukları, acıları, kırımları ve var olma mücadelesini gün yüzüne taşımayı hedeflemektedir. Kitapta dört yüzyıllık bir dönemde Kafkasya'nın siyasî ve askerî tarihini okuma imkânı bulacaksınız.

ATILLA BİR, M. ŞINASI ACAR ve MUSTAFA KAÇAR, *Anadolu'nun Değirmenleri* (İstanbul: YEM Yayınevi, 2012), 148 ss. ISBN 978-994-475-774-4

İki mühendis ve bir bilim tarihçisi tarafından hazırlanan Anadolu'nun Değirmenlerinde değirmenler, değirmen gereksinmesinin doğuşundan sosyoekonomik özelliklerine, çalışma prensiplerinden mimarilerine uzanan geniş bir kapsamda anlatılıyor. Bütün bu tarihi ve teknik bilgiler, Datça'daki 28 yel değirmeni ve 26 su değirmeninin tanıtımlarıyla pekiştiriliyor. Bu değirmenleri inşa etmiş ya da çalıştırmış Datçalı değirmencilerin anıları ise değirmenlerin yakın zamana kadar ne denli önemli bir sosyal olgu olduğunu gözler önüne seriyor.

MEHMET FATİH BİRGÜL, *İbn Rüşd'de Nedensellik* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 155 ss. ISBN 978-975-437-915-0

Bu çalışmanın amacı, esas itibarıyla, İslam düşüncesi bağlamında bilim sorununun irdelenmesine bir katkıda bulunabilmektir. Nitekim nedensellik, her şeyden önce bilimsel düşüncenin bir polematiğidir. "Bilginin tamlığı nedenlerin bilgisidir." diyen İbn Rüşd'e uyararak, bu amaca yönelmenin nedenlerini açıklamayı da gerekli görmekteyiz; şüphe yok ki İslam Medeniyeti, felsefe ve bilime önemli evrensel katkılar yapmıştır. Ancak ne yazık ki şüphe götürmez diğer bir gerçek de, tüm İslam coğrafyasında, bu gün dahi bilim ve bilimsel düşüncenin hala mecrasını bulamadığı, din-bilim ilişkilerinin sağlıklı bir zemine oturtulamadığıdır. Bize göre bu sorunun temelinde, bilimin sağlıklı anlaşılması, daha doğrusu kökü maziye dayanan birçok yanlış anlamaları etkisini hala sürdürmesi yatmaktadır.

ALİ BİRİNCİ, *Tarihin Hududunda* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 302 ss. ISBN 978-975-995-320-1

Hatırat türüne dair eserlerin bilhassa II. Mahmut devrinden itibaren göz göze çarpacak şekilde çoğaldığı görülmektedir. Bu türden eserlerin ilmi çalışmalar için ne kadar önemli olduğu da açıktır. Çünkü resmi kaynakların vermediği veya veremeyeceği bilgileri ihtiva etmektedir. Resmi kaynakların bir bakıma resmîyet kisvesi altında bulunan bilgilerine karşılık hatıratlarda, mümkün olduğu nispette ve derecede, çıplak gerçekler bulunmaktadır. Bu çerçevede sadece siyasî alanda değil, tarihten iktisat tarihine, içtimai tarihten zihniyet tarihine kadar çok değişik sahalarda kıymetli bilgiler barındırmaktadır. Bunun yanında, bir bilginin değişik kaynaklar ve kişiler tarafından hatırat kitapları vasıtasıyla çapraz okumalara tabi tutulması tarih ilmi açısından büyük önemi haizdir. Ali Birinci'nin bu kitabı bir tarihçi gözüyle hatırat kitaplarının farklı veçhelerini gözler önüne sermekle birlikte, bu konuyla ilgili olarak matbuat yasakları ve arşiv meseleleri gibi konuları da ilgililerin istifadesine sunmuştur.

JAMES MORRIS BLAUT, *Sömürgeciliğin Dünya Modeli: Coğrafi Yayılmacılık ve Avrupa-Merkezci Tarih* [çeviren Serbun Behçet] (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 351 ss. ISBN 978-975-995-303-4

1492'de Amerika kıtasının keşfiyle bir Avrupa-merkezci bakış açısının temelleri de atılmaya başlandı denilebilir. Yeni bir ekonomik ilişkiler ağı ve yeni karşılaşılan toplumlar karşısında "Avrupa" mer-

kezli bir dünyayı anlamlandırma çabası hız kazandı. İşleyen sürecin “egemen”i sürecin nasıl işlediği ve nasıl işleyeceği hakkında da bir söz söyleyecekti. Bu kitapta yazar bütün bu süreci yöneten dili ve bakış açısını masaya yatırıp eleştirel bir yaklaşımla incelemektedir.

HENK BOOM, *Büyük Türk, Muhteşem Süleyman’ın İzinden 1494-1566* [çeviren Lon Mutlu Briet, Gül Özlen] (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2012), 333 ss. ISBN 978-605-105-103-1

Ona Avrupa’da Büyük Türk denirdi. Türkiye tarihine ise Kanuni Sultan Süleyman olarak geçti. Avrupa onu Muhteşem Süleyman olarak da tanıdı. 1520-1566 arasındaki kırk altı yıllık padişahlık döneminde Osmanlı İmparatorluğunun sınırları Tuna nehrinden, Fırat nehrine, Kırimdan Mısır’a kadar genişlemiştir. Bu döneme Osmanlı’nın Altın Çağı deniyordu. Osmanlı tehdidi Avrupa’da Osmanlı’nın ötekileştirilmesine, olumsuz bir Türk imgesi kurulmasına yol açtı. Henk Boom, Kanuni’nin izini sürerek farklı sonuçlara vardı. O dönemde Osmanlı medeniyeti hakkında bilinenler asgari düzeydeydi. Zengin kültürü görmezden gelinirken ona atfedilen barbarlık imgesi ise Hıristiyan propagandasının bir ürünüydü. Henk Boom, Rodos, Budapeşte, Viyana, Saraybosna, İstanbul ve Amasyada birçok tarihçi ile görüştü. Büyük Türk’ün zengin mirasının bulunduğu yerleri ziyaret etti ve sorular sordu. Eşi Hürrem’in o dönemdeki rolü neydi? İki oğlu neden öldürüldü? Viyana’nın 1529’da kuşatılması gerekiyor muydu? Macaristan, Osmanlılarla Habsburglar arasında tampon devlet görevini mi üstlenmişti? Yazarın sorular sorarak elde ettiği izlenimler, hükümdarın Avrupa üzerindeki etkisinin, genel olarak kabul edilenden çok daha fazla olduğunu ortaya çıkardı.

MARGARETE BUBER-NEUMANN, *İki Diktatörlük Altında - Stalin ve Hitler’in Mahkûmu* [çeviren Gün Zileli] (İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları, 2012), 398 ss. ISBN 978-975-533-717-3

Margarete Buber-Neumann, Alman Komünist Partisi’nin ünlü yöneticilerinden Heinz Neumann’ın karısıdır. Hitlerden kaçıp sığındıkları Sovyetler Birliğinde GPU tarafından tutuklanırlar. Heinz Neumann GPU bodrumlarında öldürülür. Margarete, Sibirya’daki Karaganda kamplarında çok ağır koşullarda zorunlu çalışmaya tabi tutulur. 1940 yılında, diğer Alman komünistleriyle ve farklı ülkelerden antifaşistlerle birlikte, GPU tarafından Gestapoya teslim edilir. Beş yıl kaldığı Ravensbrück kampına ilişkin anlattıkları Auschwitz kampında yaşananların bir benzeridir. Kitapta, günde ortalama seksen kişinin öldürüldüğü Ravensbrück toplama kampındaki yaşamı, direnişi, Yahova Şahitlerini, kobay olarak kullanılan Polonyalı kadınları, Margarete’nin yakın arkadaşı, Kafka’nın sevgilisi Milena’nın olağanüstü kişiliğini bulacaksınız.

PETER BURKE, *Tarih ve Toplumsal Kuram* [çeviren Mete Tuncay] (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 240 ss. ISBN 978-975-333-280-4

Tarih ve Toplumsal Kuram, tarih metodolojisinin kilit metinlerinden biri. Kilit, kitabın açılış cümlesindeki soruda gizli: Toplumsal kuramın tarihçilere faydası nedir ve tarihin toplumsal kuramcılara faydası nedir? Peter Burke’nin bu çalışması, tarih disiplinini açmaya bir çağrı. Tarih ile sosyal bilimlerin diğer alanları arasındaki sınırları sorgulayan; tarihi daha fazla sosyal bilimsel, sosyal bilimlere de daha fazla tarihsel olmaya davet eden bir çağrı. Tarih ve Toplumsal Kuram; her türlü teoriden, model kurma çabasından, kavramsal analizden, karşılaştırmalı tarihsel çalışmalardan kaçma eğiliminin maalesef hâlâ hü-

küm sürdüğü Türkiye’de gerek profesyonel tarihçiler gerekse de tarih öğrencileri için temel bir başvuru kaynağı. Bir yandan mesleğin evrensel ölçütlerini merkeze alan, diğer yandan da disiplinler arası bir tarih yazımının imkânlarını ve zenginliklerini gösteren bu kitapta okur; toplumsal cinsiyetten sınıfa, iktidardan hegemonya ve direnişe, zihniyetten sözlü tarihe kadar bir dizi kilit kavramın önemli bir tarihinin perspektifinden açıklanmasını da izleyebilecek.

CHESNEAU JEAN CHESNEAU, *D’aramon Seyahatnamesi: Kanuni Devrinde İstanbul-Anadolu Mezopotamya* [çeviren Işıl Erverdi] (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 102 ss. ISBN 978-975-995-331-7

Monsieur D’Aramon, 1547 senesi başında Fransa Kralı I. François tarafından Kanuni devri İstanbul’una büyükelçi olarak gönderilmiş bir soyludur. Kanunî’nin İran seferine katılmak üzere, maiyetindekiler ve Osmanlı ordusuyla birlikte yola çıkarak, Kudüs’e hac yolculuğunu da kapsayacak şekilde Suriye ve Mısır üzerinden İstanbul’a geri döner. İstanbul ve Anadolu’da gündelik hayat, Türklerin âdetleri ve dini, Büyük Efendi’nin saray nizamı metinde ele alınan genel konular olmakla birlikte, bu metni farklı kılan, yazarın bizzat orduyla birlikte hareket ederek, ordunun düzen, işleyiş ve disiplinine tanık olmuş olmasıdır. Bununla birlikte, yazarın içinde bulunduğu topluluğun yaptığı hac yolculuğu da din eksenli birçok gözlem ve düşüncesini bizimle paylaşmasına olanak vererek metni daha da ilginç bir hâle sokuyor.

MENDERES COŞKUN, *Uygulamalı Osmanlı Türkçesi* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 462 ss. ISBN 978-975-995-347-8

Kitapta önce, teorik bilgiler anlatılmış, sonra bu bilgilerin hazmedilmesi için öğrenciye alıştırma yapma imkânı sunulmuştur. Böylece bir çalışma kitabı ortaya çıkartılmıştır. Ayrıca kitabın metinler kısmında Türkçenin en güzel edebi metinleri, bir araya getirilmeye çalışılmıştır. Bu kitaptaki soruları çözen, tablolardaki boşlukları dolduran ve metinleri anlayarak okuyan bir öğrenci, Osmanlı Türkçesini önemli ölçüde öğrenmiş olacaktır. “En iyi ders kitabı, öğrenciyi kendisinden başkasına muhtaç etmeyendir.” düşüncesiyle hazırlanmış olan bu kitap, Osmanlı alfabesini ve imlâsını, kendi kendine öğrenmek isteyenlere de yardımcı olacaktır.

SEZAI COŞKUN, *Esir Şehrin Hür İnsanı Kemal Tahir (İnsan, Eser, Fikir)* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 664 ss. ISBN 978-975-995-305-8

Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılışını görmüş ve Cumhuriyet’in en hararetli ve sıkıntılı yıllarını yaşamış çağdaşlarının arasında Kemal Tahir’in ayrı bir yeri vardır. Entelektüel hayatının seyri şahsî hayatının sıkıntıları eserlerinin neden olduğu tartışmalar göz önüne alındığında adeta Türkiye’nin yakın tarihinin bir özeti önümüze seriliyor denebilir. Sezai Coşkun bu eserinde Kemal Tahir’in hayatını fikirlerini ve eserlerini titizlikle ele almakta ve okurlara bütünlüklü bir biyografi sunmakla beraber zengin kaynak kullanımıyla Kemal Tahir’in çevresindeki kişilerin, tartışmaların ve olayların da ayrıntılı analizini yapmaktadır. Kitabın bu özellikleri sayesinde Kemal Tahir ve çevresindeki birçok nokta aydınlanmakla beraber Sezai Coşkun’un *Esir Şehrin Hür İnsanı Kemal Tahir*’le Türk edebiyatı alanında yapılan çalışmalara da büyük bir katkı yaptığını düşünmekteyiz.

CENGİZ ÇANDAR, *Mezopotamya Ekspresi Bir Tarih Yolculuğu* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 640 ss. ISBN 978-975-051-106-6

Mezopotamya Ekspresi, Filistin'deki gerilla kampından Cumhurbaşkanlığı danışmanlığına uzanan maceralarla örülü ve kırk yıla yayılan bir tarih yolculuğunu anlatıyor: Cengiz Çandar'ın tanıştığı, yoldaşlık ettiği, tarihe damga vuran birçok fikir ve eylem adamının portreleri var. Ortadoğu'da tarihî dönemeçleri yaratan adımların nasıl atıldığı hikâyelerini anlatıyor. Yaşadığımız coğrafyada bihaber kaldığımız zamanların ve olayların ayrıntıları Mezopotamya Ekspresi, Cengiz Çandar'ın, rastlantılar kadar ısrarın da şekillendirdiği tutkulu yaşam serüvenindeki anılarını, deneyimlerini ve öğrendiklerini çarpıcı bir şekilde bir araya getiriyor.

KEMAL ÇAPRAZ, *Sürgünde Yeşeren Vatan Kırım* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 166 ss. ISBN 978-975-437-910-5

Vatan sevgisi, sürgünde yeşertildi. Zaman zaman hikâye oldu; çocuklara anlatıldı, zaman zaman türkü oldu; dilden dile dolaştı. Bu türkü, bizim türkümüz oya oya, dantel dantel örülen, nakış nakış süslenen türkümüz. Güzelliği adıyla başlayıp, yer yer şiir gibi bir üslupla devam eden bu eserin bir özelliği de Kırım giren ilk Türk gazetecisi Kemal Çapraz'ın kaleminden çıkmış olmasıdır. Kırım Türkleri'nin çektiği çileler, sıkıntılar; beslediği umutlar; olaylar karşısında yılmayan, yıkılmayan Türkün azmi hemen her sayfada karşımıza çıkıyor. Onlarla sevinip onlarla üzülüyor; onlarla gülüyor, onlarla birlikte dertleniyor ve Türklüğün geleceğine bir başka bakıyorsunuz.

KENAN ÇAYIR ve MÜGE AYAN CEYHAN, *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012), 312 ss. ISBN 978-605-399-249-3

Türkiye son yıllarda önemli bir toplumsal dönüşüm geçiriyor. Dilleri, dinleri, mezhepleri ya da cinsiyetleri hâkim normlardan farklı olan gruplar ayrımcılığa uğradığını gittikçe daha sık dile getiriyor. Buna paralel olarak geçmişte tabu olan konular hem toplumsal hem de siyasal düzeyde açıkça tartışılıyor. Bu süreç iki olasılığı barındırıyor: Farklı grupların kamusal alanda görünür olması, ve aynı zamanda gruplar arası gerginliği artırma potansiyeli taşıyor. Zira eşitlik talep eden gruplar, hâkim normları ve toplumsal hafızayı sorguluyorlar. Bu çerçevede yerleşik normların ve kimlik sınırlarının tehdit altında olduğunu düşünen hâkim gruplar ile eşitsizliği sorgulayan gruplar arasındaki gerilim artabiliyor. Bu çerçevede elinizdeki kitap gruplar arası ilişkiler nasıl kuruluyor? Önyargılar neden kaynaklanıyor? Ayrımcı davranışlar nasıl azaltılabilir? Bu soruları eğitimle ilişkili olarak ve disiplinler arası bir yaklaşımla ele almaya çalışıyor.

GILLES DAUVÉ ve KARL NESIC, *Demokrasinin Ötesinde* [çeviren İhya Kahraman] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 168 ss. ISBN 978-975-570-595-8

Bugün muhafazakârın, cumhuriyetçinin, milliyetçinin ve dahi sosyalistin “demokrat” olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Bu dünyada “eylemek” değil “seçim yapmak” kutsanıyor. Her tür eleştiriden muaf olan demokrasi, kendini kusuruyla, yani hiçbir zaman tamamlanmamış olması ile geçerli kılıyor. Totaliter rejimlerin günahlarının totaliter olmalarından kaynaklandığı söylenirken, demokrasilerin kusuru ise “yeterince” demokrat olmamasında bulunuyor. Tarih sadece demokratikleşme ekseninden okunurken, si-

yaset de totaliterlik-demokratlık tartışmasına indirgeniyor. “Demokratikleşme” ya da “totaliterleşme” tek siyasal gündem olunca, muhalefet kadar iktidarlar da eylemlerini kendinden menkul bir “demokrasi ilkesi” ile açıklıyorlar. Gilles Dauvé ve Karl Nesic ise, demokrasinin yöneten-yönetilen ayırımına ya da tahakküm ilişkilerine karşı çıkmakla, özgürleşmeyle aynı şey olmadığını, dahası siyasal özgürlüğün bu şekilde kutsanmasının, hayrı ve şerri bütünüyle siyasetten bilmenin, aslında insanı yurttaş ve birey olarak ikiye bölen kapitalizmle uzlaşmak ve siyasal iktidarı mutlaklaştırmak olduğunu sergiliyorlar. Böylece, toplumu mevcut haliyle kabullenen solun demokrasi kavramına dört elle sarılmasının ve “demokrat” kimliğinin açmazlarını ortaya koyuyorlar. Siyasi serbestliğe değil insani ve toplumsal özgürlüğe yoğunlaşıyor, seçmek değil eylemek ve gerçekleştirmek üzerine kurulu bir özgürlüğün nasıl kazanılabileceğine kafa yoruyorlar.

MOLLA DAVUTZADE ve MUSTAFA NAZIM ERZURUMİ, *Rüyada Terakki ve Medeniyet-i İslamiyeyi Rüyet* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 366 ss. ISBN 978-605-423-886-6

Molla Davutzade Mustafa Nazım Erzurumî'nin 1913 tarihli *Rüyada Terakki ve Medeniyet-i İslamiyeyi Rüyet* başlıklı anlatısı Türk ütopya edebiyatının bilinmeyen ve erken örneklerinden birisidir. Bir kurmaca olmakla birlikte roman, hikâye gibi geleneksel edebi türler çerçevesine yerleştirmek mümkün değildir. Eser bu dönem ütopyalarında görüldüğü gibi klasik edebiyatın türlerinden biri olan “habnâme” geleneğine uygun olarak bir rüya biçiminde kurgulanmıştır, dolayısıyla eski gelenekle bir devamlılık göstermektedir. Ama bir yandan da Thomas More'un Utopia'sıyla başlayan bir uzlaşımın, klasik ütopyaların pek çoğunda tekrarlanan formüllerini kullanmaktadır. Kitapta, “ben-anlatıcı” rüyasında, dört yüzyıl önce yaşamış büyük dedesi Molla Davut'la karşılaşır ve onun rehberliğinde yirmi dördüncü yüzyıl İstanbul'una gider. Dede torun bir yandan şehri gezerken bir yandan da orada hüküm süren ileri medeniyetin ayrıntılarını ve o medeniyeti mümkün kılan “geleceğin tarihi”ni aktarırlar. *Rüyada Terakki ve Medeniyet-i İslamiyeyi Rüyet* tahayyül ettiği ideal toplumu ince ve hayli ilginç ayrıntılarla betimleyen, bugünden o güne nasıl ulaşıldığını/ulaşılacağını açıklama çabası gösteren, yazıldığı dönemde görülmemiş kimi uygulamaları ayrıntılandıran ve okurlarında böyle bir toplum yaratma yönünde arzu uyandırma kaygısı güden bir eser ve bu yönleriyle döneminde yazılan benzer eserler arasında “en ütöpik” anlatılardan birisidir.

SELİM DERİNGİL, *Denge Oyunu* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 299 ss. ISBN 978-975-333-013-8

Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı yıllarındaki dış politikası, en kritik zamanlarda bile, görece küçük bir ülkenin diplomatik başarısı sayesinde, dünyanın büyük güçlerine sözünü geçirebildiğinin canlı kanıtıdır. Türkiye, o yıllarda çevresini saran yıkım ağının dışında kalmayı başardı; çünkü dış politikayı yönetenler savaşın dışında kalmak düşüncesinin rehberliğinde hareket ettiler. İsmet İnönü, Numan Menemencioglu, Şükrü Saraçoğlu gibi devlet adamları dış politikada hep gerçekçiliği ön plana aldılar, kararlı bir denge oyunu oynadılar. Selim Deringil, Avrupa çapındaki bu oyunu belgelerle anlatıyor.

DERLEME, *A Portrait Album of the Ottoman Sultans* [çeviren J.H. Matthews] (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2012), 78 ss. ISBN 978-975-256-337-7

The album is comprised of the portraits of the 36 Ottoman sultans and background information about their reigns, in chronological order. The names of the parents of each sultan, of his male heirs, his age

at accession and at death and the length of each reign are indicated. The album serves as a handy guide to the principal events of the reign of each Ottoman sultan. The illustrations for the book are the work of the Ottoman subject, Konstantin Kizikinos, a native of Kapıdağı who was born in the 18th century. He was commissioned to paint the portraits of the Ottoman dynasty by Sultan Selim III and which are preserved in Topkapı Palace. The portraits first appeared in J. Young, *A Series of Portraits of the Emperors of Turkey from the Foundation of the Monarchy to the year 1815, Engraved from Pictures Painted at Constantinople Commended under the Auspices of Sultan Selim the Third and Completed by the Command of Mahmud the Second with a Biographical Account of Each of the Emperors* (London, 1815). The paintings of the sultans succeeding Abdulmejid are the product of different hands.

MUTLU DEVECİ, *Ferit Edgü: Varoluş ve Bireyleşme* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 476 ss. ISBN 978-975-570-597-2

Türk edebiyatında varoluşçu çizginin en önemli temsilcilerinden Ferit Edgü, yapıtlarında olması gerekenin çağrısıyla değişmeyende değişeni, dilde yeni'yi bir ses olarak yaratır. Gündelik gerçeklik ile modern yazın dünyasını sentezleyerek dilde yenileşme gayreti içerisindedir. Onun yapıtları, yaşantıların etik ve estetik değerlerle özümmlenerek, bilinçte varlık buluşunun örnekleridir. Anlatım tekniği ve kurgu bakımından modern edebiyatın yeni ve özgün bir atılımı olan Ferit Edgü yazını; bireyin, varoluş ve bireyleşme yolculuğunun kurgusal dünyaya taşınmasıdır. *Ferit Edgü: Varoluş ve Bireyleşme* ismini taşıyan, Mutlu Deveci'nin kaleminden çıkan bu eser bizlere Ferit Edgü'yü "keşfetme" olanağı sunuyor.

Ş. TEOMAN DURALI, *Aklın Anatomisi* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 260 ss. ISBN 978-975-995-209-9

Bu çalışmanın esasını Kant'ın başyapıtı *Salt Aklın Eleştirisi*'ni irdelemek oluşturuyor. Prof. Duralı, eserinde Kant'ın hayatını ve felsefesini inceleyip yorumlarken; büyük filozofun çığır açıcı paradigmasını ortaya koyuyor.

TERRY EAGLETON, *Edebiyat Olayı* [çeviren Başak Yüce] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 256 ss. ISBN 978-975-570-584-2

"Edebiyat" diye bir kategoriden bahsedebilir miyiz? Gerçeklik ile kurmaca nerede birbirinden ayrılır? Çeşitli edebiyat kuramları metnin ne demek olduğu ve ne işe yaradığı konusunda bize ne söylüyor? Kavram ile "şeyler", söz ile eylem arasındaki ilişki nedir? Kültür kuramları ile politik durumun bir ilgisi var mı? Edebiyat bir strateji midir? Terry Eagleton daha önceki kitaplarında da öne sürdüğü soruları yeni bir perspektifle ele alırken, edebiyatın kültür içindeki yerine, geçerliliğine, işlevine ve sınırlarına dair net bir bakış açısı sağlıyor. "Edebiyat Olayı", yalnızca bir edebiyat olayı değil. Edebiyatın doğasına, yapısına, dünya ile ilişkisine dair temel soruları ve çeşitli edebiyat teorilerinin bu konularda verdiği yanıtların ne anlama geldiğini incelerken; dil, kavramlar, gerçeklik, kültür ve ideoloji gibi konularda temel yaklaşımları da sorguluyor ve tatmin edici cevaplar sağlıyor. Edebiyat kuramı, eleştirel teori ve analitik felsefeyi alışılmadık biçimde bir araya getiren Eagleton, ona haklı bir ün sağlayan birikimini ironik bir dille, hiç olmadığı kadar özlü ve bütünlüklü biçimde okuyucularına sunuyor.

FÜSUN EKŞİ, *Kritik Bir Bakış Açısıyla Kişisel Gelişim Kitapları* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2012), 336 ss. ISBN 978-975-256-364-3

“Kişi yeter ki istesin, her şey mümkün!” sloganıyla betimlenebilecek günümüz kişisel gelişim kitapları, okuyucusuna kişisel ve sosyal konularda bilgi, içgörü ve rehberlik sunarak bu alandaki boşluğu doldurduğu iddiasındadır. Modernden post-moderne evrildiğimiz bir dönemde eskisine oranla daha fazla sorunla uğraşan, kendini sürekli geliştirmek zorunda kalan, bilgi ve becerilerini yenilemek zorunda olan, kendini ve rollerini tanımlamak, yaşamında anlam bulmak, ebeveynlik ve eşlik rollerinde bilgi ve becerilerini geliştirmek, kaygı ve depresyonuyla baş etmek gibi hayatın değişik alanlarında birçok konuda yardıma ihtiyaç duymakta, uzman bilgisine ulaşamadığı durumlarda yardım arayışıyla kişisel gelişim kitaplarına başvurmakta. Ülkemizde de özellikle 90’lı yıllardan sonra ciddi bir artış gösteren çeviri ve yerli kişisel gelişim kitapları ise henüz akademik bir ilgi uyandıramamış ve incelemeye değer bulunmamıştır. Oysa kitapçılarda önemli bir bölümün kendilerine ayırdığı bu tür, zengin çeşitleri ile çok satanlar listelerinde daha fazla yer alarak giderek popülerliğini arttırmaktadır. İnsanların yaşamlarında karşılaştığı sorunları aşarken danışma ihtiyacını karşılayan ve ihtiyaç duydukları konularda kendi kendilerini eğitmede yararlandıkları kişisel gelişim kitapları biçimsel eğitimin dışındaki güncel ve önemli kaynaklardır. Bütün bu nedenlerden dolayı kitabın temel amacı bu kitapların bilimsel açıdan kritik bir şekilde incelenmesidir.

ADEM YAVUZ ELVEREN ve SANİYE DEDEOĞLU, *Türkiye’de Refah Devleti ve Kadın* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 368 ss. ISBN 978-975-051-117-2

Neo-liberal iktisadi rejim bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sosyal politikaları altüst etti. Siyasal ve kültürel muhafazakârlıkla el ele veren neo-liberalizmin tesis ettiği kendine özgü refah rejimi üzerine çok tartışıldı, tartışılıyor. Bu kitap, konuya toplumsal cinsiyet ve kadın açısından yaklaşıyor. Piyasa, özel ve kamusal ataerkilliğin üçlü kısıcındaki kadın emeği nasıl bir rejime, ne gibi dışlama ve sömürü mekanizmalarına tâbidir? Sosyal güvenlik reformları, ne gibi cinsiyetçi farklılaşmalar kuruyor ve yeniden üretiyor? Kadınlar nasıl bir sosyal güvence tahribatına maruz kalıyor? Bu durum karşısında toplumsal cinsiyet eşitliği taleplerinin anlamı ve perspektifi nedir? Sosyal politikamızın bütün özgül alanlarını, kadının ücretsiz bakım emeğini, ev içi emeği, enformel sektörü de hesaba katan, ayrıntılı, titiz incelemelerden oluşan bir derleme.

FRIEDRICH ENGELS ve KARL MARX, *Komünist Manifesto Tarihin En Önemli Siyasi Belgesi İçin Bir Yol Haritası* [çeviren Kemal Ülker] (İstanbul: Versus Kitap, 2012), 224 ss. ISBN 978-605-569-174-5

İlk olarak yazıldığı 1848 yılından bu yana Manifesto herhangi bir modern metinden çok daha fazla dile çevrilmiştir. Yasaklanmış, sansürlenmiş, yakılmış ve “öldüğü” ilan edilmiştir. Ne var ki, metnin etkisi yıldan yıla artmaktadır ve Manifesto felsefe, siyaset, sosyoloji, ekonomi ve tarih eğitiminde okunması zorunlu kitaplar arasında yer almaya devam etmektedir. Kısa bir süre önce ABD’de yayımlanan dünyaca ünlü New Yorker dergisi, Karl Marx’ı çağımızın “Yeni Düşünürü” olarak nitelendirdi. Elinizdeki bu kitap bunun neden böyle olduğunu göstermektedir.

İNÇİ ENGİNÜN, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları-1* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 670 ss. ISBN 978-975-995-358-4

İki bölüme ayrılan kitabın birinci bölümünde, kişiler ve eserler üzerindeki müstakil araştırmalar, ikinci bölümde ise Yeni Türk Edebiyatının kaynakları, dil ve temellerle ilgili araştırmalar bulunmaktadır.

Yazılar gözden geçirilirken, büyük değişiklikler yapılmamış, zarurî görülen bazı ufak eklemelerle yetinilmiştir. Bundan dolayı da her yazının hangi tarihte, nerede çıktığı belirtilmiştir.

İNCI ENGINÜN, *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e 1839-1923* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 944 ss. ISBN 978-975-995-282-2

Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e 1839-1923 Prof. Dr. İnci Enginün'ün daha önce Dergâh Yayınları tarafından neşredilen Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı adlı kitabıyla birlikte 19 ve 20. yüzyıl Türk edebiyatına toplu bir bakıştır. Bu edebiyat tarihinde, ağırlık her şeyden önce eserlere verilmiş dönemin ve yazarların özelliklerine ancak eserler gerektirdiği takdirde temas edilmiştir. Yeni Türk Edebiyatı 19 ve 20. yüzyılların bütün karışıklığını yansıtır. Hayatın her alanında görülen güçlü geleneğe sahip eski ile henüz geleneklerini oluşturmamış yeninin çatışmaları veya bir arada birbirinden ayrı yaşamalarını bu dönemin özellikle romanından öğrenmek mümkündür. Saf edebiyat denemeyecek bazen öğretici bazen ahlakçı bazen de sadece edebiyat kaygılarıyla hareket eden yazarların ortaya koydukları eserlerin pek çoğu hala araştırmacılarını beklemektedir. İnci Enginün, bu kitabında gazetenin edebiyat üzerindeki etkisini göstermeyi amaçladığı gibi türleri de kendi içinde müstakil olarak ele almıştır: Nesir, makale, hatıra, gezi, mektup, tarih, roman ve hikâye, şiir, tiyatro, tenkit. En büyük çatışmanın güçlü geleneği dolayısıyla şiir alanında yaşandığı edebiyat dünyasında uzunca bir gezintiyi andıran bu kitapta çok iyi tanınan yazarlar gibi bu tür bir incelemeye ilk defa girenler de bulunmaktadır. Bu kapsamlı incelemenin edebiyatla ilgilenenlere ve özellikle üniversite gençliğine yararlı olacağını düşünüyoruz.

İNCI ENGINÜN, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları-2* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 624 ss. ISBN 978-975-995-359-1

Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları-2'deki yazıların bir kısmı araştırmalar ve belgelerden alınmış olmakla birlikte büyük bir kısmı 2000'den sonra yazılmıştır. Bu kitaptaki makaleler Enginün'ün ilgi alanlarının çeşitliliğini hemen göstermektedir. Yunus, Nasrettin Hoca ve bazı divan edebiyatı şairlerinin Tanzimat sonrası yazarların yorumlamalarıyla ilgili yazıları, edebiyat geleneğinin yeniyle bağlantısını göstermektedir. Cumhuriyet dönemi yazarlarıyla ilgili incelemelerinde İnci Enginün, bazen yazarların tek bir eseri üzerinde durmuş, bazen de yazarı bütünüyle ele almıştır. Oyun yazarları ve tiyatro konusundaki yazarları ise kitabının en hacimli kısmını oluşturmaktadır. Bu incelemelerinde de kişileri dönemleri içinde ele alırken geçmişe ve birbirlerine borçlarını göstermeyi de unutmamıştır. Namık Kemal, Muallim Naci, Ahmet Mithat'tan başlayarak Kemalettin Kamu, Memduh Şevket Esendal, M. Necati Karaer, Selim İleri, İhsan Oktay Anar'a kadar çok geniş bir yelpazede yer alan bu yazıların, okuyucularca ilgiyle okunacağından eminiz.

GALİP ERDEM, *Milliyetçilik ve Sosyalizm Üzerine Mektuplar* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012-08), 400 ss. ISBN 978-975-437-909-9

Ülkücüler, bilinen tarihin, hiçbir döneminde sayıca çok olmamışlardır. İnsanoğlunun zayıflığı böyle bir sonuca imkân vermemiştir. Yine de bir cemiyetteki ülkücü sayısının milletlere ve zamana göre değiştiği gerçeğini inkâr edemeyiz. Bazı milletler, tarihleri boyunca ülkücü çıkarmamış ve belli bir ülküye bağlanmanın yüceliğini yaşayamamışlardır. Diğer taraftan bazı milletler de, sık sık büyük ülkücüler yetiş-

tirmiş; yeryüzünün çehresine yenilik getirmişlerdir. Türk Milleti, örnek ülkücüler yetiştiren ve tarihinin büyük bir bölümünde ülkücülüğe bağlanan bir millettir.

HAMİT ERDEM, *Osmanlı Sosyalist Fırkası ve İştirakçi Hilmi* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 342 ss. ISBN 978-975-570-599-6

Osmanlı'nın son dönemi ile Cumhuriyet'in hemen öncesinde kurulan ilk sosyalist partiler, Osmanlı Sosyalist Fırkası ve ardından aynı çevrenin kurduğu Türkiye Sosyalist Fırkası'dır. Söz konusu partiler, 1910 – 1922 yılları arasında İstanbul'da faaliyet göstermiş; dönemin bütün ideolojik ve siyasi rüzgârlarından etkilenmiş, hem İttihatçı diktatörlüğüne direnmiş hem de işgal ordularının denetimindeki İstanbul'da sosyalizmin 'Osmanlı amele sınıfıyla' buluşmasına öncülük etmiş özgürlükçü hareketlerdir. Bu araştırma, Osmanlı Sosyalist Fırkası ve Türkiye Sosyalist Fırkası'nın var olduğu tarihsel dönem içinde; hareketin yöneticilerini, faaliyetlerini, yayın organlarını, programlarını, diğer partilerle ilişkilerini o günün belgelerine başvurarak ele almaktadır. Her iki partinin 'Reisi' sıfatıyla başkanlığını yürüten 'İştirakçi' veya 'Sosyalist' lakaplı Hüseyin Hilmi Bey'in Türkiye 'sol' hareketindeki yeri; 'kişiliği, mücadelesi ve meçhul bir şekilde öldürülmesi' bu tarih içinde yanıtı aranan bir başka sorudur. Osmanlı sosyalizminin bu özgün dönemine bakarken; üzerinden geçen neredeyse yüz yıla rağmen o dönem dile getirilen toplumsal taleplerin pek çoğunun günümüzde de tartışılıyor olması okurda bir yanılısına duygusu yaratmaktadır. Sorunlarımız bugün hâlâ bu kadar ortak olabilir mi?

ÖZER ERGENÇ, *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 253 ss. ISBN 978-975-333-287-3

Hangi dönemde, hangi kültür çevresinde olursa olsun toplumların uygarlık düzeyinin en iyi göstergeleri şehirlerdir. Şehirlerin çeşitli yönleriyle incelenmesi, o ülkenin genel durumu hakkında da bilgi verir. Osmanlı tarihinin en ilginç dönemlerinden birisi olan XVI. yüzyılın sonlarında, yapıları ve konumlarıyla Anadolu'nun en önemli şehirleri arasında yer alan Ankara ve Konya şehirlerini karşılaştırmalı bir şekilde ele alan bu değerli çalışma, Osmanlı şehirlerinin bazı belirgin özelliklerini ortaya koymayı hedefliyor. Özer Ergenç'in uzun yıllar önce yaptığı bu çalışma, hem alana ve konuya yaklaşımı, hem de ortaya koyduğu belgesel bilgilerin henüz aşılamamış olması nedeniyle, tarihsel değerini bugün de korumaya devam ediyor. "Osmanlı Şehri"nin özelliklerini belirlemeye yönelik "ilk" çalışmalardan birisi olan *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya* kitabı bu alanda yapılabilecek diğer çalışmalar için de yol açıcı olacaktır.

EDWARD J. ERICKSON, *Gelibolu Osmanlı Harekâtı* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 402 ss. ISBN 978-605-360-586-7

Çanakkale Savaşı, Türkiye dışında genellikle yenilenlerin neden ve nasıl yenildiği üzerinden incelenmiş, yenenlerin neden ve nasıl yendiği pek araştırma konusu yapılmamıştır. Türk araştırmacılar ise ülke tarihinin kırılma noktalarından biri olduğu ve Mustafa Kemal Atatürk dâhil Kurtuluş Savaşı'nın önder kadrosunu yetiştirdiği için Çanakkale Savaşı'nın duygusal ağırlığının etkisini her zaman hissetmişlerdir. Hem asker kökenli bir araştırmacı olarak askeri stratejiye hâkim olan, hem de ATASE arşivini kullanan Edward J. Erickson, elinizdeki çalışmasıyla bu eksikleri gidermekte, zaferi getiren ana unsurun sahaya yerleşim,

harekât, ateş üstünlüğü, alan egemenliği, ihtiyatların kullanımı ve lojistik açısından Osmanlı Ordusu'nun yetkinliği ve üstünlüğü olduğunu ortaya koymaktadır.

BEGÜM AKKOYUNLU ERSÖZ ve TANIA M. BAHAR, *Goya: Zamanın Tanığı* (İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Yayınları, 2012), 389 ss. ISBN 978-975-912-398-7

Sergide dünya sanat tarihinin en büyük ustalarından Francisco de Goya'nın izlediği sanatsal yolun bir rotası çizilmektedir. Kendinden önceki üstün resim geleneğinin mirasçısı olan Goya, modern anlatımların da habercisi olarak anılır. İspanya ve tüm Avrupa'nın çalkantılı bir dönemine tanıklık eden ressam, toplumsal olayları eleştirel bir bakış açısıyla yansıtır. Gerçekçi ve yer yer ürkütücü üslubuyla karanlığın en iyi anlatıcılarından biri olan Goya'nın gravür serileriyle çeşitli yağlıboya buluşturan sergi, bir dönemin ruhuna tanıklık ederken ressamın sıra dışı imgelemine de ışık tutuyor.

FRED FELDMAN, *Etik Nedir?* [çeviren Ferit Burak Aydar] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 368 ss. ISBN 978-605-423-890-3

Çoğumuz ahlaki görüşler hakkında epeyce eksik bir sınıflandırma yaparız. Belli türdeki davranışların ahlaken doğru olduğuna, belli türdeki davranışların ise ahlaken yanlış olduğuna inanırız. Bazı davranış türleri hakkında ise ne düşüneceğimizi bilemeyiz. Fakat nedenler sıralamamız gerektiğinde, bazen daha baştan kafa karışıklığı sergileriz. Bir mesele hakkında düşünürken, görüşümüzü genellikle bir ilkeye başvurarak desteklemeye çalışırız. Başka bir mesele hakkında düşünürken ise görüşümüzü farklı bir ilkeye göndermede bulunarak savunuruz. Ama maalesef başvurduğumuz ilkelerin çoğu zaman tutarsız olduğu anlaşılır. Böyle bir durumda, ahlak felsefesi incelemesi son derece yararlı olabilir. Zira ahlak ilkelerini incelediğimizde, bazı ilkelerin diğerleriyle çeliştiğini görürüz. Dolayısıyla ahlak felsefesinin büyük bir değeri varsa o da bu ilkeleri açıklığa kavuşturmamızı ve tutarsız ilkelere sahip olmaktan kurtulmamızı sağlayacaktır. Eğer tutarsız ahlak ilkelerine sahip olmaktan kaçınmak ve sahip olduğumuz ilkeleri anlamak bizim için daha iyiye; eğer ahlak ilkelerimizin sonuçları hakkında net olmak ve gelip geçici modalar olan ahlak ilkeleri hakkında şüpheli olmak daha iyiye, o zaman ahlak felsefesinin dikkatle incelenmesi daha iyi insanlar olmamıza yardımcı olabilir. Fakat yine de ahlak felsefesinden bazı ilkelerin yanlış olduğunu göstermesinden daha fazlasını beklememek gerekir.

ORLANDO FIGES, *Kırım Son Haçlı Seferi* (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2012), 520 ss. ISBN 978-975-082-307-7

Osmanlı İmparatorluğu, İngiltere, Fransa ve Piemonte koalisyonu ile Rusya'yı karşı karşıya getiren Kırım Savaşının devasa çapı ve yol açtığı büyük insan kaybı daha sonraki iki dünya savaşıyla gölgelenmiştir. Üçte ikisi Rus olmak üzere en az 750 bin askerin çarpışmalarda ya da hastalıklar yüzünden hayatını kaybettiği bu savaş, beraberinde getirdiği sivil kayıplar, katliamlar ve sürgünlerle ilk topyekûn savaşı. Kırım Savaşı ayrıca yeni sanayi teknolojilerinin, modern tüfeklerin, buharlı gemilerin, demiryolu ve telgraf gibi yeni lojistik ve iletişim biçimlerinin devreye girdiği, savaş muhabirleri ve fotoğrafçıların doğrudan sahnede yer aldığı modern savaşın ilk örneğiydi. Rusya üzerine çalışmalarıyla tanınan İngiliz tarihçisi Orlando Figes bu kitabında Kırım Savaşını, yalnızca katılanlar üzerinde büyük etkiler yapan bir büyük güçler çarpışması olarak değil, ihmal edilen yanıyla bir din savaşı olarak da ele alıyor.

CARL FRIEDRICH GAUSS, *Eğri Yüzeyle Dair Genel Araştırmalar* [çeviren Gülnihal Yücel] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 150 ss. ISBN 978-605-423-891-0

Yüzeyler teorisinin doğuşunu, yeryüzü ölçümlerine (jeodezi) borçluyuz. Ticari, mali, idari, askeri nedenlerden ötürü, 18. yüzyılda önemli ölçümler yapılmış, jeodezi gelişmiş, teorik bir yapı üzerine inşa edilebilecek olgunluğa erişmişti. Gauss, 9 Ekim 1825 tarihinde Heinrich Wilhelm Matthias Olbers'e gönderdiği mektubunda yüksek jeodezinin küçük bir bölümünü, yani eğri yüzeylerle ilgili bölümünü yazmaya başladığını anlatır. Olbers'e bahsettiği bölüm, "Neue allgemeine Untersuchungen über die krummen Flächen" adını verdiği ve Disquisitiones'in taslağı olan Almanca bir yazıdır. Allgemeine Untersuchungen'da Gauss yüzeyin eğik düzlemlerle kesişimini inceler ve Meusnier Teoremini ispat eder; ön hazırlıklarından hemen sonra da en kısa çizgiler hakkında araştırmalarına başlar. Disquisitiones'de ise Meusnier Teoremi yoktur ve en kısa çizgiler, yay uzunluğu bahsinden sonra ele alınmıştır. Disquisitiones'in asıl konusu yüzeylerin genel teorisidir ve Gauss'un bu teoriyi kurması uzun zaman almış ve amacına yorucu uğraşlardan sonra erişebilmiştir. Disquisitiones 1 Mart 1827'de hazır olmuş ise de Göttingen Bilimler Cemiyeti'ne sunulması 8 Ekim 1827'ye kadar gecikmiş, yayımlanması ise 1828'i bulmuştur. Disquisitiones sadece yüzey teorisine ilgili olmayıp, matematiğin başka dallarına da etki yapmış bir eserdir. Gauss'un bir matematikçi olarak büyüklüğünü gösteren Disquisitiones, kuadratik diferansiyel formlar hakkında yapılmış ilk çalışmadır. Bu kitap, Gauss'un Disquisitiones Generales Circa Superficies Curvas (1827) ve Neue allgemeine Untersuchungen über die krummen Flächen (1825) adlı makalelerini bir araya getirmektedir.

EDUARDO GALEANO, *Ve Günler Yürümeye Başladı* [çeviren Süleyman Doğru] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 416 ss. ISBN 978-975-570-594-1

Bir takvim formatında yazılan *Ve Günler Yürümeye Başladı*, 1 Ocak'tan 31 Aralık'a her gün için yakın tarihte ya da eski çağlarda o gün yaşanan özel bir hikâye anlatıyor. Eduardo Galeano, Aynalar'da olduğu gibi kadın, erkek, iktidar, yerliler, ırkçılık, emperyalizm, kültürler, daldan dala atlayarak; değinilmelik konu, ulaşılmadık coğrafya, çoğaltılmadık ses bırakmıyor. Sürekli daha ileriye taşımaya çalıştığı minimalist stili ise zirvede. Fazladan tek bir sözcük bile kullanmak istemiyor, her şeyin özüne inmeye çalışıyor: konunun, insanın, sözcüğün, tarihin. Söylemek istediğini mümkün olan en kısa biçimde aktarmak; herhalde Galeano edebiyatının en güzel özeti budur. Hüznü sayfa sayfa ağırlığı kaçınılmaz olsa da geleceğe yönelik umudu her satırda hissettirerek "dünyanın vicdanı" yakıştırmasını Eduardo Galeano'nun ne kadar hak ettiğini, bu kitap bir kez daha teyit ediyor.

FRANÇOIS GEORGEON, *Sultan Abdülhamit* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 648 ss. ISBN 978-975-051-078-6

Osmanlı İmparatorluğu tarihi ele alınırken üzerinde en çok tartışılan sultanlardan birisi kuşkusuz II. Abdülhamit'dir. Ulu Hakan ya da Kızıl Sultan olarak sıfatlandırılıp, tarih yazımı ekollerinin kahramanı ya da düşmanı sayılmıştır. François Georjon bu kapsamlı eserinde, kendi döneminin ve imparatorlukların ulus-devletlere dönüştüğü sürecin bir aktörü olarak II. Abdülhamit'i anlatıyor. Hafiyeler ve jurnallerle iktidarını otoriter bir biçimde korumaya çalışan Abdülhamit'le, muhafazakâr modernleşmeci bir padişahın imparatorluğu eski gücüne kavuşturma telaşına eşzamanlı olarak bakıyor. Georjon, bu süreçte yaşanan

siyasal ve diplomatik gerilimler kadar II. Abdülhamit'in kişiliğini etkileyen faktörleri de inceliyor. İmparatorluğun ihtiyaçları ile padişahın bu ihtiyaçları nasıl karşılamaya çalıştığını tarihçi titizliği ile ince ince işliyor. Klişelere itibar etmeyen bir bakışla, kanlı canavar ya da paranoyak hükümdar çizgilerine indirgenemeyecek bir portre çiziyor. Sultan Abdülhamit, usta bir tarihçinin kaleminden çıkan sürükleyici bir biyografidir.

İSMAİL GEZGIN, *Fallusun Arkeolojisi: Doğal Olanın Kültüre, Kültürün İktidara Dönüşümü* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 376 ss. ISBN 978-975-570-583-5

Dünyanın her coğrafyasında, uygarlık tarihinin her periyodunda ve her kültürde kesintisiz biçimde, değişik materyaller üzerine betimlenen bereket sembolü falluslar arkeolojisi dünyasının ihmal edilmiş, ötelenmiş bir nesnesidir. Bedendeki onca organ içinde erkeklik organının bu denli sembolik bir anlam yüklenmesi ve tüm dünya tarafından bu anlamın korunması ve üretilmesini açıklamak, araştırmacıyı bilim sınırlarının da dışına çıkmaya mecbur bırakmaktadır. İsmail Gezgin, *Fallusun Arkeolojisi*'nde, arkeologların basitçe bereketle özdeşleştirdikleri bir sembolün, yüklendiği anlamı ve toplumlar üzerindeki dönüştürücü etkisini açıklarken fallus konusunda söylenecek tüm sözleri söylemekten ziyade, söylenecek ne kadar çok söz olduğunu ortaya koymaktadır.

DANIEL GOFFMAN, BRUCE MASTERS ve EDHEM ELDEM, *Doğu ile Batı Arasında Osmanlı Kenti Halep, İzmir ve İstanbul* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 324 ss. ISBN 978-605-360-627-7

'Osmanlı kenti' diye bir olgudan söz etmek mümkün müydü? Osmanlı tarihi alanının üç değerli ismi, Edhem Eldem, Daniel Goffmann ve Bruce Masters'ın peşine düştükleri bu soru elinizdeki kitabın yola çıkış noktasını oluşturuyor. Osmanlı kentlerinin genel anlamda başka kentlerle benzerliklerinin yanı sıra, her birine kendi kişiliğini kazandıran tarihsel bağlamları da vurgulayan bu ortak çalışma, açık veya örtük şarkiyatçı varsayımları çürüten yaklaşımıyla dikkat çekiyor. Halep, İzmir ve İstanbul'un esas olarak Onyedinci. ve Onsekizinci Yüzyıllardaki durumunu mercek altına alan kitap, hem yazarların Osmanlı kent çalışmalarında 'normalleştirilmiş' bir senteze ulaşma yönündeki ortak çabası, hem de çizilen bütünsel resmin içine serpiştirdikleri 'deneysel tarih' tadında öyküleme girişimleriyle zevkle okunan bir başvuru kaynağı haline geliyor.

PETER B. GOLDEN, *Türk Halkları Tarihine Giriş* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 505 ss. ISBN 978-975-437-914-3

34 yıldır Rutgers Üniversitesi'nin öğretim üyesi olan Prof. Dr. Peter B. Golden, sadece Amerikan Türkolojisinin zirve isimlerinden biri olmayıp, bu alanda dünyanın da önde gelen otoritesidir. Kendisi aynı zamanda dünyada en çok dil bilen ve kullanan tarihçidir. *Türk Halkları Tarihine Giriş* genel Türk tarihi alanında bir şaheserdir ve İngilizce olarak yayımlandığı 1992 yılından beri Türk ve Avrasya tarihi çalışmalarının temel başvuru kaynağı haline gelmiştir. Prof. Golden, bu değerli eserin tercümesi ve yayınlanması için çok büyük çaba harcamıştır. Bu kıymetli kaynağın Türkçeye kazandırılmasında da şüphesiz en büyük pay yine kendisine aittir.

GODFREY GOODWIN, *Osmanlı Mimarlığı Tarihi* [çeviren Müfit Günay] (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2012), 730 ss. ISBN 978-975-997-193-9

Godfrey Goodwin, bu kitapta İslam sanatının ve mimarlığının bilimsel temellerini, Anadolu'yu karış karış tarayarak kaydettiği yüksek kaliteli fotoğraflarla âdeta belgeliyor. Kubbe detayları, kubbenin üzerine oturtulduğu fil ayakları, sıcak suyun bir hamamda mermerlerin altından ustaca dolaştırılması, güneş sıcaklığının ve aydınlığının optimal seviyede kullanılması mimarının bugün de temel sorunları değil mi! Yazarın Osmanlı tarihine aşina olduğu zaten bilindir. Mimarının temel endişeleri, hatta bazen can sıkıcı bir şekilde kendini tekrar eden formlarının dışında, insanı büyük bir zevk ve merakla içine alan mimari süsleme sanatları ve temel mimarlık üretiminin bir parçası ve devamı olan ahşap işçiliği, kalem işleri, varak yıldız, doğal ve yapay aydınlatma, akustik gibi ince mimari işlerde de eğitici bilgiler veriyor. Goodwin'in tarihçi arka planı ise, onun bu eserini kuru bir mimarlık kitabı olmaktan çıkarıp formların ve estetiğin, dönemin siyasal süreçleri ile girdiği renk, hacim ve duygu ilişkilerini de yansıtıyor. Bilimsel bütünlükten kopmadan mimariden tarihe, tarihten mimariye geçerek: tarihi mimarlıkta tanımlarken mimarlığı da tarih boyutu içinde anlatıyor.

AHMET GÖKÇEN, *Osmanlı ve İngiliz Arşiv Belgelerinde Yezidiler* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012), 576 ss. ISBN 978-605-399-247-9

Osmanlı ve İngiliz Arşiv Belgelerinde Yezidiler başlıklı bu çalışmada Amed Gökçen, İngiliz Ulusal Arşivi ve 2010 yılına kadar araştırmacılara açık olan Başbakanlık Devlet Arşivinde yer alan belgeleri ve Yezidilere ilişkin farklı dillerde kaleme alınmış yazılı kaynakları bir araya getirmiştir. Yezidi toplumunun yanlış bir dine mensup olduğuna inanan Osmanlının topluluğu düzenli olarak kutsal ve hakiki bir inanca tabi kılmaya, belirli yöntemlerle ıslah edip merkezi iktidarın egemenlik alanına ve dolayısıyla vergi sistemine dâhil etmeye çalıştığını gösteren bu araştırma, sözlü kültürün bir bütün olarak egemenliği altına aldığı bu topluluğa ilişkin farklı bakış açılarının ortaya çıkmasını amaçlamaktadır.

DAVID GRAEBER, *Anarşist Bir Antropolojiden Parçalar* [çeviren Bengü Kurtege Sefer] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 102 ss. ISBN 978-605-423-887-3

Anarşizm, Büyük Kuramdan ziyade dönüştürücü bir projeden doğan gerçek, acil sorunlarla boğuşmanın bir yolu olan Küçük Kuram olarak adlandırılabilir bir şeye ihtiyaç duyar. Ne tür bir toplumsal kuram, insanların kendi işlerini yönetmekte özgür oldukları bir dünyanın yaratılmasına katkıda bulunur? Bu kitapçığın ana teması budur. David Graeber'e göre böyle bir kuram; devlet, kapitalizm, ırkçılık ve erkek egemenliği gibi kurumların kaçınılmaz olmadığını; böyle şeylerin bulunmadığı bir dünyanın mümkün olabileceğini ve bunun sonucunda hepimizin daha iyi bir durumda olacağını varsaymalıdır. Kişinin kendini böyle bir ilkeye adanması ise neredeyse bir inanç edimidir. Herhangi bir anarşist toplum kuramı, öncülük iddiasının her türlü belirtisini bilinçli bir şekilde reddetmek zorundadır. Entelektüellerin rolü, çok açık bir şekilde, doğru stratejik analizlere ulaşıp sonra da kitlelere önderlik edebilecek bir seçkinler sınıfı oluşturmak değildir. Anarşist bir antropoloji gerçekte yoktur. Sadece küçük parçalar vardır. David Graeber, bu kitabın ilk kısmında, bu parçalardan bazılarını bir araya getiriyor ve ortak temalar aramaya çalışıyor; ikinci kısmında ise daha ileri giderek, gelecekte var olabilecek bir toplumsal kuram bütününi hayal ediyor.

METİN GÜLBAY, *Türkün Türkten Başka Dostu Yoktur* (İstanbul, İthaki Yayınları, 2012), 328 ss. ISBN 978-605-375-230-1

Cumhuriyet nesilleri Türkün Türkten başka dostu yoktur anlayışıyla yetişti. Oysa yüzlerce uluslararası örgüte üye olan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin, içinde onlarca kadim halkın bakiyelerini barındıran bir devletin, çok dinli bir yapıyı bu kadar budamaya rağmen yine de sona erdiremeyen bir ülkenin halkı olarak, kime dost kime düşman diyebiliriz ki?

KAZIM GÜNDOĞAN ve NEZAHAT GÜNDOĞAN, *Dersim'in Kayıp Kızları (Tertele Çenequ)* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 608 ss. ISBN 978-975-051-104-2

1937/1938 “Tunceli Harekâtı”ndan sonra çok sayıda kız çocuk ailelerinden alındı, kimisi zaten anne babasız kalmıştı. Yatılı okullara verildiler, bazıları da subaylara veya bürokratlara evlatlık olarak teslim edildi. Aslında 1926’ dan 1950’ ye kadar değişen yoğunluklarla süren bu uygulama, Dersim kırımının vahim cephelerinden biridir. Nezahat ve Kazım Gündoğan, yıllarca uğraşarak, sebatla, Dersim’in bu kayıp kızlarının izini sürdüler. Kendileriyle, yakınlarıyla konuştular. Bu kitapta, yüzü aşkın ‘vaka’ yer alıyor: Ailesinden, kökünden koparılmış insanların çile dolu hikâyelerinden parçalar var. Annelerin çocuklarından, hatta bazen kendilerinden sakladıkları sırların hikâyeleri yer alıyor.

İHSAN GÜNEŞ, *Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türkiye'de Hükümetler* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 400 ss. ISBN 978-605-360-651-2

Modern siyaset tarihimizin önemli bir parçası olan hükümetler ve programları, bu çalışmada ilk kez sistemli biçimde derlenmiş olarak okuyuculara ve araştırmacılara sunuluyor. II. Meşrutiyet’le başlayan ve Cumhuriyet’in ilanı ile biten 13 yıllık dönemde kurulan 21 hükümetin kabine listeleriyle parlamentoda okunarak basılan programları, Osmanlı Türkçesi nüshalarının yanı sıra günümüz yazısıyla da kitapta yer alıyor. İhsan Güneş’in Divan-ı Hümayun’dan Kabine Sistemi’ne geçiş sürecini genel çizgileriyle inceleyip hükümet programlarının yasal dayanaklarını ele aldığı giriş bölümüyle başlayan çalışma üç bölüme ayrılıyor. Birinci bölümde 1908-1918, ikinci bölümde 1918-1922 döneminde kurulan hükümetler ve hükümet programları, üçüncü bölümde de Güneş’in Meclis Hükümeti Dönemi olarak adlandırdığı, çağdaş Türkiye’nin temellerinin atıldığı 1920-1923 arasında kurulan hükümetlerle programları ele alınıyor. Kabine listeleriyle program metinlerine, programlar üzerine açılan meclis tartışmalarının zabıtları da eşlik ediyor.

İŞİL ÇAKAN HACİBRAHİMOĞLU, *Cumhuriyet ve Hümanizma Algısı* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 356 ss. ISBN 978-605-360-648-2

Hümanizma, antikçağdan beri, tüm insanlık tarihinin “uygarlaşması” sürecinde kölelik, eşitsizlik, yoksulluk, dogmatizm, ayrımcılık, savaş gerçekliği gibi olguların yanı sıra ve onlara rağmen sahiple-nilen bir kavram olmayı sürdürüyor. Türkiye’nin bu kavramla olan ilişkisini irdelemek ise, akademik bir tarih araştırmasının yanı sıra, bugüne kadar insana dair yaşanan sorunlarımızı fark edebilmek, tanımlamak adına da anlam taşıyor. Doç. Dr. Işıl Çakan Hacıbrahimoğlu da hümanizma ana teması üzerine kurgulu bu çalışmada, dine, soya ve toprak egemenliğine dayalı imparatorluk mirasını devralan Türkiye’nin kavramla ilişkisini kurmayı, Osmanlı’nın son döneminden 1950’lere kadar uzanan süreçte kavramın aldığı bi-

çimleri, algılanışını Türkiye örneğinde izlemeyi amaçlıyor. Bir yandan cumhuriyetin kuruluş ve ulus-devletin inşası sürecinde, hümanizmanın aydınlar ve devlet eliyle biçimlendirilme yöntemini ortaya koyarken, diğer yandan da kavramın tarihselliği içinde aldığı tanımlamalarla Türkiye örneğini karşılaştırıyor. Hasan Âli Yücel, Sabahattin Eyüboğlu, Hilmi Ziya Ülken, Orhan Burian, Muhsin Ertuğrul, Nurullah Ataç, Sabahattin Ali gibi aydınların hümanizma kavramıyla ilişkisini yazdıklarından ve yaptıklarından hareketle kurulan Cumhuriyet ve Hümanizma Algısı, geç modernleşen merkezileşen Türkiye’de Batılılaşma ile hümanizma ilişkisini belirlemeye ve erken Cumhuriyet’in ürettiği mirasın içinde bugüne kadar tartışılan insana dair konulara farklı bir ışık tutmaya çalışıyor.

CYRUS HAMLIN, *Robert Kolej Uğrunda Bir Ömür* [çeviren Ayşe Aksu] (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 469 ss. ISBN 978-975-995-364-5

Kurucusunun kaleminden Robert Kolej’in ortaya çıkış öyküsü. Robert Kolej kurucusu, Amerikalı misyoner Cyrus Hamlin’in bütün hayatını içtenlikle kaleme aldığı ve yaklaşık otuz beş yılını geçirdiği İstanbul’u, oradaki okul mücadelesini, ilk öğrencilerini, gördüğü tepkileri, Avrupa ve Amerika’daki kolej dostlarını anlattığı bu hatırat; aslında, satır aralarında bize dair keşfedilmeyi bekleyen pek çok gerçeği bulabileceğiniz tarihî bir vesika hükmünde. Bütün bu yönleriyle, bu kıymetli çalışmanın modern Türk eğitim tarihi araştırmalarına önemli bir katkı, yabancı okullar konusuna merak salan kişiler için bir başucu kitabı, her kesimden Türk insanının Robert Kolej’le ilgili okuyabileceği Türkçe müstakil iki eserden biri olduğunu söylemek abartı sayılmaz.

MICHAEL HARD ve ANTONIO NEGRI, *Duyuru* [çeviren Abdullah Yılmaz] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2012), 128 ss. ISBN 978-975-539-687-3

Bu kısa metinde, günümüzdeki toplumsal hareketlere ve mücadelelere ilişkin önemli tespitler yaparak, hareketlerin yeni bir kurucu nitelik kazanabilmesi için bir yol haritası öneriyorlar. Günümüzün toplumsal hareketleri düzeni tersine çeviriyor, manifestoları ve peygamberleri gereksiz kılıyor. Değişimin failleri şimdiden sokaklara indiler ve şehir meydanlarını işgal ediyorlar; yalnızca yöneticileri tehdit edip alaşağı etmekle kalmıyor aynı zamanda yeni bir dünya vizyonu oluşturuyorlar. Belki daha da önemlisi, mantıkları ve pratikleri, sloganları ve arzularıyla, bu çokluklar yeni bir dizi ilke ve hakikat ilan ediyor. Çağdaş toplumlarda borçlandırılan, medyalştırılan, güvenlikleştirilen, temsil edilen olmak üzere dört ana figür tespit ettikten sonra, bunların isyan etme ve kendilerini dönüştürerek iktidar figürleri haline gelme yetisine sahip olduklarını savunuyor.

DAVID HARVEY, *Sermayenin Mekânları: Eleştirel Bir Coğrafyaya Doğru* [çeviren Seda Yüksel, Deniz Koç, Kıvanç Tanrıyar, Başak Kıcır] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 488 ss. ISBN 978-975-570-574-3

David Harvey, son dönemin en çok referans verilen, en etkileyici sosyal kuramcılarının birisidir. Aktivist kimliği ve antikapitalist hareketler üzerine yazdıklarıyla da bilinen Harvey’in ünü ve etkisi bakış açısını değiştirdiği coğrafya biliminin yanı sıra sosyoloji, politik ekonomi, mimari, iktisat, edebiyat incelemeleri ve kent çalışmalarına kadar uzanıyor. Bu kitap, 30 yılı aşkın bir süre zarfında yazdığı makaleleri ilk kez bir araya getirerek Harvey’in eleştirel coğrafya kuramının gelişimine ve düşüncesinin yapıtaşlarına ayna tutuyor. Coğrafi araştırmaların sonucu elde edilen, bilginin sistematik bir biçimde ele alınamayacağı, coğrafyanın yal-

nızca veri sunduğu yönündeki doktrine karşı çıktığı gibi Marksizm ve sosyal teoriye coğrafya ve mekân boyutunun kazandırılmasında da önemli bir yeri olan Harvey, “Coğrafya Bilgisi/Politik İktidar” ve “Mekânın Kapitalist Üretimi” isimli bölümlerle iktidar, politik ekonomik yapı, bilgi, sosyal bilimler ve coğrafya arasındaki ilişkiyi yeniden kurarken; sermaye birikiminin, mekânın kapitalist üretiminin ve eşitsiz gelişimin coğrafyasını Marksist bakış açısıyla ele alıyor. Kapitalizmin jeopolitiğini sergilerken Kant, Marx, Hegel, Foucault, Von Thünen ve Heidegger gibi düşünürlerin kuramlarında coğrafi düşüncenin izlerini gösteriyor.

SELAHATTIN HILAV, *Diyalektik Düşüncenin Tarihi* (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2012), 256 ss. ISBN 978-975-082-373-2

Bu dikkat çekici çalışmasında Selahattin Hilav diyalektik düşüncüyü, Doğu düşüncesi ve Antik Yunan felsefesindeki kökenlerinden alarak, Alman idealizminin ve özellikle Hegelin bir miras gibi devralıp geliştirdiği ve Marxçılık içinde daha da somutlaşan, bilimselleşen ve zenginleşen bir varlık görüşü, düşünce biçimi ve yöntemi olarak tarihsel gelişimi içinde irdeliyor. Böylece gerçek diyalektik düşüncenin evreni olmuş bitmiş, değişmeyen, sonlu ve birbiriyle ilintisiz nesnelere yığılması olarak gören duruk ve çözümlenici görüşlerin ve felsefelerin karşıtı olduğunu belirtmeye yöneldik. Başka bir deyişle, gerçekliği sürekli bir oluş ve değişme, etkileşim ve nitel farklılıklar taşıyan yeni ve daha yüksek düzeylerin ve bütünlerin çelişkilerden geçerek ortaya çıkışı olarak, yani bir dinamik süreç olarak ele alan görüşler ve felsefeler üzerinde durduk.

EKREM İŞİN, *Düşünen Tohum Konuşan Toprak: Cumhuriyet’in Köy Enstitüleri 1940-1954 – 2 CİLT* (İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Yayınları, 2012), 641 ss. ISBN 978-975-912-399-4

Cumhuriyet tarihinin en dramatik değişim süreçlerinden biri olan Köy Enstitülerine odaklanan, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü’nün İsmail Hakkı Tonguç Belgeği Vakfı işbirliğiyle hazırladığı *Düşünen Tohum, Konuşan Toprak: Cumhuriyet’in Köy Enstitüleri 1940-1954* sergisi, arşiv belgeleri, fotoğraflar, kişisel eşyalar ve tanıklıklarla önemli bir döneme ışık tutuyor. Yüzde doksana yakını okuma yazma bilmeyen bir ülkede Cumhuriyet’i yaşatma ve bu topraklarda yeni bir insan tipi yetiştirme amacıyla, dönemin İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç önderliğinde 17 Nisan 1940’ta kurulan Enstitüler, köyden aldıkları çocukları eğitip tekrar köye yollayarak halkın bu geniş kesiminin aydınlanmasını hedeflemişlerdi. 1946’da dış ve iç baskılarla yavaşlayan süreç sonunda, 1954’te Enstitüler kapatıldı.

HALİL İNALCIK, *The Survey of Istanbul 1455* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 712 ss. ISBN 978-605-360-635-2

A register of the population and the domestic and religious buildings of the city of Istanbul was drawn up on the order of Sultan Mehmed II the Conqueror in the year of 1455. Parts of the register survived in two pieces one in the Ottoman Archives in Istanbul, and a copy of the other in a personal library. This book is the first publication of these two pieces as a whole. The first section of the book consists of the facsimile of the register, and a modern copy by Prof. Halil İnalçık, together with an English translation of the whole register. The second section consists of a summary and interpretation of the registers text along with a glossary of terms and expressions, a list of personal names, essays on hâne and cizye, and an annotated list of churches, monasteries and mosques. An appendix offers a set of complementary documents and sources.

ÖMER İSHAKOĞLU, *Suriye Tarihi Osmanlı Dönemi Suriyesinde Edebi ve Kültürel Hayat (1800-1918)* (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2012), 422 ss. ISBN 978-605-527-221-0

Osmanlı hâkimiyeti altında dört asır (1516-1918) kalan Suriye'nin, dünyada ve Osmanlı topraklarında hareketliliğin en hızlı olduğu 19. yüzyıldaki edebi ve kültürel hayatını inceleyen bu çalışmada; Batılılaşma sancısının bu coğrafyada nasıl yaşandığı, edebi ve kültürel hayata tesir eden amiller, eğitim kurumları, edebi ve kültürel yayınlar ile bu yayınlarda Osmanlılara ve Türklere bakış, ayrıca İstanbuldaki edebi ve kültürel hayatın Suriye'ye yansımaları ele alınmış ve o dönemin karanlıkta kalan bazı yanlış anlamalarına ışık tutulması amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra Batılı oryantalistlerin etkisiyle kimi Arap ülkelerinde dillendirilen, Osmanlı döneminde Arap dil, kültür ve edebiyatının durakladığı ve hiçbir aşama kaydetmediği fikrinin arka planı araştırılarak objektif bir şekilde tahlil edilmiştir.

TEMEL İSKİT, *Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulamaları* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012), 546 ss. ISBN 978-605-399-257-8

Yıllarını Türk Dışişleri'nde geçiren kırk yıllık diplomat Temel İskit, eserinin kendi deneyimlerinden süzülen araştırma ve incelemelere dayandığını ve diplomasinin dış politikanın bir aracı olduğunu belirtir, modern diplomasinin kurum ve araçlarını ele alırken ise kendi bilgi ve deneyimlerinden yararlandığını özellikle vurgular. Türkiyede diplomasiyi ilk kez tarihi, teorisi ve uygulaması ile birlikte ele alan bu kitapta, ikili ve çok taraflı diplomasi türleri, müzakereler, antlaşmalar vb. ile birlikte Türkiye Cumhuriyeti diplomasisi ve kurum olarak Türkiye Dışişleri Bakanlığı incelenmektedir.

İSMAİL HAKKI İZMİRLİ, *Metafizik* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 250 ss. ISBN 978-975-437-922-8

İsmail Hakkı İzmirli, bu eserde Fransız kaynaklardan yararlanmıştır. Özellikle Boirac, Fouillee ve Fonsegrive İzmirli'nin en çok alıntı yaptığı yazarlardır. *Metafizik* İslam filozoflarının en çok çalıştığı felsefe disiplini. İzmirli'nin bu eserdeki amacı daha çok Batı metafiziğini ülkemizde tanıtmaktır. Nitekim eserin son bölümünün kısaca filozofları tanıtmayı bunu göstermektedir. İzmirli, Yeni İlm-i Kelam'ı yazarken eski kelamın eski felsefeye karşı çıktığını ve eski felsefenin de geride kaldığını söylemiştir. Bu yüzden yeni kelam yeni felsefeye karşı çıkmalıdır. Kelam yani ilahiyat ya da teoloji aslında felsefi açıdan metafiziğin dallardır. Bu yüzden yeni kelam yeni metafiziğe karşı çıkmalıdır. Yani İzmirli bu eserle Yeni İlm-i Kelam için ön hazırlık yapmıştır diyebiliriz. Bundan dolayı bu eser aslında Yeni İlm-i Kelam'ın bir parçası, bir ön hazırlığıdır, diyebiliriz. Yeni İlm-i Kelam'ı okumadan önce bu eser okunmalı ve anlaşılmalıdır. İzmirli, eseri hazırlarken sadece kaynaklardan aktarmakla yetinmemiş, yorumlar ve eleştiriler yapmış, bazı görüşleri beğenmiş, bazı görüşleri beğenmemiş, bazılarının değersiz olduğunu söylemiş, bazılarını da katılmıştır.

TAHAR BEN JELLOUN, *Jean Genet: Yüce Yalancı* [çeviren Işık Ergüden] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 165 ss. ISBN 978-975-570-579-8

Fransızların "ikiyüzlülüğüne" sırtını dönmüş ve kendini Kara Panterler'in, Zengakurenler'in ve Filistinlilerin haklı mücadelelerine adanmış bir yazar, bir anarşist, bir hırsız, bir eşcinsel, Sartre'in deyimleriyle bir "aziz", bir asi, bembeyaz bir zenci Jean Genet. Goncourt ödüllü Faslı yazar Tahar Ben Jelloun, çerçevesini tüm ilişkilerinde olduğu gibi Genet'in belirlediği keyifli ancak zor bir dostluğu anlatıyor. Alışkan-

lıkları, politik duruşu, ihanete bakışı, dostluk tanımı, edebiyat anlayışı, huysuzlukları, zaafı, diklenişi ve sevinçleriyle Genet ile geçen gerçek 12 yıl Jelloun'u oldukça etkilemiş; hem edebi hem de insani olarak şekillendirmiştir. Ne de olsa Jean Genet'i yakından tanımak "Kimsenin yara bere almadan çıkamayacağı bir maceradır." Anti-semitizm suçlamalarından RAF destekçiliğine, Filistinli mücahitlere yönelik suikastlardan Sabra ve Şatila katliamına, dönemin politik atmosferini de yansıtan edebiyatla harmanlanmış bir anlatı.

İSMAİL KARA, *Din İle Modernleşme Arasında Çağdaş Türk Düşüncesinin Meseleleri* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 482 ss. ISBN 978-975-995-276-1

Türkiye bir ihya hareketine muhtaçtır. Bu ihya ameliyesi, son iki asrın Müslüman aydınlarının anladığı gibi tarihi, devasa İslâm ilim, irfan ve kültür mirasını, ayak bastığımız ve bizi var kılan unsurları atlayarak, asr-ı saadet gibi, kaynaklara dönüş gibi, muasır Avrupa medeniyeti gibi parlaklıkları ölçüsünde güçlü dayanakları ve derinlikleri olmayan yönelişlerle, hülyalarla olamaz. Artık şuurlu bir geriye dönüş yaşanmalıdır. Tarihten hesap soran, tarihe hesap veren bir geriye dönüş. Yani kuvvet ve zaafılarımızı atlama, tarihî sürekliliği ihmal etmeden, unuttuklarımızı, unutmak istediklerimizi hatırlayarak, terk ettiklerimizi yeniden, tartıya koyarak ciddi, bir muhasebe. Değil mi ki "tarihten de biz sorumluyuz", o halde bunu yapmak, en azından yazmaya niyetlenmek boynumuzun borcudur. İş buraya intikal ettiğinde artık başka unsurlardan ziyade ahlâktan bahsetmek gerekecektir. Merhum Nurettin Topçu'nun deyişiyle "mesuliyet ahlâkı" veya "isyan ahlâkı". Hesap vermeyi mesuliyet ahlâkıyla, hesap sormayı da isyan ahlâkıyla tercüme edebiliriz.

REŞAT KASABA, *Bir Konargöçer İmparatorluk: Osmanlıda Göçebeler, Göçmenler ve Sığınmacılar* [çeviren Ayla Ortaç] (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2012), 198 ss. ISBN 978-605-105-096-6

Bir Konargöçer İmparatorluk Osmanlı İmparatorluğu tarihine yeni bir mercek bakıyor ve Osmanlı sınırları içinde yaşayan göçer gruplara ve onların merkezi devletle değişen ilişkilerine odaklanıyor. Bu kitapta daha önceki çalışmalardan farklı olarak göçer grupların Osmanlı kurumlarını ve sonuçta modern Türkiye'nin cumhuriyetçi yapılarını biçimlendirmekte önemli bir rol oynadığı savunuluyor. Uzun imparatorluk tarihinin büyük bölümü boyunca Osmanlı devlet yetkililerinin bölgedeki çeşitli göçer grupları safalarına katmaya ve memnun etmeye çalışmalarına bağlı olarak yerel çıkarlar Osmanlı devletinin gelişimini etkiledi. İmparatorluğun erken döneminde, özellikle sınır bölgelerinde göçebelerin var olması devlet için önemli bir güç kaynağıydı. İmparatorluğun merkezi ile aşiret reisleri arasındaki işbirliği, merkezi devlete imparatorluğun uzak kesimlerine etkili bir erişim biçimi sağlarken, aşiret reislerinin de kendi otoritelerini pekiştirmelerine ve aşiretlerin, ayrı kültür ve kimliklerin taşıyıcıları olarak varlıklarını sürdürmelerine olanak verdi. 18. ve 19. yüzyıllarda yerel toplulukların mahalli, bölgesel ve hatta küresel fırsatları değerlendirerek ekonomik ve siyasal güçlerini merkezi devletten bağımsız olarak genişletecek yeni olanakları keşfetmesiyle bu ilişki değişti. Osmanlı merkezi devleti ile göçebe toplulukları arasındaki esnek ilişki bu değişen koşullarda bir zaafa dönüştü ve Osmanlı devleti aşiretleri yerleştirmeye ve göçü denetim altına almayı yönelik ilk adımlarını attı. Sonunda, 20. yüzyıl başlarında hareketlilik tümüyle farklı bir biçime büründü ve etnik temelli milliyet anlayışları zorunlu göçlere yol açtı. Reşat Kasabanın Osmanlı tarihine getirdiği yeni yorum, yalnızca bu bölgeyi konu alan öğrencileri ve araştırmacıları değil, daha genel anlamda imparatorluklarla, göçle ve devlet-toplum ilişkileriyle ilgilenen okurları da ilgilendiriyor.

ŞUIÇİ KATO, *Japon Edebiyatı Tarihi* [çeviren Oğuz Baykara] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 880 ss. ISBN 978-605-423-885-9

Japon edebiyatı Türkiye’de sınırlı sayıda kişinin bilgi sahibi olduğu bir alandır. Üniversitelerimizde, Japon Dili ve Edebiyatı bölümleri yeni yeni açılmaktadır. Şuiçi Kato’nun Japon Edebiyatı Tarihi bu alanda Türkiye’de bir ilk ve temel kaynak eser olma özelliği taşıyor. Bu eser, İngilizceye çevrildiğinde uzman Batılı eleştirmenler bile bu konu hakkında ne kadar az şey bildiklerini anlamışlardı. Kitap ayrıca Profesör Kato’nun düşünce ve kıyaslamalarındaki derinlik ve kozmopolit bakış açısıyla da dikkat çekmektedir. Kato, Japon edebiyatına hem Japon gözüyle içeriden hem de yabancı gözüyle dışarıdan bakabilmeyi beceren bir edebiyat tarihçisi ve eleştirmendir. Şuiçi Kato, edebiyatı, diğer tarihçiler gibi roman, şiir, tiyatro ve deneme olarak tanımlama kolaycılığına düşmek yerine, onu modern Japon düşüncesinin gelişiminde önemli rol oynayan her tür metin olarak görmektedir. Şuiçi Kato, Japon edebiyatını, ortaya çıktığı dönemlerdeki toplumsal ve ekonomik koşullardan asla ayrı tutmadan ele almaktadır. Ona göre edebiyat, birtakım olaylar dizisini yansıtan basit bir ayna değildir. Akıcı bir Türkçe ve ustalıklı şiir çevirileriyle Türk okurunun karşına çıkan bu kitap; sizi güzel yazılarıyla, şiirleriyle ve zekice edebi buluşlarıyla hayranlık uyandıran yazarlarla tanıştıracak ve hakkında çok fazla bir şey bilmediğiniz Japonya’nın sadece 1500 yıllık edebiyat serüvenini değil aynı zamanda tarihini ve kültürünü de yakından tanımanızı sağlayacaktır.

AYFER KAYNAR, *Projesiz Modernleşme: Cumhuriyet İstanbul’nda Fragmanlar* (İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Yayınları, 2012), 327 ss. ISBN 978-605-464-203-8

Türk modernleşmesi ve Türkiye’de çağdaşlaşma konuları üzerine kalem oynatan sosyologlar, tarihçiler, araştırmacılar umumiyetle bunun ‘yukarıdan aşağıya’ yani, otoriteden halka doğru olduğunu söylerler. Bir ölçüde doğrudur da. Peki, Padişah fermanları ile hazırlanan nizamnâmeler yahut Cumhuriyet Türkiye’sinde Ankara merkezli inkılâplarla gerçekleşen bu uygulamalarda ‘halk’ın hiç mi rolü yoktur? Ayfer Kaynar, *Projesiz Modernleşme* kitabında bu soruları sorup, nedenleriyle birlikte cevaplarını sıralıyor. Cumhuriyet İstanbul’undan gündelik fragmanlar alt başlığıyla eskinin payitahtı, yeni Cumhuriyet’in çok onaylanmayan şehri İstanbul’un gündelik hayatını büyüteç altına alıyor. *Projesiz Modernleşme* kitabında Kaynar, halkın gündelik özel ve sosyal yaşantısındaki modernleşme izlerini ortaya koyuyor. Karşı çıktığı fikir olan “otoriteden halka” yani yukarıdan aşağıya doğrultuda gerçekleştiğini iddia edenlerin aksine kaynaklarını, yine sosyal hayatın en önemli ürünlerinden birisi olan edebiyat eserlerine dayandırıyor. Farklı okumalarla daha da zenginleşecek bir anlatıma sahip kitapta, toplu taşımaların, değişen konut yaşantısı ve elbette sinemanın kendi kendine modernleşen halk üzerindeki etkilerini anlatıyor Ayfer Kaynar. Kitabı yepyeni bir ‘İstanbul kitabı’ olarak okumak da mümkündür. Zira dönemin realist anlayışla kaleme alınan romanlar yahut diğer anılar, hikâyeler ve gazetelerde yayımlanan fıkra ve mektuplardaki konu İstanbul’un yaşantısına odaklanmış olanlardan seçiliyor. Hal böyle olunca, zengin bir İstanbul kaynakçasına sahip kitap, bize “İstanbul’un insan yönlerini” aktarıyor. Kitabın önemli diğer bir tarafı da, kadınların modernleşmedeki yadsınamaz etkilerini gözler önüne sermesi. Zira kadınlar kaç-göçten uzaklaşıp, “kafeslerinden” çıkıp toplu taşıma araçlarına veya çeşitli iş kollarına geçiş yapınca sosyal yaşantıyı da yeniden şekillendiriyorlar. Gerek sosyal, gerek ekonomik olarak sosyal yaşantıda rolleri artan ve hâkim oldukları alanları genişleyen kadınlar bir süre sonra modernleşmeye ivme kazandıran unsurların başında geliyorlar.

EMEL KEFELİ, *Batı Edebiyatında Akımlar* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 221 ss. ISBN 978-975-995-346-1

Edebî eserler, içinde doğdukları toplumdaki izler taşıyor, ait oldukları toplumun sosyal, tarihî, politik, ekonomik ve felsefî özelliklerini yansıtıyorlar. Toplumların geçirdikleri evreleri estetik formlar içinde sunan akımları anlamak, onları oluşturan nedenleri öğrenmek, neden-sonuç ilişkilerini kurmak, sanat şubeleri arasındaki ilişkiyi ve etkileşimi görmek kişinin hayata bakışını değiştirir, fikir dünyasını zenginleştirir. Avrupa/Batı edebiyatında gelişen akımların incelendiği bu kitapta amaç, akımları gelişme süreçleri içinde incelemek, temel özellikleri ve temsilcilerini genel bir çerçevede tanıtmaktır.

YAKUP KEPENEK, *Türkiye Ekonomisi* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2012), 616 ss. ISBN 978-975-141-469-4

Türkiye Ekonomisi, ekonominin üretim yapısını sayısal ve niteliksel yönleriyle ele alıyor. Tarihsel gelişme süreçleri: Cumhuriyet dönemi boyunca sermaye birikimi politikaları ve bunların iç ve dış nedenlerle değişimi Politika ve sektörlere göre durum: Para ve banka; kamu maliyesi; dış ekonomik ilişkiler; sermaye kaynaklarının kullanımı; tarım, sanayi ve hizmetler Ekonominin toplumsal boyutları: Nüfus ve işgücü; çalışma yaşamı; ulusal üretim; gelir bölüşümü; genel denge ve fiyatlar Üniversitelerin ve konuyla ilgili tüm kesimlerin yararlanması amacıyla hazırlanan bu çalışmada ayrıca, ekonominin küresel denizlerde yarışma olanakları uzun dönemli gelişme düzleminde irdeleniyor.

EROL KILINÇ, *Damla Damla Yaşadıklarım* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 314 ss. ISBN 978-975-437-899-3

Yaşadıklarımın bölük pörçük aktardığım şeyler, bu kitapta toplandı. Bunları, isteyen bir gençlik macerası, isteyen ibretlik işler ve yaşanmışlıklar, isteyen sıradan bir ülkücünün ilk gençliğinden kocamışlığına kadar hayatının şahsî veya davası bakımından kendisince sivri yanları ile sosyal araştırmalar için malzeme olabilecek yönlerinin kaydedildiği bir hatıra defteri telakki ederek okusun. Bilinsin ki, küçük şeyler de olsa, tarihe doğru notlar bırakmak arzusu, bunları kaleme alırken en başta gelen duygumuzdu. İnanıyorum ki, bizim kuşağın hayat serüvenleri aşağı yukarı böyleydi; onun için zannederim ki, Damla Damla Yaşadıklarım'da okuyucu, kendi vicdanı ile yüzleşecek, hayatının muhtelif veçhelerinin yansılarını bulacaktır.

HAKAN KIRIMLI, *Türkiye'deki Kırım Tatar ve Nogay Köy Yerleşimleri* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 676 ss. ISBN 978-975-333-283-5

Kırım Hanlığı'nın halkı olan Kırım Tatarları ve Nogaylar, Osmanlı Devleti'ne ve Türkiye Cumhuriyeti'ne göç eden en kalabalık topluluklardandır. Yüz binlerce Kırım Tatarı'nın ve Nogay'ın göçü, Osmanlı Devleti ve onun halefi Türkiye Cumhuriyeti'nin demografik yapısında hayatî değişikliklere yol açtı. Konunun önemine rağmen, Türkiye'ye Kırım Tatar ve Nogay göçlerinin hikâyesi, göçmenlerin ve onların ahfadının yerleştiği yerlerdeki serencamı hususunda günümüze kadar oldukça az şey yazıldı. Özellikle, Kırım Tatarlarının ve Nogayların Türkiye'deki dağılımları, yaşayışları, koruyabildikleri ölçüde otantik dil ve kültürleri, birbirleriyle ve diğer toplumlarla ilişkileri gibi konular akademik seviyede yeterince işlenmedi. Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti'nde, Kırım Tatar ve Nogay muhacirler büyük ölçüde köylere iskân edildiler. Öte yandan, şehir ve kasabalara da muhacirler yerleştirildiği gibi, köylere iskân edi-

lenlerin veya onların soyundan gelenlerin pek çoğu da zaman içinde şehirlere taşındı. Hakan Kırımlı'nın tüm Türkiye coğrafyasını kapsayan bu çalışması, Kırım Tatarlarının ve Nogayların yaşamış oldukları köyleri, bu toplulukların geçmişteki ve bugünkü dağılımını ortaya koyuyor. Kırım Tatarlarının ve Nogayların günümüz Türkiye'inde yaşadığı köylerin hangileri olduğunu belirleyen Kırımlı, neredeyse bütün Türkiye coğrafyasına yayılmış olan bu köylerin genel yapısını ve özelliklerini inceliyor. Çalışmanın ilk kısmında, hangi toplulukların Kırım Tatarı veya Nogay olarak adlandırılması gerektiği sorunu ile genel olarak göç ve iskân süreci ele alınıyor. Kitabın ikinci kısmında ise bahsedilen köylerin tarihî, etnografik, kültürel ve sosyal profilleri müstakil olarak sunuluyor.

OLA KOLEHMAINEN, *Spot on 1: Kurgusal Gerçekler* (İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık, 2012), 16 ss. ISBN 978-994-448-339-1

Spot On Serisi, eş zamanlı olarak hem koleksiyon, hem de geçici sergileri organik bir bütünlük içinde sanat severlere sunmayı hedefliyor. Kurumsal koleksiyonun temel özelliği; Perili Köşk'ün farklı alanlarında, uluslararası sanatçılara özel siparişle gerçekleştirilmiş olan "site-specific" çalışmaların yanı sıra, fotoğraf, video ve multimedya tekniklerinde olan eserlerden oluşmasıdır. Borusan Contemporary koleksiyonunu, her üç ayda bir farklı bir sunumla gösterirken, Spot On başlığı altında bir sunum modeli geliştirdi. Spot On, İngilizcesi'nden de anlaşılacağı gibi, koleksiyonun farklı özelliklerine ışık tutan bir sergileme modelidir.

ONUR BİLGE KULA, *Almanyada Türk Kültürü Çok-kültürlülük ve Kültürlerarası Eğitim* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012), 388 ss. ISBN 978-605-399-252-3

Prof. Onur Bilge Kula, *Almanyada Türk Kültürü, Çok-Kültürlülük ve Kültürlerarası Eğitim* adlı ve Almanyada Manga cum Laude derecesiyle kabul edilen doktora çalışmasında, bu ülkede yaşayan Türkiye'li göçmenlerin kültürleriyle kalıcı hale gelip, biçimlenmesine katkıda buldukları çok-kültürlülüğün yarattığı etkileri, bunun sonucunda oluşan kültürlerarası eğitimi ve bunun sonuçlarını ele alıyor. Bu çalışmada hümanist kuramsal yaklaşımın verilerinden yararlandığını belirten Kula, çok-kültürlü bir toplumda yaratıcı insanların gelişmesini de insancılık temeline bağlamakta, bu anlamda kültürlerarası pedagojiyle yaratılan potansiyelin eğitimden, devlet yönetimine, bürokrasiye vb. kadar uzanan görevlerini tartışmaktadır.

SOL LEWIT, *Spot on 3: Bellek Dün Bugün ve Yarın* (İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık, 2012), 22 ss. ISBN 978-994-448-343-8

Borusan Contemporary aims to present both its corporate collection and temporary exhibitions to art viewers in an organic coherence. The fundamental characteristic of the corporate collection is that it is composed of artworks produced using photography, video and multi-media techniques as well as site specific artworks that were created by international artists throughout the Perili Köşk. Exhibiting the Borusan Contemporary collection with a different presentation once every three months, we developed a new model of presentation titled Spot On. As the name implies, Spot On is an exhibition model that sheds light on different features of the collection each time.

GERALDINE LIEVESLEY ve STEVE LUDLAM, *Latin Amerikada Radikal Sosyal Demokrasi Deneyimleri* [çeviren Funda Çoban] (İstanbul: Phoenix Yayınevi, 2012), 400 ss. ISBN 978-605-465-704-9

Soğuk Savaş'ın sonunda, neoliberal politikaların ve Washington Uzlaşısının baskın olduğu yıllardan sonra, Latin Amerika Solunun harap bir şekilde bir kenara çekilmiş olan kitlelerini harekete geçirmek başka bir seçeneği kalmamıştı. İşte bu kitap, bu dönemde Latin Amerika Solunun seçim siyaseti ve kitle hareketleri ile yeniden serpilmesine genel bir bakış olarak nitelendirilebilir. Kitabın bölümleri, Latin Amerika'daki bu "sola doğru dönüş"ün aşırı basitleştirilmesine karşı çıkarak, detaylı bir tarihsel analiz ile Latin Amerika ülkelerini tek tek ve genel olarak örnek olaylar üzerinden ele alıyor. Kitap, uzun ömürlü bir sosyal adaletin nasıl kurulacağına ilişkin farklı yaklaşımlarla bizi tanıştıırken, aynı zamanda toplumun genel hoşnutsuzluğunun yansıması olan politikaları bize gösteriyor.

CHRISTOPHER LIGHTFOOT, *Amorium, a Byzantine City in Anatolia* (İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık, 2012), 180 ss. ISBN 978-975-829-380-3

In 1836 William Hamilton identified the site of Amorium and provided the first description of the ancient ruins. Much of what Hamilton described has now disappeared, but since 1988 the Amorium Excavations Project has been to reveal other ruins that testify to the accuracy of his assessment of Amorium as an important Roman and Byzantine city. This guidebook aims to give an interim account of the on-going excavations and set the site in its proper historical context.

MICHAEL MANN, *Demokrasinin Karanlık Yüzü* [çeviren Bülent Doğan] (İstanbul: İthaki Yayınları, 2012), 660 ss. ISBN 978-605-375-191-5

İki rakip etno-ulusal hareket aynı topraklarda kendi devletini istediği zaman tehlike doğar. Bu eserde ortaya konan yeni etnik temizlik teorisi en korkunç vakaları sömürgelerdeki soykırımlar, Ermenistan, Nazi Holokostu, Kamboçya, Yugoslavya ve Ruanda ve nispeten hafif şiddet vakalarını ilk dönem modern Avrupa, çağdaş Hindistan ve Endonezya temel alıyor. Cınai etnik temizlik modern demokrasinin karanlık yüzüdür. Demos (demokrasi) ile ethnosun (etnik grup) birbirine karıştırıldığı yerlerde meydana gelir. İki rakip etno-ulusal hareket aynı topraklarda kendi devletini istediği zaman tehlike doğar. Zayıf taraf boyun eğmeyip dışarıdan yapılan yardım sayesinde savaşmaya başladığında ya da güçlü taraf ani ve ezici bir kuvvet kullanabileceğine inandığında çatışma şiddetlenir. Ama devlet de hizipleşmiş ve savaş türünden dış baskılar yüzünden radikalleşmiş olmalıdır. Önceden planlama nadirdir, zira suçlular nispeten yumuşak planları suya düşünce şiddeti artırmak zorunda kaldıklarını hissediler. Şiddetin artışı basitçe kötü elit tabakanın ya da ilkel halkların işi değildir. Liderler, militanlar ve etno-milliyetçiliğin çekirdek oy tabanları arasındaki karmaşık etkileşimlerden doğar. Bu karmaşık süreci anlamak, gelecekteki etnik yanılsamalardan sakınacak politikalar üretmemize yardımcı olabilir. Michael Mann büyük fikirler ortaya atar, bu kapsamlı kitap da zekice, güçlü ve kışkırtıcı fikirlerle dolu. Daha başlığıyla bile anlayışımızı yeniden şekillendirerek, insanlık tarihindeki en kötü şeyleri en iyilerin ışığında, eskiyi modernin ışığında görmemizi sağlıyor. Mann sıkı ampirik içgörüler ile ustaca bir kavramsal çerçeveyi birleştiriyor. Her sayfada alkışlanacak, tartışılacak ve üzerine düşünülecek bir şeyler var.

WILLIAM F. MCCANTS, *Kültür Mitleri: Tanrıları Yaratmak Ulusları İcat Etmek* [çeviren Merve Tabur] (İstanbul: İthaki Yayınları, 2012), 216 ss. ISBN 978-605-375-247-9

Yakındoğu’da birbiri ardına ortaya çıkan büyük güçlerin, kendi kökenlerine ve başarılarına dair tasavvurlarını nasıl oluşturduğunu inceleyen bu kitap, özellikle Müslüman toplumların önceki medeniyetlerle kurduğu ilişkiye ışık tutuyor.

ULRIKE M. MEINHOF, *Protestodan Direnişe* [çeviren Levent Konca] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2012), 183 ss. ISBN 978-975-570-591-0

RAF’ın kurucularından Ulrike M. Meinhof, bugün hâlâ Avrupa solunun en çok tanınan ve en tartışmalı figürlerinden biri: 1970 yılında, sadece söz söylemenin bir hükmünün olmadığına kanaat getirerek, kalemle başladığı politik mücadele hayatını silahla sürdürmeye karar vermesi, Meinhof’u vicdanlara seslenmek yerine, kapitalizme karşı doğrudan eyleme girişiminin sembolü haline getirdi. Yazarın 1959-1969 yılları arasında, o dönem Almanya’nın en çok okunan ve en etkili sol dergisi *Konkret*’de yayımlanan makaleleri etkisi on yıllarca sürececek bir dönemin resmini oldukça canlı bir biçimde çiziyor. Savaşın, antikomünizm sosuna bulanmış diplomatik ataklarla sürdürdüğü, nükleer silahlanma politikalarının bir tehdit olarak gündemde tutulduğu, tüm dünyayı etkisi altına alacak 68 ruhunun Vietnam Savaşı’na tepki olarak biriktiği yıllarda; sosyal demokrasinin acizliğinden, kadın sorununa, göçmen işçilerin durumundan Nazizm kâbusunu üzerinden atmaya çalışan Almanya’nın ruh haline, sendikaların burjuva basınla kol kola girerek yangın söndürücülük görevi üstlendiği toplumsal muhalefetin ve öğrenci hareketlerinin filizlenmeye başladığı bir dönemi tüm hatlarıyla yansıtan *Protestodan Direnişe* aynı zamanda meclise giremediği için değil, kendini sokağa ait gördüğü için sokağa çıkan radikal bir muhalefetin doğuşuna ve aralarında Ulrike Meinhof’un da bulunduğu kendisi küçük ama etkisi büyük bir azınlığın yeraltında silahlı mücadeleye atılmasına da tanıklık ediyor.

WOLFGANG MERKEL, ALEXANDER VETRING, CHRISTIAN HENKES ve CHRISTOPH EGLE, *İktidarda Sosyal Demokrasi* [çeviren Kıvanç Özcan, Erhan Baltacı] (İstanbul: Phoenix Yayınevi, 2012), 512 ss. ISBN 978-605-465-705-6

İktidarda Sosyal Demokrasi, yönetimde bulunan sosyal demokrat partilerin yönetim biçimlerini karşılaştırmalı bir şekilde inceliyor. Yazarlar, Amerika Birleşik Devletleri’nde, Fransa’da, Almanya’da, Hollanda’da, İsviçre’de ve Danimarka’da geleneksel sosyal demokratik hedefler ve araçların doğasını dikkatle ele alarak, sosyal demokrat partilerin özellikle mali konular, işsizlik ve sosyal politika hususunda nasıl tavrı aldıklarına odaklanıyor. Yazarlar, temel anlamda sosyal demokrat hükümetlerde üç politik model belirliyorlar: Geleneksel, modernleşmiş ve liberalleşmiş sosyal demokrasi. Bu modeller arasındaki karşılaştırmalı analiz kitap boyunca yapılmaktadır. Bazı durumlarda altı ülke arasında politikalar ve performanslar arasında farklılıklar olsa da sosyal demokratik partilerin duruşları, sosyal demokratik bir hükümetin hangi konularda nasıl bir yol haritası izleyeceğinin ipuçlarını bize veriyorlar.

HENNING MEYER ve JONATHAN BUTHERFORD, *Avrupa’da Solun Geleceği* [çeviren Çağlar Karaca] (İstanbul: Phoenix Yayınevi, 2012), 344 ss. ISBN 978-605-465-706-3

Avrupa’da Solun Geleceği, gelişimi içinde hem akademik, hem de politiktir. Avrupa’da sosyal demokrasinin daha geniş çapta bir yeniden biçimlenme ve yenilenme sürecini betimlemektedir. Henning Me-

yer ve Jonathan Rutherford, bu kitapla Avrupa’da sosyal demokrasinin yeni ortak bildirisini kolektif olarak yazma görevini üstleniyorlar ve bunu yaparken de şuna inanıyorlar: “Güvenli, eşit ve adil bir gelecek yaratacak, iyi toplum ve daha eşitlikçi bir ekonomi öngörüsüne sahibiz. Fakat buna ulaşmak için kapitalizm hemen şimdi demokrasiye karşı sorumlu hale getirilmelidir; demokrasinin de yenilenmesi ve derinleştirilmesi gerekecek, böylece bu görev için uygun hale getirilecektir. İyi bir toplum yukarıdan aşağı oluşturulamaz, ancak insanlar tarafından ve insanlar için yapılan bir eylemle gelebilir. İyi toplumun yaratılması çağımızın en zorlu görevi olacak ve gelecek nesillerin hayatını şekillendirecektir.

YALÇIN MIHÇI, *Atatürk’üm* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2012), 320 ss. ISBN 978-975-220-431-7

Yalçın Mihçi, *Atatürk’üm* kitabını neden yazdığını ve kitapta neler anlatmak istediğini: “Vatanı ve milleti için kazandığı olağanüstü başarılarından dolayı kendisini öven insanları, “Yapılanlar benim değil, Türk milletinin eseridir” diyerek susturan; Türk kadınına “Eller üstünde taşınmaya layıksın” diye yücelten; köylüye “Efendimiz” diyen; yoktan bir ülke, saygıdeğer bir ulus yaratan, “yedi düvel”i yenmekle kalmayıp liderlerini ayağına getirecek vasıflara sahip olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün, milletine adadığı yaşamıyla ilgili gerçekleri anlatma çabalarına bir katkı olsun diye yazdım. Çünkü ben, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin bir ferdiyim ve hem ülkeme hem de onu var eden Atatürk’e vefa borcum var. Çünkü benim, ülkemi parçalayıp bölerek ele geçirmek isteyenlere ve onlara yardım edenlere söylenecek sözüm var. Çünkü bizim, gurur duyduğumuz atalarımızdan miras kalan özgür/bağımsız ve insanca yaşama hakkını miras bırakacağımız çocuklarımız var!” sözleriyle açıklıyor.

ANAİDE TER MINASSIAN, *Ermeni Devrimci Hareketi’nde Milliyetçilik ve Sosyalizm 1877-1912* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 100 ss. ISBN 978-975-051-084-7

Rus İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu toprakları arasında dağınık bir nüfus oluşturan Ermeni toplumu 19.yüzyıl sonunda nasıl politize olmuştu? Anaide Ter Minassian, Ermeni Devrimci Hareketi’nde 1887-1912 arasında yaşanan siyasi dönüşümlere, fikir hareketlerine ve bu fikirlerin taşıyıcısı olan politik bireylere bakarak bu sorunun cevabını araştırıyor. Hınçaklardan Taşnak Partisi’ne, fedailerden Bolşevik Ermenilere uzanan kapsamlı bir değerlendirmeye, Ermeni devrimci hareketinin milliyetçilik ve sosyalizm aracılığıyla siyasal sorunlara bulduğu cevapların toplumsal karşılıklarını inceliyor. Minassian, Rusya’da 1905 devrimine, Osmanlı’da II. Meşrutiyet’in ilanına (1908) denk gelen süreçlerde Ermeni devrimci hareketinin geçirdiği dönüşümleri, hareketin kendi tarihindeki tartışmaları da hesaba katan bir bakışla yorumluyor. Mete Tunçay’ın metne dahil ettiği II. Meşrutiyet dönemine ait bir beyanname ve program ise, konunun önemini gözler önüne seriyor.

NIYAZ-I MISRI, *Niyazi-i Mısri’nin Hatıraları* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 318 ss. ISBN 978-975-995-038-5

Büyük mutasavvıf Niyazî-i Mısri birçok tasavvufî ve tarihî meseleyi yazdığı Hatıralar’a tahminen Rodos’a neyfinden (1083-1673) sonra başlayıp çoğunu Limni’ye birinci sürülüşünde yazmıştır. Hatıralar’ın 1693’te ölümünden bir yıl önce, ikinci sürgün sırasında yanında olduğu yazılarından anlaşılıyor. Bu bakımdan bazı şiir ve yazılarının altındaki tarih kayıtları konuya açıklık getiriyor. Hatıralar’da sürgün hayatının sıkıntıları, acıları, psikolojik çöküntüsü şairin kendi ağzıyla aktarılmıştır ve eserin içinde biri mü-

kerrer biri de kendi el yazısıyla olmayan 22 şiiri de vardır. Bu şiirlerin çoğunun ne zaman, hangi tarihte yazıldığı hatta bazen ne gibi psikolojik bir duygu ve hâlin etkisinde yazıldığı bile belirtilir. Ayrıca eserde Limni'nin idarî ve sosyal yapısı hakkında parçalar hakkında bilgilere de rastlamaktayız. Çeşitli görevlerde olan kişilerden bahsedilip, kendileri hakkındaki şikâyetler kaleme alınmıştır. Kitap haline getirilen bu eserin orijinal metni de ek olarak sona eklenmiş ve Niyazî-i Mısrî'nin hayatı, eserleri, edebî kişiliği hakkında da eserden önce bilgi verilmiştir.

RANA MITTER, *Modern Çin* (İstanbul: Dost Kitabevi, 2012), 182 ss. ISBN 978-975-298-469-1

Modern Çin'in çelişkilerle dolu bir araştırma sahası olduğuna kuşku yok. Dünyanın en fütüristik kentlerinden birkaçını barındıran bir köylü toplumu, modern bir kimlik arayışındaki kadim bir gelenek ve daha birçok can alıcı karşıtlık. Elinizdeki kitap, Çin'in modern zamanlarda yaşadığı baş döndürücü gelişimi bu karşıtlıklar sarmalı içindeki başat kopuş ve bağlantı noktalarını esas alarak irdeliyor. Kadın haklarından Pekin Olimpiyatlarına, ekonomik patlamadan komünist mirasın etkilerine kadar birçok ekseni kat ederek anlatıyor.

MANFREDA MOHR, *Spot On 2* (İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık, 2012), 18 ss. ISBN 978-994-448-340-7

Borusan Contemporary, eş zamanlı olarak hem koleksiyon, hem de geçici sergileri organik bir bütünlük içinde sanatseverlere sunmayı hedefliyor. Kurumsal koleksiyonun temel özelliği, Perili Köşk'ün farklı alanlarında uluslararası sanatçılara özel siparişle gerçekleştirilmiş olan (site-specific) çalışmaların yanı sıra fotoğraf, video, multimedya tekniklerinde eserlerden oluşmasıdır. Borusan Contemporary koleksiyonunu, her üç ayda bir farklı bir sunumla gösterirken, Spot On başlığı altında bir sunum modeli geliştirdik. Spot On, İngilizcesi'nden de anlaşılacağı gibi, koleksiyonun farklı özelliklerine ışık tutan bir sergileme modelidir.

FIRAT MOLLAER, *Çağdaş Üç Tarz-ı Siyaset Üzerine Eleştiri Yazıları: Tekno Muhafazakârlık, Kemalizm ve Liberal Sol'un Eleştirisi* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 120 ss. ISBN 978-975-995-324-9

Yusuf Akçura, yaklaşık bir asır önce, Osmanlı siyasal düşüncesinde başlıca üç eğilim tespit etmiş ve buna üç tarz-ı siyaset adını vermişti. Yaşadığımız yüzyılın başından bakıldığında ise, bir çağdaş üç tarz-ı siyasetin çizgilerinin ayırt edilmeye başlandığı söylenebilir. Fırat Mollaer, Türkiye'nin son asrının siyasî eğilimlerini tekno-muhafazakârlık, endişeli Kemalizm ve liberal sol olarak tanımlıyor. Türkiye için 20. Yüzyılın başında ortaya çıkan bu üç akım üzerine eleştirel yazıları kaleme alıyor. Yazarın bu kitabında günümüz Türkiye'si'nde artık iyice belirsizleşen ve karakterini kaybeden siyasi tutumların iyi bir eleştirisini bulacağımızı düşünüyoruz.

SEVİNÇ ORHAN, SERHAT KOLOĞLUGİL ve ALTUĞ YALÇINTAŞ, *İktisatta Bir Hayalet: Karl Marx* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 360 ss. ISBN 978-975-051-101-1

Bugün Avrupada Marx'ın sözünü ettiği bir komünizm hayaleti dolaşiyor mu, bunun tayinini okuyucuya bırakıyoruz. Bizim bu çalışma dolayısıyla görebildiğimiz, iktisatta bir hayaletin dolaşıyor olduğu

Marx'ın hayaleti. Marx ve Engels Komünist Manifestoda, komünizm hayaletinin en nihayetinde kapitalizmi yıkarak somutlaşacağından bahsediyordu. Bugün, bu hayaletin varlığına olan inancın bazı kapitalizm karşıtı çevrelerde bile yok sayıldığı bir çağı yaşıyoruz. Peki, sahiden de ruh çağırarak, tarihî bir dönemeçte ismen zikredilecek bir yazar mıdır Marx? Yoksa insanlığın başka bir dünya hayal etmesini doğuran şartlar bugün hâlâ var olmaya devam mı etmektedir? Marx anlatmaya devam ediyor. Kapitalizmi niteleyen, onun bitip tükenmek bilmeyen iştahını açıklayan kuramıyla, zihin açıcı ve benzersiz bir düşünür olarak varlığını koruyor. Onun meşhur hayalet metaforuna gönderme yapan kitap, Marx'ın sorularını ve yöntemini hatırlatıyor, yeniden yorumluyor. Mevcut yaklaşımları özetlerken, güçlü bir alternatif olarak sorunları ele alış biçimini irdeliyor.

SADETTİN ÖKTEN, *Yahya Kemal'in İstanbul'u ve Devamı* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 253 ss. ISBN 978-975-437-908-2

Bu kitap, Yahya Kemal Bey'in on dört şiiri üzerine kurulu bir deneme niteliğindedir. İsmi de ima ettiği gibi Yahya Kemal'in şahit olup, yaşadığı İstanbul ve onun vefatından sonra bu güne kadar yazarının bizzat şahit olup yaşadığı İstanbul'u bazı hassasiyetleri dikkate alarak konu edinmiştir. Yahya Kemal Bey'in yaşadığı İstanbul kendisinin kitaba alınan on dört şiirinde şairin kendi tavrı, üslûbu ve tarzı ile sunulmuştur. Kitabın ismindeki "devamı" sözcüğü ise yazarının yaşadığı İstanbul'u algılaması ve bu algının kendisinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yansıtır.

ONUR ÖYMEN, *Uçurumun Kenarında Dış Politika* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2012), 28 ss. ISBN 978-975-141-526-4

Uçurumun Kenarında Dış Politika, Onur Öymen'in milletvekili olarak görev yaptığı 2002-2011 yılları arasında Türkiye'yi yakından ilgilendiren dış politika gelişmelerini anlatıyor. 1 Mart Tezkeresi, Kıbrıs sorunu ve Kofi Annan Planı, terörle mücadelenin dış boyutu, Kürt açılımı ve Ermenistan'la imzalanan protokoller gibi konularda mecliste dile getirilen eleştiri ve uyarılar bu kitabın konusunu oluşturuyor. Onur Öymen, dış politika alanında yaşananlar hakkında tarihe not düşüyor. Aynı zamanda ulus olarak en güncel konularda tarihsel uyarılarda bulunuyor.

EMİN ÖZDEMİR, *İnsan Yüreğine Yolculuk* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2012), 296 ss. ISBN 978-975-220-434-8

Emin Özdemir, *İnsan Yüreğine Yolculuk* adlı bu denemesel anlatısında, okurluğunu yazarlığıyla da besleyerek, başka yazarların ısıttığı yolda gördüklerini, gözlemleri, yorumlarla, düşünsel ve düşsel üretimlerle, filmlere de göndermeler yaparak aktarıyor bize. Kitabında yüzlerce kişiden söz eden Özdemir, bu yolculukta kimlerle karşılaşmıyor? Mısır, Mezopotamya şiirlerinden başlıyor işe. Ardından ötekiler geliyor: Homeros, Dede Korkut, Sapho, Turquato Tasso, Hayyam, Karacaoğlan, Montaigne, Cervantes, Shakespeare, Balzac, Dostoyevski, Tolstoy, Turgenyev, Stendhal, Kafka, Rilke, Çehov, Gorki, Steinbeck, Faulkner, Hamsun, Pessoa, Céline, Borges, Márquez, Saramago, Nâzım Hikmet, Canetti, Yaşar Kemal. Özdemir, bu ozanlarla, düşünürlerle, yazarlarla, çalışma odasının mütevazı masasında yan yana geliyor, sohbet ediyor, insanlar arasında gittikçe yayılan duygu yoksunluğu konusunda tartışıyor onlarla, anlatılardan sözün canı olabilecek bölümleri, düşünceleri öne çıkararak, üzerinde durulması gereken evrensel sorunları sezdiriyor.

HALUK ÖZDEMİR, *Avrupa Mantığı: Avrupa Bütünleşmesinin Teori ve Dinamikleri* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 432 ss. ISBN 978-605-423-892-7

Avrupa mantığı, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa bütünleşmesini doğuran ve geliştiren düşünce biçimidir. Bu zihniyet, savaş sonrası dönemin özgün koşullarında ortaya çıkmış ve günümüz Avrupası'na şekil vermiştir. Şüphesiz Avrupa'da bu mantığı paylaşmayan ve karşı olanlar da vardır. Dolayısıyla bu düşüncenin tüm Avrupalıları ve tüm dönemleri kapsadığı söylenemez. Hatta Avrupa mantığı, yine Avrupa ürünü olan ırkçı, faşist ve sömürgeci fikirlerden bir kopuştur ve onları unutma yöntemidir. Unutmak ve yeni bir şeyler inşa edebilmek için yeni hedefler koyma ve yeni meşgaleler bulma arayışıdır. Bu mantık anlaşılmasızın, tarih boyunca birbirine karşı acımasızca savaşmış olan Almanya ve Fransa'nın aynı çatı altında bir araya gelmeleri bize anlamsız gelebilir. Radikal değişimlere işaret eden önemli gelişmeler, anlamsız çelişkiler gibi görünebilir. Yine daha 20 yıl önce bağımsızlık ve egemenlik uğruna kan döken, soykırım ve katliamlar yapan eski Yugoslav Cumhuriyetlerinin, uğruna bu kadar günaha girdikleri egemenlik ve bağımsızlıklarını nasıl ve neden AB'ye devretmeye çalıştıklarını da anlayamayız. Bu kitap, Avrupa bütünleşmesinin dinamiklerini ve onu doğuran mantığı gün ışığına çıkarmaktadır.

OKTAY ÖZEL, *Dün Sancısı* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 184 ss. ISBN 978-975-333-279-8

Dün Sancısı, Türkiye'de genel tarih algısının olduğu kadar, tarihçilik mesleği ve tarih yazımının da zorunlu bir alan olduğunu kabul ederek söze başlıyor. Oktay Özel, Türkiye'deki tarihçilik pratiğini tarihselleştirmeye girişirken aslında bugüne ayna tutuyor. Tarihçiyi, tarihsel bilginin içinde üretildiği güncel/tarihsel ortamı analizinin merkezine yerleştiriyor. Kendi ifadesiyle, tarihçiliğin odağındaki öznenin, yani tarihçinin iş yapma tarzına, kavramsal donanımı ve terminolojisine, güncelle, siyaset kurumuyla ve nihayet devletle kurduğu tehlikeli ontolojik-pragmatik ilişkiye, bu bağlamda kullandığı bilim dışı dilin ideolojik keskinliği ve şiddetine yakından bakıyor. Sancının esasen meslek etiğinin, tarihsel bilginin demokratik ve çoğulcu doğasının, çoklu okuma yöntemlerinin meşruluğunun unutulmasından kaynaklandığını ileri sürüyor ve meslektaşlarını yaptıkları işin doğasına dair düşünmeye, temel ilkeleri hatırlamaya davet ediyor. Ancak Özel, her koşulda zor olana talip olarak kolay(cı) bir çözümün olmadığını da gösteriyor. Diğer yandan, *Dün Sancısı* şaşırtıcı derecede iyimser bir kitap. Çünkü Türkiye'de akademik tarihçiliğin bütün marazi ve yapısal sorunlarıyla aslında kuruluş devrini tamamladığını, kendini sessizce doğasına daha uygun koşul ve temellerde yeniden kurmakta olduğunu düşünüyor. Ancak bu kırılğan bir iyimserlik; çünkü yazar, bu yıkılış ve yeniden kuruluşun kendi sorunlarıyla birlikte geleceğinin ve gelmekte olduğunun da farkında. Sancı, alanında şimdiden temel okumalar arasına girmiş bir başvuru kitabı. Dün Sancısı, söyleyecek sözü olan ve sözünü etkili bir şekilde söyleyen çok yönlü bir hesaplaşma, keskin bir manifesto. Tarihçiler, tarih öğrencileri ve tarih meraklıları için vazgeçilmez bir çalışma. Ama en çok da, tarihte, tarihçilikle sadece kullanım değeri üzerinden araçsal ilişki kuran siyaset kurumu mensupları için gerekli.

MEHMET ÖZGER, *Türk Romanı'nda 12 Eylül* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2012), 256 ss. ISBN 978-975-256-365-0

Türk Romanı'nda 12 Eylül, bizleri bir dönemin çalkantılı yapısının yanı sıra ideolojik kamplaşmalarına, şiddetin coğrafyasına götürüyor. 12 Eylül belleğinin, edebiyatta yeniden inşasını tartışan Mehmet Özger, dönemin siyasal yönelimlerini, yansımalarını romanlar aracılığıyla okura sunuyor. Bir alt tür

olarak okunabilecek romanların dönemseller ve kültürel okumalarını yansıtan çalışma, Tarık Buğra'dan Bilge Karasu'ya; Latife Tekin'den İbrahim Yıldırım'a; Ali Teoman'dan Zülfü Livaneli'ye pek çok romancının ideolojik yaklaşımlarını eserleriyle birlikte serimliyor. Sağ ve sol yaklaşımların belirgin biçimde şekillendirdiği romanların incelendiği çalışma, aynı zamanda bireyin ideoloji ve iktidarla ilişkisini vermesi açısından dikkate değer. *Türk Romanı'nda 12 Eylül*, yakın döneminin zihinsel yapısını, ideolojik belirlemelerini en önemlisi şiddetin yakın tarihini edebiyat metinleri aracılığıyla yeniden gündeme getiriyor.

GEOFFREY PARKER, JAY WINTER ve MARY R. HABECK, *I. Dünya Savaşı ve 20. Yüzyıl* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 368 ss. ISBN 978-605-360-634-5

Üzerinden neredeyse bir yüzyıl geçmesine karşın, I. Dünya Savaşı'nın nedenleri, niteliği ve mirası bugün hâlâ hararetle tartışmalara konu oluyor. Tarihteki bu ilk topyekûn savaşa dair kültürel referanslar bugüne dek gücünden hiçbir şey yitirmedi. 1914 yılında fitili ateşlenen büyük ideolojik ve ulusal çatışmalar, savaştan devletlerde muazzam bir değişimi harekete geçirmişti. Etkileri 20. yüzyıla yayılan ve damgasını vuran bir değişimdir. Almanya'nın kıtanın hâkimiyetini ele geçirmesinin önüne geçmek için savaştan başka yol yok muydu? İtilaf Devletleri'nin pek yardım etmemesi sonucunda Rusya'nın 1917'de yenilmesi ve bu yenilginin Bolşevik Devrimi'nin önünü açması mı daha kötüydü? Yoksa olası bir Alman zaferi mi? Askerler teknolojik savaşın yeni gerçekliği karşısında nasıl tepki vermişti? Savaş sürücümeye kalırken, Almanya'daki sosyalistler nasıl bir saikle pasifizme yöneldiler? Savaşın sömürgecilik, 1920'lerin diplomasisi, savaşla ilgili ulusal mitosların yükselişe geçmesi üzerindeki etkileri nelerdi? Bu kitaba katkıda bulunan yazarlar askeri tarih, uluslararası tarih ve kültür tarihini bir araya getiren çok geniş bir literatürden yararlanarak, 20. yüzyılın bütününe kavrayışımız açısından genel bir çerçeve sağlayan bir I. Dünya Savaşı analizi sunuyorlar.

HAYRETTİN PINAR, *Babîli ve Hıdiv İsmail: Tanzimat Döneminde İktidarın Sınırları* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2012), 186 ss. ISBN 978-605-105-098-0

Sultan II. Mahmut'un saltanatı sırasında iki defa isyan eden Mehmet Ali Paşanın, Osmanlı varlığına yönelttiği tehdit, Avrupa devletlerinin yardımıyla gündem dışına itilebildi ancak paşanın bıraktığı miras, 19. yüzyıl boyunca Mısır, Osmanlı Devletinin en hassas bölgelerinden biri haline getirdi. 1863'te Hıdiv İsmail'in Mısır valiliğine getirilmesi ile birlikte Mehmet Ali Paşanın merkezi otoritenin kontrolü dışına çıkma hevesi, bambaşka bir program ile yeniden hayat buldu. Hıdiv İsmail'in, dedesinden kalan anılarına samimi bir itaatle hizmet ederek bağımsızlık ya da en azından İstanbul'un gözetiminden kurtulmak uğruna attığı her adım, Tanzimat Dönemi boyunca Osmanlı iktidarının esas aktörü konumuna yükselen Babîli tarafından yakından izlendi ve kontrol edilmeye çalışıldı. Âlî Paşanın deyişiyle, Osmanlı Devletinin yaşamaya devam etmesi için vazgeçilmez öneme sahip olan Mısırın, Hıdiv İsmail'in hayalindeki gibi bağımsız bir devlete dönüşmesini engellemek adına her türlü gayret gösterildi. Nitekim Babîli, Mısırı feda etmemek için Avrupa devletleriyle mücadele etmeyi de göze alarak sahip olduğu bütün diplomatik hünerleri sergilemiş ve Hıdiv İsmail'in merkezi otoriteye bağlı, sıradan bir vali olduğunu ispat etme kararlılığından vazgeçmemiştir. Dolayısıyla Babîli'nin, Hıdiv İsmail ile 1860lı yıllar boyunca giriştiği mücadele, Osmanlı ıslahat çağının temel esprisini oluşturan merkezileşme refleksini gösterdiği gibi Osmanlı diplomatinin siyaset üretebilme yeteneğini de berrak hale getirmektedir.

ADAM PRZEWORSKI, *Kapitalizm ve Sosyal Demokrasi* [çeviren Naim Atabağsoy, Funda Çoban] (İstanbul: Phoenix Yayınevi, 2012), 416 ss. ISBN 978-605-465-701-8

Kapitalizm ve Sosyal Demokrasi, Batılı liberal demokratik ülkelerdeki işçi sınıfının neden çok sınıf merkezli, ekonomik açıdan reformist (sosyal demokrat) partiler tarafından örgütledikleri ve örgütlenmekte oldukları sorusundan hareketle, sosyalist hareketin, sosyal demokrasi deneyimlerinden çıkarabileceği dersler olup olmadığını sorguluyor. Bunu yaparken hem sosyal demokrasiye hem de sosyalist harekete ilişkin eleştirel ve çarpıcı tespitler de yapan Kapitalizm ve Sosyal Demokrasi, solun sadece bir özgürleşme gücü olarak vaadini değil, aynı zamanda seçimlerde bir alternatif olarak özgünlüğünü de yitirmiş gibi görüldüğü bugün, bu açmazdan kurtulmanın yolunun, yeni toplumsal hareketler ve dinamiklerle de bütünleşmekten geçtiğini iddia ediyor.

MUSA QASIMLI, *SSCB-Türkiye İlişkileri* [çeviren Abdülkerim Üregen] (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2012), 464 ss. ISBN 978-975-256-351-3

SSCB-Türkiye ilişkilerinde 70’li yılların sonundan itibaren yeniden gerileme ortaya çıktı. Buna yol açan faktörler nelerdi? Afganistan’a Sovyet askeri müdahalesi karşılıklı ilişkilere nasıl etki etti? Mevcut duruma niçin yeni soğuk savaş deniliyor? Yolunda olmayan Sovyet-Türk ilişkileri’nin karakteristik yönleri nelerdi? Kıbrıs problemi karşılıklı ilişkilere nasıl etki etti? SSCB Karadeniz boğazları konusunu neden yeniden gündeme getirdi? 12 Eylül 1980 darbesi karşılıklı ilişkilere nasıl etki etti? Taraflar birbirlerine karşı gizli savaşı nasıl yürütüyorlardı? Bulgaristan Sovyet-Türk ilişkilerine nasıl etki ediyordu? Ermenistan SSCB liderleri merkez karşısında tarihte hiçbir zaman olmayan uydurma “Ermeni soykırımı” ve Azerbaycan’a karşı asılsız toprak iddialarını nasıl ileri sürüyorlardı? Bunların arasında ilişki var mıydı? Sovyet liderlerinin bu asılsız iddialara yaklaşımı ne idi? Mehmet Ali Ağca’nın Papa II. John Paul’a karşı suikast gerçekleştirmesi Sovyet-Türk ilişkilerinde gündeme geldi mi? Körfez krizi Sovyet-Türk ilişkilerine nasıl etki etti? İki ülkenin yakınlaşmasında Azerbaycan hangi rolü oynuyordu? Sovyet lideri Mihail Gorbaçov Sovyet Türk Cumhuriyetlerinin liderlerine neden güvenmiyordu? Bu ve başka sorulara Azerbaycan, Rusya, Türkiye, Gürcistan arşivlerinde uzun yıllarca “çok gizli”, “gizli” ve “hizmete özel” damgaları ile korunan belgelerine, ABD Dışişleri Bakanlığı’nın ve Merkezi İstihbarat İdaresinin basılı belgelerine, Ermenistan kaynaklarına dayalı olarak yazılmış monografide cevap veriliyor. Yararlanılmış olan kaynak ve eserlerin nerede ise tamamı bilim dünyasının dikkatine ilk kez sunuluyor.

GERTRUDE REINISCH, *Hayaller Kervanı: Wanda Rutkiewicz’in Yaşamı* [çeviren Nedim Sipahi] (İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık, 2012), 302 ss. ISBN 978-994-448-346-9

Nedim Sipahi: “Wanda Rutkiewicz’in yaşamı salt bir kadın dağcının hayat hikâyesi değil. Aynı zamanda özgürlüğü ve hayalleri uğruna tüm güçlülere direnmesini bilen bir kişilikte şekillenen azmin, tutkunun ve iradenin özgün bir duruşu, bir meydan okuyuşu. Onu ilk kez Polonyalı efsane dağcı Jerzy Kukuczka’nın “Benim Dikey Dünyam” adlı kitabını çevirirken tanıdım. *Hayaller Kervanı*’nı okuduğumda yaşadığım heyecan ve duyduğum hayranlık, onu ülkemizin insanlarıyla da tanıştırmaya zorladı beni. Bir kadın olarak, erkeklerin egemen olduğu bir alanda, yaşamını dağlara olan sevdası üzerinden kendi elleriyle kurgularken, acıyı ve mutluluğu dengeleyebilme adına verdiği ödünsüz uğraş, kimimize bir ışık olabirdi. Wanda, kendi iç dünyasındaki fırtınalara karşı, tırmandıği yüksek zirvelerin sert ve soğuk ikliminde sakin bir liman arıyordu bir bakıma. Yaşadığı çelişkilerin çözümü de, çözümsüzlüğün sarmalında yitip git-

mekti belki. Her şeye karşın hayat çizgisini özgür iradesiyle ve kendi gücüyle çizmesi, saygıyı ve hatırlanmayı fazlasıyla hak ediyordu. Wanda Rutkiewich'in hayatının dolambaçlı ve çetin rotasıyla, kadın ya da erkek olalım, her birimizin yaşam kervanının oluşturduğu farklı izler, zaman zaman keşismekte ister istemez. Onun gibi hayallerinin peşinden özgürce gidebilme cesaretini gösterebilenlerse, menzili hepimiz için daha ötelere taşıyacaklar. Hayaller kervanı hep ilerleyecek. Wanda gibi yürekli insanların anıları, bu kervanın hep en önünde yürüyecekler. Hayalleri dağların özgür doruklarından yolumuzu aydınlatarak... Bu çeviri, ülkemizin tüm kadınlarına armağan olsun.”

GERWALD ROCKENSCHAUB, *4 to 2 Floors* (İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık, 2012), 42 ss. ISBN 978-994-448-344-5

Dr. Necmi Sönmez diyor ki: “Gerwald Rockenschaub, 1980’lerde uluslararası sanat etkinliklerinde ismini duyuran yaratıcı bir sanatçı olarak, Pop, Tasarım ve Kulüp Kültürü (club culture) gibi kavramları bir araya getiren işlerinde, (crossover olarak da tanımlanan) disiplinlerarası ilişkileri sorgulayan öncülerinden biri olarak yorumlanmaktadır. Çalışmalarını Berlin’de sürdüren sanatçıyı ne bir ressam, ne bir heykeltıraş ne de yeni medya sanatçısı olarak tanımlamak mümkündür. Çünkü Rockenschaub, sanatın yanı sıra müzik, tasarım gibi diğer yaratıcı işlerle de yakından ilgilendiği için, çalışmalarının tamamında farklı görsellikleri bir tür kolaj estetiğiyle yan yana getirerek, farklı, bir çırpıda tanımlanması mümkün olmayan bütünlükler kurar. Bu bütünlüklerin bir tür “Rockenschaub Gezegeni” olarak tanımlamak yanlış olmaz. Sanatçının Borusan Contemporary için geliştirmiş olduğu proje, her şeyden önce ‘Rockenschaub Gezegeni’nin İstanbul’daki yorumu olarak ele alınabilecek özelliklere sahiptir. Bu sergi projesini ve sonuçlarını ele almadan önce belirtilmesi gereken, sanatçının her türlü kültürel karakter ve kimlikten uzak, kelimenin tam anlamıyla evrensel kodlar üzerine kurarak geliştirdiği sanatçı kimliği, izleyicilere farklı görselliklerin kapılarını fazla ipucu vermeden aralayan bir kimliğe sahip olduğudur. Hiç kuşkusuz bir sanatçının çalışmasını yorumlarken, onun geliştirmiş olduğu çerçeveden hareket etmek bir zorunluluktur. İzleyicileri sadece görsel kalitelere yöneltmek için, çalışmalarına isim vermekten bile özellikle kaçınan bir sanatçı karşısında olduğumuz düşünüldüğünde, ne kadar güçlü bir anlatım sorunuyla karşı karşıya olduğumuz anlaşılır.”

CHRISTIAN RUBY, *Siyaset Felsefesine Giriş* [çeviren Aziz Ufuk Yıldırım] (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 160 ss. ISBN 978-975-051-071-7

Siyaset felsefesi, tarihi boyunca farklı analiz perspektiflerinden ve referans noktalarından beslenerek bir söz dağarcığı meydana getirmiştir. Yalnızca siyaset alanında hazırlanmış çalışmaları anlamak için değil, aynı zamanda gündelik yaşamın siyasi yüzünü daha iyi kavramak ve bir siyasi aktör olarak etkin olabilmek için de bu söz dağarcığına hâkim olmak büyük önem taşır. Tarihsel dönemleri sırasıyla ele alan bu kitap, siyaset felsefesi birikimini oluşturan olayları ve olguları, kaynaklarına inerek inceliyor. Kitabın her bölümü siyaset felsefesinin bir dönemine odaklanıyor: Yunan felsefesinde siyaset alanının sahip olduğu saygınlığı vurgulayan Christian Ruby, Ortaçağ teolojisinde kilisenin siyasetle ilişkisini ortaya koyuyor. Ardından 16.-18. yüzyıllarda modernitenin ve irade aracılığıyla birliğin ortaya çıkışını inceleyen yazar, 19. yüzyılda siyaset ile tarihsel güçlerin ilişkisine eğiliyor ve 20. yüzyılda gerçekleşen siyasalın aşınması sürecini değerlendiriyor. Batı siyaset felsefesinin yol işaretlerini günümüzün koşullarıyla ilişkisi içinde görmek isteyen okurlara ve iktidar, devlet ya da toplumsal yaşam konularında çalışan öğrencilere eski tartışmalardan faydalanma imkânı sunan bir kaynak.

SERPİL SANCAR, *Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 339 ss. ISBN 978-975-051-097-7

Eril modernleşmenin önemli bir boyutu, yeni modern kadın temsillerini cinsiyetsizleştirmesidir. Muhafazakâr modernleşme gözlüğünden bakınca, kadınların cinsel ahlak açısından yargılanamayacakları bir aseksüel kamunun varlığı gerekliydi. Muhafazakâr modernleşmenin kabul ettiği kamusal kadınlık çoğu aristokratik gelenekte olduğu gibi kadınları cinsellik sahibi olarak değil toplumsal gelişime adanmış, cinsiyetsiz bedenler olarak konumlandı. Toplumsal amaçlar için seferber edilecek sosyal kimlikler inşa edebilme (ve erkek odaklı cinsiyet rejimlerinin otoriter siyasal rejimlerle eklemlenme) stratejisi olarak bu tarzın başarılı bir örneği de Türkiyede yaşandı. Serpil Sancar, tarihsel olarak kadınların dışlandığı, cinsiyetçi politikaların belirginleştiği ve cinsel ahlakın sınırlarının çizildiği bir tarih anlatıyor bize. Feminist bir tarih okuması bu? Yazar, muhafazakâr modernleşmenin paranoyalarını ve orta sınıf Türk ailesinin nasıl inşa edildiğini tartışıyor. Beklentiler ve hayal kırıklıkları, şikâyet ve serzenişleri resmediyor.

NECDET SARAÇ, *Farklı Çizgi: Alevilik Sol ve Avrupa Yazıları* (İstanbul: Cem Yayınevi, 2012), 224 ss. ISBN 978-975-406-910-5

Makalelerden oluşan *Farklı Çizgi* yaklaşık 10 yıllık bir döneme farklı bir bakış açısı ile ışık tutuyor. Kitap bir anlamıyla, hem Türkiye, hem de başta Almanya olmak üzere Avrupa'daki Alevi ve sol hareketinin de kısa bir tarihini içeriyor. Ayrıca kitapta yer alan "Portreler", "Alevi profili", "Avrupa ve Almanya" gibi bölümler bir başka bakışı ortaya koyuyor. "Madımak" bölümü ise "müze" talebinin nasıl başladığından nereye geldiğimizin bir aynası oluyor.

VURAL SAVAŞ, *Çağdaşlaşmanın Tek Yolu Devrimci Hukuk* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2012), 480 ss. ISBN 978-975-220-438-6

Az gelişmiş ve yarı sömürge durumuna getirilmiş bir İslam ülkesinde; Dünya tarihinde eşine bir daha rastlanamayacak şekilde çağdaşlaşma ve demokratikleşmenin önünü Türk Hukuk Devrimi açmıştır. Laik Türkiye Cumhuriyeti'nin çökmesi ve paramparça olmasıyla sonuçlanacağı, akli başında olan vatandaşlarımızca giderek daha iyi anlaşılacak emperyalizm güdümlü "Karşı Devrim"e dur diyebilmek; Kemalizm'in ve Türk Hukuk Devrimi'nin geniş kitlelere daha iyi anlatılabilmesi ve benimsetilmesiyle mümkündür. Bu çalışma, bu amacın peşinden gidenlere katkı sağlamak amacıyla kaleme alınmıştır.

AHMED GÜNER SAYAR, *Terence W. Hutchison* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 283 ss. ISBN 978-975-437-913-6

İktisat okumaya başlayan hemen her talebe gibi ben de, kurgulanmış teorileri doğru kabullenmekten öte, bunların çatışmasının yarattığı sıkıntıyı pek duymadan, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ndeki öğrencilik günlerimi sürdürdüm. Gerçi o yıllar, 1964-1968 arası, Fakülte'de bir kenarda toplanmış masum talebe hareketleri, iktisadî bir sistem değişikliğini dile getirmekteydi. Tribünden sahaya bakan bir seyirci misali, oynanan oyunu değerlendirmenin ötesinde kaldım. Fakültede sevdiğim hocalarım vardı, ama ne onların düşüncelerinin takipçisi, ne de bir iktisadî sistemin müfrit bir taraftarı olmam gibi şahsî bir meselem yoktu. Hayat nehrim, o tarihten sonra, İngiltere'de Birmingham Üniversitesi'nde aktı.

Orada yüksek lisans tahsilimi sürdürürken, Profesör Terence Wilmot Hutchison'un öğrencisi oldum. Kendisinin vermekte olduğu iktisadî düşünce tarihi derslerine katıldım, ayrıca danışmanım olduğu için onun nezaretinde bir yüksek lisans tezi hazırladım. Yukarıda Ö. C. Sarç'tan aktardığım satırlar benim T.W. Hutchison'dan elde ettiğim ilk intiba ile örtüşüyordu. Bir büyük iktisat bilgininin öğrencisi olmuştum. Gerçekten de, kafası inceden inceye planlanmış, sıra dışı, muhteşem bir iktisat ustası, akl-ı küll ve akl-ı selim sahibi bir insandan, dogmatizme saplanmadan, etkilenmemek imkânsızdı. Akademik bir dürüstlük içerisinde verdiği derslerini, hususi sohbetlerimizde iktisadın büyük isimlerini bir iki fırça darbisiyle ters yüz etmesini unutamıyorum.

JOAN WALLACH SCOTT, *Örtünmenin Siyaseti* [çeviren Merve Tabur] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 206 ss. ISBN 978-605-423-889-7

Fransız hükümeti, 2004 yılında, dine ait çarpıcı simgelerin devlet okullarında kullanımına dair bir yasak başlattı. Yasak herkese yönelik olsa bile, Müslüman kızların kullandığı başörtüsünü hedefliyordu. Yasak tarafında yer alanlar Fransa'nın seküler liberal değerlerini savunuyor ve başörtüsünü İslam'ın moderniteye karşı direnişinin bir sembolü olarak yorumluyorlardı. *Örtünmenin Siyaseti*, bu bakış açısını hararetli bir tartışmayla çürütmektedir. Toplumsal cinsiyet araştırmalarının öncüsü Joan Wallach Scott, söz konusu yasanın, Fransa'nın eski kolonilerinin tebaalarını gerçek vatandaşlar olarak entegre etme sürecinin başarısızlığının bir göstergesi olduğunu öne sürmektedir. Scott, yasanın ardındaki ırkçılığın uzun tarihinin yanı sıra Müslümanların asimilasyonuna yönelik ideolojik engelleri de incelemektedir. Tartışmanın kalbinde yatan cinselliğe yönelik yaklaşımlardaki çelişkileri ortaya koymakta; yasağın Fransız savunucularının cinsiyet konusundaki açıklığı normallüğün, özgürleşmenin ve ferdiyetin bir ölçütü olarak gördüklerini buna karşı başörtüsü ile ima edilen cinselliğin örtülmesini, Müslümanların asla gerçek Fransızlar olamayacağını bir kanıtı olarak gördüklerine dikkat çekmektedir. Scott, yasanın dini ve etnik farklılıkları uzlaştırmaktan öte, bilakis söz konusu farklılıkları daha da keskinleştirdiğini belirtmektedir. Homojenlik hususundaki direnmenin Fransa veya genel olarak Batı için artık mümkün olmadığını göstermekte ve bunun "medeniyetler çatışması" denilen gerilimlerin kökenini oluşturduğunu öne sürmektedir. *Örtünmenin Siyaseti* farklılıklarımızı ortak bir zeminde inşa eden, farklılıkları kuşatan, onları baskılamayan, toplumsal uyum için onları tanıyan yeni bir toplumsal vizyon çağırısı yapıyor.

BERT A. SEGAL, *Mit* (İstanbul: Dost Kitabevi, 2012), 188 ss. ISBN 978-975-298-468-4

Son birkaç yüzyıl boyunca mit alanında yapılmış çalışmaları temel alan bu inceleme, özünde disiplinlerarası bir soruşturma olarak değerlendirilebilir. Antropoloji, sosyoloji, psikoloji, edebiyat eleştirisi, felsefe ve dinler tarihi kitabın omurgasını oluşturuyor. *Mit*'in kökeni, anlamı ve işlevi konusunda sorulan sorular bağlamında tüm bu araştırma disiplinleri bir araya geliyor.

DONALD SOMMERVILLE, *II. Dünya Savaşı: Resimli Harp Tarihi* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 256 ss. ISBN 978-605-360-448-8

Kitap ayrıntılı bir II. Dünya Savaşı tarihi. I. Dünya Savaşı'nın sonucundan ve Nazi kuvvetlerinin Avrupa'nın dört bir yanına yayılışından Barbarossa Harekâtı'na, Kuzey Afrika'daki muharebelere ve Paşifik'teki savaşa kadar, tüm savaş alanlarında keşfe çıkılıyor. Kilit önem taşıyan çarpışmalar, çatışmanın

nasıl ilerlediğini gösteren ayrıntılı haritalar ve savaş planları eşliğinde irdeleniyor. Silahlara ayrılan bölümler, savaşın sürdürülmesini sağlayan başlıca mekanizma ve taktikleri içeriyor. Kutular içinde aktarılan temel verilerin yanı sıra savaşta kilit roller üstlenen komutanlar ve liderlerle ilgili bilgiler, muharebelerin sonuçlarını ve silah istatistiklerini bir bakışta görmemizi, önemli siyasi ve askeri liderleri yakından tanımamızı sağlıyor.

SALAHİ R. SONYEL, *Kaygılı Yıllar: Gizli Belgelerle Kurtuluş Savaşının Perde Arkası 1918-1923* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2012), 480 ss. ISBN 978-975-141-536-3

Osmanlı topraklarında üstünlük, etki ve çıkar sağlamak için yarışan ve çatışan yayılmacı devletler, Büyük Savaş'tan yenik çıkan İstanbul Hükümeti'ne Mondros Antlaşması'nı dayatmışlardı. Amaç Anadolu'nun işgali ve Türklerin geldikleri bölgeye, Orta Asya'ya sürülmesiydi. Sevr Antlaşması'yla ise can çekişen Osmanlı Devleti'ne son darbenin vurulması planlanmıştı. Ancak Türk ulusal güçleri, korkunç bir tehdit oluşturan bu oldu bittiye karşı halkı coşturarak direnişi başlatacaktı. Anadolu'da yaşanan bu kaygılı yılları, gizli İngiliz belgelerine dayanarak ele alan Salâhi Sonyel'in yeni araştırması, yakın tarihimize ışık tutuyor.

ERDEM SÖNMEZ, *Ahmed Rıza: Bir Jön Türk Liderinin Siyasi-Entelektüel Portresi* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 176 ss. ISBN 978-975-333-286-6

On dokuzuncu yüzyılın meşrutiyetçi hareketlerinin önde gelen isimleri arasında diğerlerinden belirgin şekilde ayrılan bir isim vardır: Namık Kemal'den 18 yaş küçük, Enver Paşa'dan 23 yaş büyük olan bu isim, Yeni Osmanlılar ile İttihatçılar arasındaki Jön Türk kuşağının en önemli mensuplarından biri olan Ahmed Rıza'dır. Yeni Osmanlıların siyasal tasarılarının sonraki kuşaktaki taşıyıcısı olan Jön Türk hareketinin birçok bakımdan baş ideoloğu olması ve mutlakiyetçi II. Abdülhamit idaresine karşı verdiği uzun soluklu mücadele, yaşamı boyunca adıyla birlikte anılacak büyük bir saygınlık ve ünü de beraberinde getirmiştir. I. Jön Türk Kongresi'nde iki ana gruptan birinin lideri pozisyonundadır. Meşrutiyet'in ilanından sonra ise yapılan törenlerde "hürriyetçilerin babası" olarak karşılanır. Hayatının belirli dönemlerinde görüş ayrılıkları nedeniyle geri çekilen ya da yer yer siyaseten etkisiz bırakılan Ahmed Rıza'nın yaşamı meşrutiyet hareketinin erken ve geç dönemlerinden izler taşıması açısından da önemlidir. Erdem Sönmez'in bu çalışması, son yıllarda farklı bakış açılarından kaynaklanan eleştirilere de maruz bırakılan Ahmed Rıza'yı hayatı ve düşüncelerinden yola çıkarak ele alırken, çoğu tek yönlü olan bu eleştirilere yönelik farklı bir tarihsel bağlam ve bakış açısı öneriyor.

ZEEV STERNHELL, MARIO SZNAJDER ve MAIA ASHERİ, *Faşist İdeolojinin Doğuşu* [çeviren Şule Çiltaş] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2012), 352 ss. ISBN 978-975-539-688-0

Faşist İdeolojinin Doğuşu, İsraili bir tarihçi ve dünyanın önde gelen faşizm uzmanlarından biri olan Zeev Sternhell'in en önemli çalışmasıdır. Sternhell bu kitapta faşist ideolojinin köklerini ve faşist hareketin gelişimini büyük bir titizlikle irdeliyor ve tam bir soyağacı çıkarıyor. Bunu yaparken, gerçek beşiği dediği Fransa'daki doğumundan, İtalya'da, 1914'ten itibaren milliyetçiler ve fütüristlerle birleşip çiçeklenişinin izinde, sırtını dayadığı toplumsal mitler, yarattığı psikolojik ve ahlaki zıtlıklara kadar, faşizmin bütün gelişim aşamalarını gözler önüne seriyor.

CENAB ŞAHABEDDİN, *İstanbul'da Bir Ramazan* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 268 ss. ISBN 978-975-995-308-9

Eski İstanbul, şehrin gündelik hayatı, âdet ve gelenekleri; Boğaziçi, yalılar, köşkler, konaklar, se-mai kahveleri, meddahlar ve tulumbacılar; İstanbul'un tarihî semtleri, Bizans'tan kalan surlar, Kâğıthane ve Sâdâbâd eğlenceleri, lâle bahçeleri, Ramazan geceleri ve Direklerarası gibi konulardan söz edildiğini sık sık duyarız. Ama bunları, hayatının büyük bir kısmını, gerçek kimliğini henüz yeni yeni kaybetmeye başlayan İstanbul'da geçirmiş olan Edebiyat-ı Cedide döneminin ünlü şairi Cenab Şahabeddin'in eski bir gazetenin sararmış yaprakları arasında unutulup kalmış İstanbul'la ilgili yazılarından izlemek eski İstanbul'u hatırlamak ve anlamak isteyen İstanbul sevdalıları için çok anlamlıdır. Cenab Şahabeddin'in, kitabın birinci kısmındaki "Ramazan Hasbıhalleri" başlığını taşıyan makaleleri, 20 Mayıs ile 18 Haziran 1920 tarihleri arasında, Anadolu'nun önemli bir kısmı ile İstanbul'un işgal altında bulunduğu bir sırada kaleme alınmış. 1920'de İstanbul'da Ramazan ayı, İstanbul'un geçmişi, şehrin tabii ve tarihî güzellikleri, bazı dinî ve siyasî konularla I. Dünya Savaşı'nın memlekette açmış olduğu derin yaralar etrafında kaleme alınan bu yazıların hemen her satırında, Cenab Şahabeddin'in zekâsının bütün kıvraklığını ve ironisini görmek mümkündür. Toplum hayatındaki bazı sosyal değişimlerden de bahsedilen bu makalelerde, Cenab Şahabeddin'in kendine özgü gözlem ve nükteleri yanında, Hâlid Ziya hariç, çağdaş yazarların hiç birinde göremediğimiz, büyük bir üslup ustasının Türkçeyi kullanmadaki zarafet ve mahareti de görünüyor. Deyim yerindeyse, Türkçe onun kaleminde, Refik Halit'e kadar başka hiç bir yazarda göremeyeceğimiz değişik bir tat, bambaşka bir güzellik kazanıyor. Kitabın ikinci bölümünde ise, yazarın çoğu 1922 yılında Peyâm-Sabah gazetesinde olmak üzere yine Ramazan, oruç, iftar ve bayramlar dolayısıyla yayımlanmış olduğu on üç makalesi yer alıyor.

CEVAT ŞAYIN, GÜLTEKİN YILDIZ, *Osmanlı Askeri Tarihini Araştırmak: Yeni Kaynaklar Yeni Yaklaşımlar* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 168 ss. ISBN 978-975-333-285-9

Birkaç istisna dışında akademi içerisindeki tarihçilerin kendi işleri olarak görmeyip uzak durdukları askerî tarih, askerî bilginin yanı sıra akademik tarihçilik açısından yetkin subay askerî tarihçilerin de yetiştirilememesi nedeniyle Türkiye'de sahipsiz kalmış alanlardan biridir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'yla topyekûnlaşan ve toplumun bütün kesimlerini etkilemeye başlayan savaş olgusu, bugün dünya akademik dünyasındaki eğilim doğrultusunda Türkiye'de de bir sivilleşme sürecine girmiş durumda. Askerî tarih araştırmaları ve öğretiminin dünyadaki ve Türkiye'deki mevcut durumu ve geleceği hakkında metodolojik incelemeleri içeren ve askerî tarihe karşı uyanan ilginin sürekli kılınabilmesi adına hazırlanan bu kolektif kitabın da bu eğilime olumlu bir katkı olacağını umuyoruz.

BİLAL N. ŞİMŞİR, *Lozan Günlüğü* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2012), 726 ss. ISBN 978-975-220-437-9

Lozan hakkında pek çok şey söylenmiştir. İsmet Paşa'nın ifadesiyle, Lozan Konferansı, "Büyük sınav" idi. "Milletimizin Avrupa ortasına davet olduğu büyük bir imtihan"dı. Lozan Antlaşması, "Millî Mücadele'nin sonucunu belirlemiştir." Bu Antlaşma, "Harbi Umumi'den sonra gördüğümüz antlaşmalarla yakından veya uzaktan benzerliği olmayan bir antlaşma" idi. Öteki antlaşmalar, galip devletlerin mağluplara dayattığı, dikte ettiği antlaşmalardı. Lozan Antlaşması ise, eşit taraflar arasında çetin müzakerelerle hazırlanıp imzalanmış bir antlaşmaydı. "Tarih yazan tarih yapana sadık kalmalıdır" kuralına bağlılık, Bilal N. Şimşir'in son eseri olan *Lozan Günlüğü*'nü ilgi çekici bir hâle getiriyor. 1922-1923 Lozan Konferansı ve

Barış Sürecinin belgesel bir kronolojisi olan kitap, Yakın Türk Tarihinin bu büyük olayını gün gün belgeyerek gözler önüne seriyor. İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiseri Rumbold, "Türkiye bir elinde Misak-ı Milli, diğer elinde kılıçla Lozan'a gidiyor" demişti; "Sevr Antlaşması ölmüştür, Müttefikler şimdi Misak-ı Milli ile boğuşmak durumundadırlar." Lord Curzon, Misak-ı Milli'nin "tam bir negatif" olan bir muhtıra ile Lozan'a gidiyordu. Türkiye'nin Misak-ı Millisi ile İngiliz muhtırası Lozan'da kıyasıya çarpışacaktı. Görünen oydu ki, Lozan Konferansında İsmet Paşa'nın işi zor, hem de pek zor olacaktı. Karşısında, Misak-ı Milli ile boğuşmaya ahdetmiş üç büyük devletle onların müttefikleri, irili ufaklı tam yedi düvel vardı. İsmet Paşa Lozan'da "kelle koltukta" görev yapmıştır. Lozan'a varışının daha ikinci gününde, 14 Kasım günü; Paşa, defterine şu notu düşmüş: "Roma'dan Paris'e telefon. Ermeniler suikast için hazırlanmışlar."

PULAT TACAR, *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Doğu Perinçek-İsviçre Davası Bir Düşünceyi İfade Özgürlüğü Sorunu ve Adil Bellek Talebi* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2012), 264 ss. ISBN 978-975-343-643-4

Bu kitapta, Batı merkezli Ermeni soykırımı iddiasını ve İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek'in, bu iddiayı kabul etmemenin suç sayıldığı İsviçre'deki yalan çığneme eylemi nedeniyle yargılanıp cezaya çarptırılması davasını incelemektedir. Perinçek, 1915'in acı olaylarını değil, bunların hukuksal anlamda soykırım olduğu iddiasını reddetmiştir. Soykırım suçunun varlığını saptamada, bu konuda herhangi bir toplumda oydaşma bulunduğu savını yeterli saymak, uluslararası kaos yaratır. Ermeni soykırımı iddiasını yadsıyan çok sayıda devlet, kurum ve kişi var. Mahkûmiyet kararı, AİHS tarafından korunan ifade özgürlüğüne aykırıdır.

İLHAN TEKELİ, *Anlatabildikleri ve Anlatamadıklarıyla Yaşam Öyküleri* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 360 ss. ISBN 978-975-333-281-1

İlhan Tekeli Toplu Eserlerin 23. kitabı, Tekelinin çeşitli dönemlerde yazdığı biyografik yazıları bir araya getiriyor. Bu kitapta, Kadro hareketinin iki önemli ismi Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Şevket Süreyya Aydemir; Türkiye'nin 1930lu yıllardan 1981 yılına kadar çıkan ilk mimarlık dergisi *Arkitekt*'in kurucusu Zeki Sayar; Türk sosyolojisinin önemli isimleri Behice Boran, Mübeccel Belik Kıray ve Tansı Şenyapılı, ve Tekelinin dostları, arkadaşları Nusret Hızır, Sudi İlkorur, Tului Sönmez, Esat Turak, Yiğit Güllöksüz ve Tarık Okyay'ın edebi bir dille yazılmış yaşam öykülerini okuyacak, bu yaşam öyküleri üzerinden Türkiye'nin geçirdiği değişime tanıklık edeceksiniz.

İLHAN TEKELİ, *Türkiye'de Yaşamda ve Yazında Konutun Öyküsü, 1923-1980* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012), 360 ss. ISBN 978-975-333-282-8

Temel insan haklarından barınma mefhumunun en önemli bileşeni olan konut, onurlu bir yaşam hakkının gerçekleştirilmesi için merkezi bir konuma sahiptir. Türkiye gibi, inşaat sektörünün ekonomi içerisinde çok önemli bir yere sahip olduğu bir ülkede toplumun büyük kesimlerinin bu haktan mahrum olması mazur görülmez. İnsanların yaşamlarında kendilerini güvende hissetmeleri için konut sorununun çözülmüş olması gerekmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin hem sosyal hem de ekonomik tarihi bakımından Türkiye'deki konutun öyküsünü yakından tanımak gerekir. Tekeli Toplu Eserlerin 24'üncü kitabında Cumhuriyet'in ilk yıllarından 1980'lere kadar Türkiye'de konut sorununun değişiminin öyküsünü kurumsal düzenlemeler, sektörün performansı ve yazın alanındaki yansımalarıyla okuyacaksınız.

TEOTIG, *Baskı ve Harf: Ermeni Matbaacılık Tarihi* (İstanbul: Birzamanlar Yayıncılık, 2012), 256 ss. ISBN 978-975-615-822-7

Mesrob Maşdots tarafından 412’de yaratılan Ermeni alfabesinin ve Meğabart Hagop tarafından 1512’de başlatılan Ermeni matbaacılığının, Ermeni kültürünün oluşması ve gelişmesinde çok önemli etkileri olmuştur. Farklı bir alfabeyle sahip olmaları, Ermenilerin komşu ve egemen kültürler içinde erimeden varlıklarını sürdürmelerine yardımcı oldu. Matbaa ise birbirinden uzakta yaşayan cemaatler arasında bağların korunmasını kolaylaştırdı. Alfabenin bulunuşunun 1500. ve ilk Ermeni matbaasının 400. yıldönümüne denk gelen 1912’de hazırlanan bu kitapta, Venedik’ten İstanbul’a, Boston’dan Van’a, Kahire’den Stockholm’e, 17 ülkenin 95 şehrinde kurulmuş 462 matbaa hakkında bilgi ve önemli Ermeni matbaacılarının biyografileri yer alıyor. Bazı Ermeni matbaacıların Osmanlı-Türk matbaasının kurucuları, geliştiricileri, yürütücüleri arasında yer almış olması ve Matbaa-i Amire’de müdürlük yapan, farklı karakterlerdeki Osmanlıca harfleri matbaaya uyarlayan, bunların farklı puntolarda dökümünü yapan kişiler arasında Ermeni matbaacıların da bulunmuş olması, bu kitabın aynı zamanda Türk matbaacılık tarihine de ışık tutmasını sağlıyor.

İSMAİL TUNALI, *Tasarım Felsefesi* (İstanbul: YEM Yayınevi, 2012), 124 ss. ISBN 978-994-475-776-4

Tasarım, insanın tinsel yaratma erkiyle meydana getirdiği, doğaya alternatif bir varlık alanıdır. Bu varlık alanı bilimden sanata, felsefeden tekniğe insanın yarattığı her türlü nesne, ürün ya da yapıtı içine alan bir kültür dünyasıdır. Böylesi geniş bir dünyayı kavramak, tekil varlık alanlarıyla sınırlanmış bilimlerden ziyade ancak felsefenin harcı olabilir. Tasarımı kendine özgü varlık tarzları ve kategorileriyle birlikte topyekûn ele alan disiplinin adı estetik felsefesidir. *Tasarım Felsefesi*, geleceğin insan-merkezli, humanist ve tasarım odaklı dünyasının temelini oluşturacak bir estetik biliminin yapıtaşlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Kitapta tasarım olarak bilim, sanat ve teknik arasındaki ilişkinin yanı sıra mimarlık, kent, resim, müzik ve edebiyat gibi belli başlı tasarım modelleri çözümlenmektedir. Endüstri tasarımı ise ayrı bir bölümün konusunu oluşturmaktadır. Bu bölümde günümüz dünyasının vazgeçilmez bir ögesi olan endüstri ürünlerinin sanat ve tekniğin arakesitindeki çetrefil konumu, etik ve toplumsal açımlarıyla birlikte bir estetik felsefesi problemi olarak ele alınmaktadır.

HÜNER TUNCER, *Kıbrıs Sarmalı Nasıl Bir Çözüm?* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2012), 264 ss. ISBN 978-975-343-644-1

300 yıllık Osmanlı toprağı Kıbrıs, 1878’de İngilizlere terk edilirken adadaki Türk nüfusun geleceği, hiç bir güvenceye bağlanmamıştı. Kıbrıs Türk toplumu, o tarihten beri kâh tek başına kâh Rum komşuları ile birlikte, kâh Rum komşularına karşı kâh da İngiltere ve AB’ye karşı kendi kaderini özgürce belirleme hakkı mücadelesi veriyor. Özellikle 1950’lerden beri Kıbrıs sorunu, Türkiye’nin uluslararası ilişkilerindeki değişmez gündem maddelerinden biri oldu. Soruna müdahil olan Batılı devletler, sorunu çözmek yerine sarmala dönüştürdüler. Doç. Dr. Hüner Tuncer, 1950’den günümüze Kıbrıs Sarmalının tarihini ve bu tarihin ortaya çıkardığı dersleri anlatıyor.

AHMET TÜRKAN, *Osmanlı Papalık İlişkileri* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012) 391 ss. ISBN 978-605-539-763-0

Bu çalışma, Osmanlı Hıristiyanlarının özellikle de Katolik Ermenilerin sorunları çerçevesinde Osmanlı-Papalık ilişkilerini birincil kaynaklara dayanarak gün yüzüne çıkarmayı amaçlamaktadır. Osmanlı-

Papalık ilişkilerinin uzun bir geçmişi vardır. 19. yüzyılda zirveye çıkan bu süreç kimi zaman olumlu kimi zaman ise olumsuz bir seyir izlemiştir. Papalığın Doğu Hristiyanları ile ilgili izlediği politikalar, bu ilişkileri gerginleştiren en büyük etkidir. Papalığın Osmanlı topraklarında yaşayan Hristiyanların kilise yapısına müdahalesi hem cemaat içinde tartışmalara neden olmuş hem de Osmanlı-Papalık ilişkilerini gerginleştirmiştir. Çünkü Osmanlı topraklarında yaşayan Doğulu bir Katolik, Fransa'daki herhangi bir Katolik gibi değildi. Fransız Katolikler papayı ruhani bir saygının ötesinde patrik olarak da görüyorlardı. Ancak Osmanlı topraklarında yaşayan bir Katoliğe göre papa, ruhani bir liderdi ancak patrik olamazdı. Çalışma yabancı bir gücün Osmanlı vatandaşına müdahalesinin ne şekilde yıkımlara yol açtığını ortaya koyması açısından günümüz için de önemli ipuçlarını barındırmaktadır. Özellikle günümüzdeki azınlıklarla alakalı yapılacak düzenlemelerde geçmişteki olumlu ya da olumsuz örneklerin gözden geçirilmesi çalışmalara büyük kolaylık sağlayacaktır.

AHMET TÜRKAN, *Osmanlı'da Kripto Hristiyanlar* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012), 178 ss. ISBN 978-605-539-742-5

Bu çalışmada amacımız, tarihin bir döneminde yaşanmış olayları tarafsız bir gözle irdelemektir. Bir grubu haksız diğerini de haklı görmek gibi subjektif bir yaklaşım söz konusu değildir. Bunun için de birincil kaynaklardan faydalanmaya büyük özen gösterilmiştir. Özellikle Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki belgeler çalışmamızın temelini teşkil etmiştir. Balkanlardaki Kriptolarla ilgili Yunan Hudut Kumandanı Erkan-ı Harbiye Binbaşısı Recai Bey'in ve Elbasan'daki Kolağası Ömer Efendi'nin; Rodos'ta ise şair ve devlet adamı Namık Kemal'in II. Abdülhamit'e sundukları raporlar çok önemli detaylar içermektedir. En önemli belgeler ise II. Abdülhamit'in çok değer verdiği Ahmet Şakir Paşa'nın birebir yaşadığı gözlemlere dayanmaktadır. Ahmet Şakir Paşa'nın Anadolu Müfettişliği göreviyle Yozgat'ın Akdağmadeni, Trabzon ve Gümüşhane bölgesinde yaptığı incelemeler neticesinde yazdığı raporlar sözünü ettiğimiz Kriptoları devletin gündemine oturtmuştur.

ALİ FUAD TÜRKGELDİ, *Ricâl-i Mühimme-i Siyâsiyye* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012), 146 ss. ISBN 978-605-539-752-4

Ali Fuad Türkgeldi, emekliliğinin başında Tanzimat ve önemli kısmına bizzat şahitlik ettiği Meşrutiyet devirlerini ele alan iki kitap yazmayı düşünmekteydi. Bunlardan ilki İmparatorluğun son yüzyılımı şekillendiren mühim ricâle, diğeri de Osmanlı Devleti'nin kaderini şekillendiren dış ve bununla bağlantılı iç mesailin anlatımına ayrılacaktı. Nitekim Ali Fuad Türkgeldi, birbirini tamamlayan bu iki konuda çalışmak için gerekli donanıma ve araçlara sahipti. Zira kendisinin, arkadaşlarının, ailesinin ve aile çevresinin Osmanlı XIX. yüzyılında tayin edici bir rol üstlenmiş olan ricalle olan münasebetleri, onların özel arşivlerine ulaşabilme imkânı ve nihayet Dâhiliye ve Sadaret müsteşarlığı yaptığı dönemde ve Saray'da bulunduğu sırada söz konusu kurumların arşivlerine ulaşabilmesi Ali Fuad Türkgeldi'yi yüksek siyaset ve politik kararlarda söz sahibi ricâlin görüş ve düşünceleri hatta özel hayatları konusunda, bugün pek çok tarihçinin sahip olamayacağı eşsiz bilgilerle donatmıştı. Dolayısıyla onun eserlerinde, bugün pek çoğu Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde veya özel arşivlerde bulunan belgelerin yanı sıra devrin entelektüellerine ve siyaset adamlarına dair doğrudan gözlemleri bulmak mümkündür.

SEMA UĞURCAN, *Edebiyatımız-1: Edebiyat Tarih İlişkisi* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 372 ss. ISBN 978-975-995-360-7

Edebiyatın bir sanat dalı olarak ortaya çıkışından itibaren, toplumun ve siyasî aktörlerin davranışları bu sanat dalının içinde bir şekilde var olmuştur. Türk edebiyatının modern dönemdeki seyrine bakılacak olursa tarihin ve bugünün nasıl algılandığı ve bunun üzerinden geleceğin nasıl kurulmak istendiğine dair pek çok yoruma elverişli bir resim ortaya çıkıyor. Prof. Dr. Sema Uğurcan'ın iki cilt halinde tasnif edildiği yazılarının birinci cildi bu tarih ve edebiyat ilişkisi merkeze alınarak hazırlanmıştır. Edebiyat kadar tarih ilmi ve tarihî kişilerin hikâyeleriyle de ilgilenen Uğurcan, kariyeri boyunca bu çerçevede yazdığı bütün yazıları bu kitap içinde toplamış.

SEMA UĞURCAN, *Edebiyatımız-2: Yazarlar Meseleler* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012), 456 ss. ISBN 978-975-995-361-4

Prof. Dr. Sema Uğurcan'ın iki cilt halinde yayımlanan toplu yazılarının ikinci cildi Yazarlar, Meseleler başlığını taşıyor. Modern Türk edebiyatında öne çıkan yazarlar ve bu kişilerin meşgul olduğu kültürel, teknik ve ideolojik meseleler Sema Uğurcan tarafından dikkatle ele alınıp inceleniyor.

M. ÇAĞATAY ULUÇAY, *Taht Uğrunda Baş Veren Sultanlar* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 204 ss. ISBN 978-975-437-907-5

Sultan Mahmut, Has odada ve Babüssaadenin önünde bu tahta oturmuş, bayram tebriklerini kabul etmişti. O günleri hatırladı, tebessüm etti, eliyle okşayarak yanında bulunan diğer tahtı seyre başladı. Bu Osmanlı Sarayının en değerli ve sanatkârane yapılmış tahtı idi. Denildiğine göre bu tahtı, Türk-Hint sanatçıları Şah İsmail, bugünkü tarihçilerin çoğu bunu kabul etmiyorlar, için yapmışlardı. Yavuz Sultan Selim Çaldıran savaşında harp ganimi olarak almış, hazinesine koymuştu. Yuvarlaktı, ortasında bir minder vardı, tahtın her yanına inciler ve zümrütler kakılmıştı. Çok zarifti; ondan sonra, Arz Odası'nda ki ve diğer yerlerde bulunan diğer tahtları hayalinde canlandırdı. Fakat fazla bir kıymet bulamadı. Hepsisi de geniş seirdir, sandalyeden veya koltuktan başka bir şey değillerdi. Ne üzerlerine konan incilerden işlenmiş yumuşak minderler, ne de taht örtüleri kardeşkanına girmeğe şehzadeyi zorlayacak kadar kıymetli değillerdi. Çünkü sarayın hazinesindeki mücevherler yanında bunların adı bile geçmezdi. Evet, tahtın bir sırrı vardı. Fakat tahtların kendisi sırrın sebebi olamazdı. Muhakkak surette bu sırrı çözmeliydi. Onun için oturup tekrar düşünmeye karar verdi. Şah İsmail'in tahtının yumuşak minderinin üzerine oturunca rahatlık hissetti, üzerine bir rehavet çöker gibi oldu, o zaman tahta daha çok yerleşti, gözlerini kapadı, düşünmeye başladı. Bir anda, okuduğu Türk tarihi gözünün önünden bir rüya gibi geçti.

M. ÇAĞATAY ULUÇAY, *Sancaktan Saraya* (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2012), 776 ss. ISBN 978-975-082-346-6

1930'lu yılların sonlarından itibaren vefatına kadar devam eden çalışmalarında yerel mahkemelerin kayıtlarıyla Osmanlı Arşivlerindeki belgelerden yararlanmasını onu özel ve öncü kılan yanlardan ikisidir. Uluçay, biyografiden menakıpnameye, kültür tarihinden kurum tarihine, yerel araştırmalardan Osmanlı Haremine, eşkıyalık hareketlerinden âyanların yönetim ve davranış biçimlerine, halk edebiyatının

dan musiki tarihine, padişahların devlet ve harem hayatlarından sultanların, valide ve hanım sultanların, cariyelerin özel hayatlarına varıncaya kadar bugün de değerini koruyan yazı ve kitapların müellifi olarak bilinir.

ASIM US, *Gördüklerim Duyduklarım Duygularım* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012), 210 ss. ISBN 978-605-539-741-8

Meşrutiyet, Cumhuriyet ve imparatorluk devirlerine ait bazı hatıralarımı ve tetkiklerimi, Gördüklerimi, Duyduklarım, Duygularım adı altında topladım. Bunların bir cilt içinde neşri, memleketimizde millî kurtuluş tarihi ve demokrasi hayatının gelişmesi bakımından, genç nesillere faydalı bir fikir verecektir. Hatıralarımın yazılışı, hadiselerin tarih sırasına göre değildir. Şahsî görüşlerimi gösteren hatıralarımı, hususî tetkiklerime tercihan daha öne almak suretiyle yazdım.

ASIM US, *Hatıra Notları* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012), 689 ss. ISBN 978-605-539-753-1

1927 yılında III. dönem TBMM'ne milletvekili olarak giren Asım Us 1950 yılına kadar bu görevi yerine getirmiştir. 1950 yılından sonra ise hem siyasi açıdan geri planda kalmış hem de çıkarmış olduğu *Vakit* gazetesi etkinliğini kaybetmiştir. Gazeteci Asım Us'un bu eseri 1930'dan 1950 yılına, yani CHP hükümetinin seçim neticesinde ekseriyeti kaybederek iktidarı DP hükümetine devrettiği güne kadar çeşitli hadiselerle ait notlarından oluşmaktadır. Eser, Atatürk ve İsmet İnönü dönemiyle ilgili olaylar ve meseleler hakkında birinci elden kaynak değerini taşımaktadır.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Eğitim Hukukunda Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2012), 103 ss. ISBN 978-975-437-924-2

Bu kitapta; devletin okul holdingi görünümünde olduğu, orta ve ilköğretimde yarıyıl tatillerinin üniversitelerdekinden daha kısa tutulduğu, her yıl üniversiteye giriş için adayların birbirlerini geçmeleri umuduyla ailelerin birkaç yükseköğretim kurumu kurulabilecek kadar harcama yaptığı, açık öğretim bölümlerindeki üniversite öğrencilerini fakülte sınavlarına hazırlayabilen dershanelerin iki yıllık yüksekokula dönüşemedikleri, yükseköğretime geçişteki uygulamanın İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne aykırı olduğu, çok sayıda aday yükseköğretime giremezken kontenjanların boş kaldığı gibi tespitler ve ortaöğretimde genel lise, meslek lisesi, teknik lise gibi ayırımlar yerine, her lisede olabildiğince çok programın bulunması, yükseköğretimde devlet üniversitesi, vakıf üniversitesi, birinci eğitim, ikinci eğitim ayırımları yapılmaksızın, etkin bir harç, ücret, burs ve kredi sistemi kurulması, eğitimin her kademesinde liyakatli her öğrencinin maddi destek ihtiyacının karşılanması, özel okul ücreti için uzun vadeli kredi verilerek, fırsat eşitliği sağlanması ve kamunun eğitim alanındaki yükünün azaltılması, okul tatillerinin bir kısmının çeşitli Avrupa ülkelerinde olduğu gibi yarıyılların içine serpiştirilmesi, okul aile birliklerine, derslerin haftalık saatlerini alt ve üst sınırlar içinde belirleme yetkisi verilmesi, belirli düzeydeki dershanelerin iki yıllık yüksekokula dönüşmelerine imkân tanınması, devlet üniversitelerinde kamu kurum ve kuruluşları temsilcilerinin katılımıyla Mütevelli Heyet kurulması gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

LOIC WACQUANT, *Ruh ve Beden: Acemi Bir Boksörün Defterleri* [çeviren Nazlı Ökten] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 275 ss. ISBN 978-605-423-884-2

Ruh ve Beden, Löic Wacquant'ın Chicago'nun siyahî gettolarından Woodlawn'da yer alan bir boks salonu üzerine aldığı notlar ve değerlendirmelerden oluşan bir etnografi çalışmasıdır. Wacquant'ın araştırmasını ilginç kılan ise kendisinin de bizzat bu kulüpte boks yaparak üzerinde çalıştığı konuyu bedensel olarak da deneyimlemesidir. “Yolum Woodlawn boks salonuna tesadüfen düştü. O sıralar, ünlü Afrikalı-Amerikalı sosyolog William Julius Wilson'un daveti ve yakın işbirliğiyle incelemeye giriştiğim ama Güney Fransa'nın küçük bir köyünde, orta sınıf bir ailede büyüdüğüm için en ufak pratik idrakine bile sahip olmadığım siyah Amerikan gettosunun gündelik gerçekliğine yakından temas edebileceğim, dinleyebileceğim ve bakabileceğim bir gözlem noktası arıyordum. Aylar boyu yerel sahneyi gözlemleyebilmek için kendimi sokuşturabileceğim bir yer aradıktan sonra judo yapan Fransız bir arkadaş, beni 63. Cadde'de, evimin iki blok ötesinde ama farklı bir gezegendeki bir salona götürdü. Meraktan ve etrafta takılıp mahalledeki genç erkeklerle tanışabilmenin kabul edilebilir tek yolu gibi görüldüğünden hemen yazıldım. İlk boks idmanımдан hemen sonra bir etnografik günlük tutmaya başladım. Üç buçuk yıl boyunca giderek artan bir devamlılıkla bu salona geleceğim ve süreç içinde, günün konuşmalarının, etkileşimlerinin ve olaylarının ayrıntılı tasvirlerini her akşam saatlerce vecd içinde kâğıda dökerek iki bin üç yüz sayfa ham not toplayacağım aklımın ucundan bile geçmezdi. “ Kitapın temel amacı toplumsal faili toplumsal pratik ve bedenini keşiştiği noktada resmetmek; bir toplumsal grubun yatkınlıklar sistematığının nasıl şekillendiğini anlamaya çalışmak. Bu kitapta, Wacquant, bir boksörün yetişmesine dâhil olarak, onu günden güne şekillendiren ve harekete geçiren şu üç unsuru: bedenini, bireysel bilincini ve ortaklaşalığın eşgüdümünü aydınlatarak hayatı ve insan toplumunu keşfe çıkıyor.

GEORGE WASHBURN, *Fifty Years in Constantinople and Recollections of Robert College* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012), 274 ss. ISBN 978-605-423-868-2

This book has been written at the request of many friends of Robert College. It embodies a history of the College from its foundation to the close of its fortieth year, 1903.

I have chosen to make it a record of personal recollections, because this seemed to be the only way in which I could write freely of events and personalities as they appeared to me at the time, without compromising the present administration of the College or making it responsible in any way for my opinions or actions. It has been my purpose to make it as far as possible a history of the College, but the picture of a college in Constantinople during these years could not be drawn without a background of incidents, personalities and events, such as would have no place in the story of a college in America. On the other hand, it did not seem wise to make the background more attractive than the picture, or even to set the latter in the frame of a detailed history of the Turkish Empire. The Introduction is a review of the events of the last fifty years which have led to the recent revolution in Constantinople.

IAN WESTWEL, *I. Dünya Savaşı: Resimli Harp Tarihi* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 256 ss. ISBN 978-605-360-496-9

Kitap, İtilaf devletleriyle (Britanya İmparatorluğu, Fransa, Rusya, Sırbistan, İtalya, Romanya, Japonya, ABD) İttifak devletlerini (Almanya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı İmparatorlukları ve Bulgaristan) karşı karşıya getiren bu savaşın hemen öncesinde Avrupa'daki durumu özetledikten sonra, yıl yıl fark-

lı cephelerdeki durumu ve en önemli muharebeleri anlatıyor. Savaşa yön veren taktiklerin, siper savaşlarının, denizdeki çatışmaların yanı sıra, kullanılan temel silahlar hakkında teknik bilgilere, önemli komutanların biyografilerine ve akıllarda iz bırakan olaylara da yer veriyor. Marne Muharebesi'nden Çanakkale Seferi'ne, Jutland Muharebesi'nden Filistin Cephesi'ne, çeşitli savaş alanlarında, fotoğraflar ve haritalar eşliğinde çıkılan tarih yolculuğunun sonunda da, Wilson İlkeleri'nden Milletler Cemiyeti'ne uzanan süreç özetleniyor. I. Dünya Savaşı'nın acımasız tarihi ve geniş kapsamı, beş yüzü aşkın fotoğraf, savaş planı ve haritayla birlikte bütün ayrıntılarıyla aktarılıyor.

GEOFFREY WOOTTEN, *Waterloo 1815* [çeviren M. Okan Doğan] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012), 112 ss. ISBN 978-605-360-750-2

Tarihin en büyük savaşlarının ayrıntılı dökümleri, çarpışan kuvvetlerin komuta stratejileri, muharebe taktikleri, askerî harekâtların düğüm noktaları. Üç komutan: Napolyon, Wellington ve Blücher; Avrupa'nın kaderini çizen "Yüz Gün;" 20 yıl süren Fransız Devrim Savaşları'nın son perdesi ve Napolyon efsanesinin kare nizamındaki kırmızı ceketlilere çarparak sona erışı. Uzun 19. yüzyılı başlatan Fransız Devrimi'ne ve devrimin kılıcı Napolyon Bonapart'ın destanına son noktayı, 18 Haziran 1815 günü günümüz Belçika'sındaki Waterloo ovasında vuku bulan muazzam muharebe koydu. Tarihin kesin sonuçlu muharebeleri arasında özel bir yer işgal eden Waterloo'da Avrupa'nın en büyük iki başkumandanı, Napolyon Bonapart ile Wellington Düğü Arthur Wellesley karşı karşıya geldi ve tüm gün devam eden müthiş çarpışma neticesinde Avrupa haritası yeni baştan çizildi. Elinizde tuttuğunuz bu eserde sadece 18 Haziran'da gerçekleşen olayları değil, Quatre Bras, Ligny ve Wavre çarpışmaları dâhil tüm Yüz Gün seferi harekâtını dünyadaki sayılı Napolyon Devri uzmanlarından biri olan Geoffrey Wootten'ın sürükleyici anlatımıyla okuyacak; Wellington'un ömründeki en kıl payı iş diye anlattığı bu kader savaşını kritik anları tasvir eden üç boyutlu haritalar ve resimlerle tekrar yaşayacaksınız.

NURHAN YENTÜRK, *STK'lar için Engellilere Yönelik Harcamaları İzleme Kılavuzu* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012), 60 ss. ISBN 978-605-399-258-5

Bu kılavuzun amacı engellilere yönelik kamu harcamalarının ve bu harcamaların aktarıldığı hizmetlerin nitelik ve etkinliğinin STK'lar tarafından izlenmesine katkıda bulunmaktır. Bu çalışma ile engellilere yönelik çalışan hak temelli STK'ları harcamalarının niceliği ve niteliğine dair bilgilerle destekleyerek ve STK'ların bu harcamalarla ilgili kamu kurumlarının planlarına erişimini kolaylaştırarak, STKları savunuculuk çalışmaları açısından güçlendirebileceğimizi umuyoruz.

NURHAN YENTÜRK, *STK'lar İçin Sosyal Koruma Harcamalarını İzleme Kılavuzu* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012), 69 ss. ISBN 978-605-399-245-5

Bu çalışmanın amacı Sivil Toplum Kuruluşları'nın kamunun sosyal koruma harcamalarını izleyebilmeleri için bir yöntem sunmaktır. Çalışmanın birinci bölümünde çalışmanın kapsamı ve yönteminin açıklanabilmesi için ESSPROS yöntemi ayrıntılı olarak ele alınmıştır. İkinci bölümde, ESSPROS yöntemine göre sosyal koruma harcaması olarak kabul edilen harcamaları yapan kamu kurumlarının yaptığı sosyal koruma harcamalarının niteliği ve miktarları ayrıntılı olarak incelenmiştir. İkinci bölümde amaç harcamaların izini sürmektir. Üçüncü bölümde, elde edilen toplam sosyal koruma harcamalarının yıllar itibariyle

le gelişiminin değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bunun için harcamaların GSYH'ye oranları hesaplanarak çeşitli karşılaştırmalara yer verilmiş ve uluslararası karşılaştırmalar yapılmıştır. Dördüncü bölümde sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Kılavuz sonunda çeşitli açıklayıcı ekler yer almaktadır.

GÜLTEKİN YILDIZ, *Mapusane* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2012), 530 ss. ISBN 978-605-539-764-7

Günümüz insanı için hapis cezası ve bu cezanın infaz edildiği hapisane, sanki çok eski çağlardan beri hep var olagelmiş tarihsiz bir kurumdur. Oysa sadece iki buçuk asır geriye gidildiğinde, dünyanın hiçbir yerinde bugünkü manada bir hapishaneye rastlanmaz. Tarih boyunca esirler, zanlılar, suçlular ve siyâsî mahpusların kapatıldığı her mekânı, günümüzdeki manasında hapisane olarak adlandırmak, hapisane ve mahbes arasındaki farkı göz ardı etmek demektir. Mahbes ve hapisane, farklı dünya tasavvurları ve toplum düzenlerinin farklı tezahürleridir. Kadim dünyada zanlı, mahkûm ya da esirin kapatıldığı saray, kale, hisar, kule, tersane ya da çeşitli devlet görevlilerinin konutları birer mahbesti. Fakat bunların hiçbirisi sadece suçluları ve tutukluları cezalandırmak ve dönüştürmek için tesis edilmiş müstakil birer hapisane değildi. Tanzimat ile başlayan idarî yeniden yapılanma ve bürokratik merkezîyetçilik politikalarının bir ürünü de hapisaneydi. Ülke içindeki cezalandırma pratiklerini tek tipleştirmek ve standartlaştırmak isteyen Osmanlı idarecileri için hapisane, hem daha insani bir ceza aracı hem de Avrupa kaynaklı dış baskılara karşı kullanılacak önemli bir medeniyet sembolü idi. Osmanlı Devletinin yeni imajına uymadığı düşünülen kadim zindanlar ve mahbesler bir bir kapatılırken, bunların yerini eldeki kıt kaynaklarla yapılmaya çalışılan irili ufaklı hapisaneler almaktaydı. Bürokrasinin hapisane reformu olarak adlandırdığı bu süreç, çok geçmeden bir hapisane problemini beraberinde getirdi. Pek çok mahpus daha muhakemeleri yapılmadan salgın hastalıklara kurban olurken, siyâsî suçluların da hapisane müdavimleri arasına girmesi ile Avrupalı büyük devletlerin diplomatik baskıları arttı. Anglo-Amerikan Püritanizminin bir icadı olarak doğan modern hapisane kurumu, dünyanın hemen her yerinde olduğu gibi Osmanlı coğrafyasında da, yarım yüzyıl içinde büyük bir hayal kırıklığına dönüştü.

EGEMEN YILGÜR, *Nişantaşı Teneke Mahallesi: Teneke Mahalle Yoksulluğundan Orta Sınıf Yerleşimine* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012), 216 ss. ISBN 978-975-051-102-8

Egemen Yılgür, etnik ve sosyal yapısını 1950'lere kadar muhafaza eden mahalle sakinleriyle yaptığı görüşmeleri temel alarak, mahallenin farklı etnik gruplarına dönük önyargılara, 1950 sonrasındaki göçle karmaşıklaşan nüfus yapısına, yoksulluğun etnik ayrımları ortadan kaldıran birleştirici etkisine dair çarpıcı bir tablo sunuyor. Yılgür'ün yaptığı araştırma mandıracılık, bostancılık, arabacılık, hurdacılık, leblebicilik, düğün müzisyenliği, sepetçilik, kalaycılık, kürdancılık, ölü yıkayıcılık, şerbetçilik, karaborsa bilet satışı, yanmış kömür toplama, yoğurtçuluk, ipe diş çekme, seyyar berberlik, kurşunculuk, halk hekimliği gibi enformel sektörden işler ya da fabrika işçiliği yapan mahalle sakinlerinin kendine özgü yoksulluk biçimini, yani teneke mahalle yoksulluğunu farklı yönleriyle ele alıyor.

HASAN FATİH YILMAZ, *16. Yüzyıl Osmanlı Ekonomisinde Piyasa'nın Karşıtı Pazar* (İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2012), 190 ss. ISBN 978-975-437-905-1

Birçok tarihçinin, Osmanlı İmparatorluğu'nu incelmış Batı standartlarına göre bayağı ve aykırı bulma eğilimi, kuşkusuz Osmanlı uygarlığının ince ayrımları yanında, bu uygarlıkla Avrupa'nın geri kalan

bölgeleri arasındaki ortak öğeleri karanlıkta bırakmıştır. Gerçeğe ulaşmayı hedef edinen tarih araştırmaları, doğru suallerle işe başlamak zorundadır. “Osmanlı Devleti idarecileri XVII. yüzyılda neden batrya yönelmediler? Ya da Osmanlı Devleti niçin kapitalist sisteme daha önceki bir dönemde dâhil olmadı?” gibi bugünden geçmişi yargılayan mutlakçı sorularda ciddi bir yöntem problemi vardır. Bu tür suallerle başlayan tarih araştırmalarının tarihi olguyu anlamlı bir bütün içinde ortaya koyabilmeleri çok güçtür. Doğru suallerle işe başlamak. Bu kitap; doğru suallerle 16. yüzyılda Osmanlı ekonomisinde “Piyasa”nın karşısı “Pazar”ı incelemek ve ancak doğru suallerin bizi Osmanlı’ya dair araştırmalar için özgün ve Osmanlı’yı anlamaya mümkün kılacak bir metoda ulaştırabileceğini vurgulamak üzere ortaya çıkmıştır.

HAKAN YILMAZ ve EMRE ERDOĞAN, *”Bizi Yanlış Tanıyorlar”*: *Avrupalıların Türkiye ve Türkler Hakkındaki Algıları* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012), 180 ss. ISBN 978-605-399-259-2

Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki uzun süreli nişanlılık sürecinde; ülkemizin tam üyeliğine karşı olan Avrupalı politikacıların öne sürdükleri en önemli neden Türkiye ve Türklerin Avrupa kamuoylarınınca sevilmemesi oldu. Avrupalı politikacılar yıllarca Türkiye’ye hayır demenin bedellerini azaltabilmek amacıyla bu argümanı sık sık kullandı. Buna karşılık, Avrupa kamuoyunun kayda değer bölümünün Türkiye’nin Avrupa Birliğine tam üyeliğine karşı olduğu bilirse de; bugüne kadar bu muhalefetin nedeninin Türkiye’nin ve Türklerin sevilmemesi olduğunu gösteren herhangi bir saha çalışması yapılmamıştı. Bunun ötesinde, 50 yıllık yolculuk sürecinde, Avrupalıların Türkiye ve Türkler hakkındaki algılarını ölçmeyi amaçlayan kapsamlı bir araştırma çalışması da gerçekleşmedi. Her şey, Avrupa Birliği’nin bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıdaki sınırlı çabalarına bağlı kılındı. Dolayısıyla, bugün de Avrupalı politikacıların söyleminde aç aslan işlevi gören kamuoylarının ne düşündükleri bilinmemekte ve sadece izlenimsel değerlendirmeler yapılmaktadır.

YAVUZ YÖRÜKOĞLU, *Orta Yaş: El Kitabı ve Genç Kalmanın Sırları* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2012), 295 ss. ISBN 978-975-220-439-3

65 yaşında tenis oynamak ile koroner bypass ameliyatı olmak arasındaki farkı yaşam tarzınız belirler! Yavuz Yörükoğlu, bu kitapta “Orta Yaş”ın ne olduğunu, bizi nelerin beklediğini, orta yaşta görülen durumlarla nasıl başa çıkabileceğimizi, nasıl önleyebileceğimizi ve nasıl tedavi edebileceğimizi anlatıyor: “Yazılarımı yazarken gereksiz bilimsel detaylardan ve deyimlerden kaçınmaya çalıştım. Amacım kimseye ne kadar bilgili olduğumu göstermek veya ders vermek değil; orta yaş döneminde gündeme gelen önemli konuları ana hatlarıyla gözden geçirmek, hastalıkların, tedavilerin ve sağlıklı yaşamın basit mantığını benim perspektifimden sizlere aktarmaktır.” diyen Yörükoğlu ekliyor: “Orta Yaş; kimsenin gelmek istemediği ama bir kez gelince de ayrılmak istemediği bir zaman dilimi! Unutmayın, bugün sağlığına zaman ayırmayanlar ileride o zamanı hastalıklarına ayıracaklardır. İnanın “taksimetreyi” yavaşlatmak ve hatta geriye çevirmek mümkün!” Bu kitap, isteyenler için çok önemli bilgiler ve mesajlar veren, yaşam değiştirebilecek tarzda bir kaynak.

BU SAYIYA KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS TO THE CURRENT ISSUE OF THE JOURNAL

Selen AKAN lisans derecesini Bilkent Üniversitesi, İktisat Bölümü'nden aldı. Çeşitli sektörlerde edindiği iş deneyimi sonrasında 2012 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesinde Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Programına başladı. Halen yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Akademik ilgi alanları arasında Ortadoğu ve Türkiye siyaseti bulunmaktadır.

Selen AKAN received her B.A. degree from Bilkent University, Department of Economics. After gaining experience in several sectors, she is currently an M.A. student in International Relations Department at Istanbul Bilgi University. Her academic interests include Middle Eastern and Turkish Politics.

Doç. Dr. H. Nejat BASIM, Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğretim üyesidir. H. Nejat Basım'ın akademik ilgi ve yönelim alanları Örgütsel Davranış ve İnsan Kaynakları Yönetimi olup, bu alanların kapsamındaki konularda çeşitli yayınları bulunmaktadır.

H. Nejat BASIM, Ph.D., is currently an associate professor of management in Başkent University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Department of Management. His research areas cover topics related to Organizational Behavior and Human Resources Management and he has several academic studies on these issues.

Memduh BEĞENİRBAŞ, halen Kara Harp Okulu İşletme Bölüm Başkanlığında öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Lisans diplomasını Sistem Mühendisi olarak Kara Harp Okulundan 1996 yılında almıştır. Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Teknoloji Yönetimi alanında 2004 yılında yüksek lisansını tamamlamıştır. Yine doktora derecesini Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Savunma Yönetimi (Örgütsel Davranış) Ana Bilim dalında 2013 yılında tamamlayarak almıştır. Çalışma alanları arasında tüketimci, örgütsel vatandaşlık davranışı, duygusal emek, kişilik ve örgütsel performans gibi temalar yer almaktadır.

Memduh BEĞENİRBAŞ, is a lecturer in Turkish Military Academy, Department of Management. Beğenirbaş received his B.S. degree from Turkish Military Academy, Systems Engineering in 1996. He has graduated from Technology Management, Military Academy Defense Sciences Institute in 2004. Beğenirbaş has also received his PhD from Defense Management (Organizational Behavior- Military Academy Defense Sciences Institute) in 2013. His research interests include burnout, organizational citizenship behavior, emotional labor, personality and organizational performance.

Burç İdem DİNÇEL, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Bölümü ile Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Bölümünden mezun olmuştur. Halen, yüksek lisansını tamamladığı Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nde doktora eğitimini sürdürmektedir. Çeşitli dergilerde Tiyatro ve Çeviribilim alanında yazdığı birçok makalesi bulunan Dinçel, yirminci yüzyıl tiyatrosu ve tiyatro akımları üzerine de dersler vermiştir. Loula Anagnostaki'nin ilk üç oyununu (*Geceyi Geçirme*, *Şehir*, *Resmi Geçit*), Somerset W. Maugham'ın *Hizmetlerin Karşılığı*'ni, George Steiner'in *Tragedyanın Ölümü*'nü,

Jonathan Lethem'in *Yalnızlık Kalesi*'ni, Michael Taussig'in *Walter Benjamin'in Mezarı*'nı ve Philip Roth'un *Hayalet Yazar*'ını Türkçe'ye çeviren Dinçel, aynı zamanda *Mimesis Tiyatro/Çeviri Araştırma Dergisi*'nin yayın kurulu üyesidir. *Last Tape on Stage in Translation: Unwinding Beckett's Spool in Turkey* başlıklı incelemenin de yazarıdır.

Burç İdem DİNÇEL is undertaking a PhD in Translation Studies at Boğaziçi University, where he received his MA. He also holds BA degrees in Modern Greek Literature and Theatre Criticism and Dramaturgy from Istanbul University. He has published extensively on Theatre and Translation Studies in various academic journals and gave lectures on twentieth century theatre and theatre movements. As a translator, he translated the first three plays (*H Dianuxtereush*, *H Poli*, *H Parelash*) of the Greek playwright Loula Anagnostaki, *For Services Rendered* by Somerset W. Maugham, *The Death of Tragedy* by George Steiner, *The Fortress of Solitude* by Jonathan Lethem, *Walter Benjamin's Grave* by Michael Taussig, and *The Ghost Writer* by Philip Roth into Turkish. Apart from being a member of the editorial board of the theatre/translation journal *Mimesis*, he is also the author of *Last Tape on Stage in Translation: Unwinding Beckett's Spool in Turkey*.

Ozanser UĞURLU 1975 yılında Turhal'da doğdu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Psikoloji Bölümü'nü bitirdi. Yüksek lisans ve doktora eğitimini Ankara Üniversitesi, Psikoloji Bölümü'nde tamamladı. Gençlerbirliği ve Vestel Manisaspor futbol kulüplerinde ve Türkiye Futbol Federasyonu'nda Teknik Direktör Ersun Yanal ile birlikte Psikolog olarak görev yaptı. Çeşitli gazetelerde ve dergilerde köşe yazıları yazdı. Toplumsal cinsiyeti konu alan kitaplar yayınladı. TRT Ankara Radyosu'nda ve Radyo ODTÜ'de programlar yaptı. Tecrübelerini ve bilgi birikimini daha fazla insana aktarma çabasıyla çıktığı yolculukta pek çok devlet kurumunda, özel sektörün önde gelen kuruluşlarında ve üniversitelerde eğitimler verdi, seminerler gerçekleştirdi. Halen Çankaya Üniversitesi, Psikoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Mutluluk, performans ve motivasyon konuları üzerine çalışmaktadır.

Ozanser UĞURLU was born in Turhal in 1975. After graduating from the Department of Psychology at Middle East Technical University, he graduated from Ankara University with his Master's degree and doctoral degree in Social Psychology. He worked as a psychologist in Gençlerbirliği and Vestel Manisaspor football clubs. He also worked with football director Ersun Yanal at the Turkish Football Federation. He wrote columns for several newspapers and magazines. He published books about gender. He made radio programs at TRT Ankara Radio and Radio METU. In order to share his experiences and knowledge with other people he gave lectures and seminars at several governmental institutions, private sector organizations and universities. Currently, he is working at Çankaya University as an assistant professor. He works on the topics of happiness, performance and motivation.

Gamze SABANCI, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünden 2001 yılında mezun olmuş, yüksek lisansını ve doktoraasını İngiltere'de Liverpool Üniversitesinde tamamlamıştır. Doktora tezi "Both Can Be Done: The Conflicts and Contradictions in Charlotte Perkins Gilman's Short Stories" 2010 yılında Edwin Mellen Basımevi tarafından yayınlanmıştır. Kadın çalışmaları, edebi türler ve cinsiyet ilişkisi, kısa öykü ve Azınlık edebiyatı alanlarında çalışmaları bulunan Gamze Sabancı şu an Haliç Üniversitesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Gamze SABANCI is an Assistant Professor in the Department of American Culture and Literature at Haliç University, specializing in Feminist Movement in the 19th and Early 20th century English and American

Literature, gender and genre, short stories, inter-disciplinary possibilities in reading and minority representations in literature. Dr. Sabancı graduated from İstanbul University, the Department of English Language and Literature in 2001 and received her MA and Ph.D. from English Literature Department of the University of Liverpool. Her Ph.D. dissertation entitled “Both Can Be Done: The Conflicts and Contradictions in Charlotte Perkins Gilman’s Short Stories” has been published under the title “Charlotte Perkins Gilman’s Short Stories as Social Criticism: Conflicts and Contradictions in a Nineteenth Century Author” by The Edwin Mellen Press in 2010.

Krystof KOTHBAUER sosyoloji ve uluslararası ilişkiler dallarındaki lisans eğitimini Masaryk Üniversitesi’nde (Brno, Çek Cumhuriyeti) tamamladı. Halen aynı üniversitenin Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Etüdüleri Bölümü’nde yüksek lisans öğrencisidir. Negev, Ben-Gurion Üniversitesin’de (İsrail) ve İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde konuk öğrenci olarak bulunmuştur. Akademik ilgileri din ve siyaset ilişkileri, çağdaş Orta Doğu ve İslami köktendinciliğe odaklanmaktadır.

Krystof KOTHBAUER received his bachelor’s degree in Sociology and International Relations from Masaryk University in Brno, Czech Republic. He is currently a graduate student at Department of International Relations and European Studies at the same university. He completed study visits at Ben-Gurion University of the Negev in Be’er Sheva, Israel and at Istanbul Bilgi University, Turkey. His research interests focus on the relation between religion and politics, contemporary Middle East and Islamic fundamentalism.

Ezgi KÖROĞLU lisans derecesini 2012 yılında Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünden ikincilik derecesiyle aldı. Halen İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde yüksek lisans öğrenimine devam etmektedir. Akademik ilgi alanları arasında milliyetçilik, siyaset teorisi, entelektüel tarih ve tarihsel sosyoloji bulunmaktadır.

Ezgi KÖROĞLU received her B.A. degree from Kadir Has University, Department of International Relations as the second student in 2012. At the time being, she is a student of M.A. in Istanbul Bilgi University, at the Department of International Relations. Her academic interests include nationalism, political theory, intellectual history and historical sociology.

Tahir NAKİP Marmara Üniversitesi Tarih Bölümü’nden 2002 yılında mezun oldu. 2006 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü’nde “Geç Dönem Osmanlı Devleti’nde Tarih-i Umumiler” başlıklı tezi ile yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Kanada’da The King’s University College’da Politika, Tarih, Ekonomi Bölümü’nde öğrencidir. Tahir Nakip’in ilgilendiği konular Osmanlı tarih yazıcılığı, Dünya tarihi yazıcılığı, avrupa merkezilik, çok kültürlülük, Kanada tarihi ve politikasıdır.

Tahir NAKİP graduated from History Department of Marmara University in 2002. He completed his MA in Institute of Turkic Studies in Marmara University in 2006 with his thesis titled “Universal Histories in the late Ottoman period.” Also, he is a student at Politics, History, Economics Department of The King’s University College in Canada. His research interests include Ottoman historiography, Eurocentrism in world history writing, multiculturalism, Canadian history and politics.

Berke ZAMANTILI lisans derecesini 2011 yılında Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden aldı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Programı'nda yüksek lisans öğrenimine halen devam etmektedir.

Berke ZAMANTILI received his B.A. degree from Marmara University, Department of Political Science and International Relations in 2011. He is currently studying for a Masters in International Relations Department at Istanbul Bilgi University.